

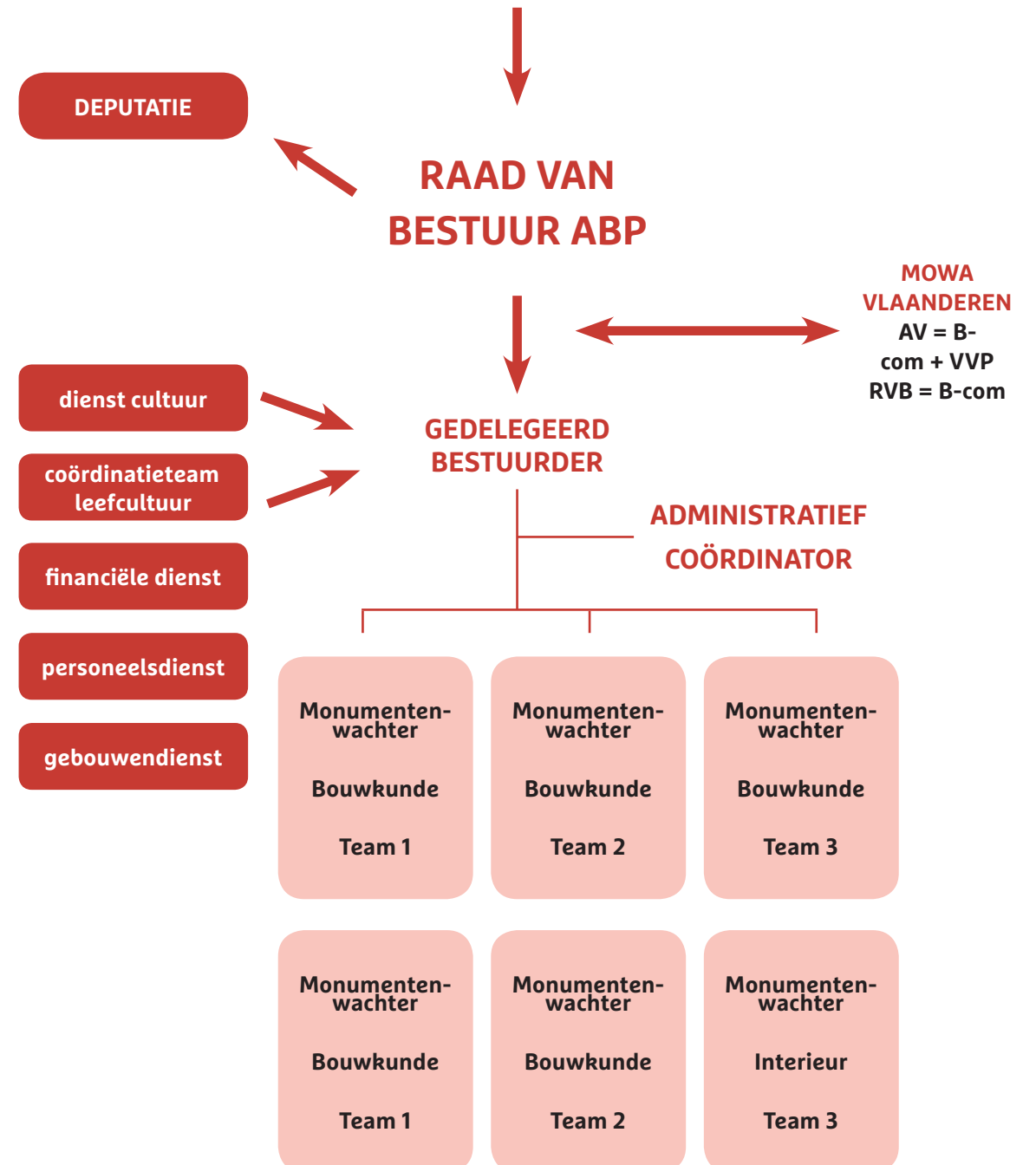
2015 Jaarverslag

monumentenwacht
West-Vlaanderen apb

Monumentenwacht West-Vlaanderen

Organogram als APB of Autonom Provinciebedrijf (met externe relaties)

Provincieraad West-Vlaanderen

2015

Jaarverslag

monumentenwacht
West-Vlaanderen apb

Koning Leopold III-laan 31, 8200 Sint-Andries
050 40 35 70 - monumentenwacht@west-vlaanderen.be
www.west-vlaanderen.be/monumentenwacht

Inhoud

Voorwoord van de voorzitter	6
------------------------------------	----------

Inleiding	8
------------------	----------

1

Raad van Bestuur	10
-------------------------	-----------

1.1. definitieve vereffening van de VZW	10
1.2. bestuursleden APB	11
1.3. bestuursvergaderingen van het APB	13
1.4. nieuwe tariefstructuur en communicatie	14
1.5. toekomstvisie en personeelsambities	18
1.6. autoverzekeringen	21

2

Ledenbestand	22
---------------------	-----------

2.1 enkele begrippen: leden, erfgoedobjecten en TIE	22
2.2 databank en derdenbeheer	23
2.3 evolutie van het ledenbestand	25
2.4 evolutie van het erfgoedobjectenbestand	27
2.5 erfgoedobjecttypes	29

3

Inspecties en rapportage	32
---------------------------------	-----------

3.1 dienstverleningen	32
3.2 evolutie aantal inspecties	33
3.3 inspectievoertuigen en -materialen	36
3.4 rapportage en software	37
3.5 kerncijfers	38

4

Jaarrekening 2015	42
4.1. financiële cyclus, BW en financiële verrichtingen in BBC	42
4.2 staat van kosten en opbrengsten 2015	44
4.3 balans 2015	46
4.4 digitale rapporteringen	48

5

Personeel	50
5.1 personeelsbestand en personeelsambities	50
5.2 arbeidsreglement en vakbondsoverleg	52
5.3 evaluatiecyclus: planningsgesprekken	53
5.4 loonadministratie	55
5.5 opleiding, vorming, bijscholing	56
5.6 teamoverleg en teambuilding	58

6

Preventie en veiligheid	60
6.1 Globaal preventieplan	60
6.2 IDPB en veiligheidsbeleid APB	62
6.3 overleg Welzijn op het Werk (WOW)	62
6.4 jaarverslag IDPB en evaluatie (schier-)ongevallen	65
6.5 PBM's, uniformering klimuitrusting en keuring materiaal	66
6.6 plaatsbezoek EDPB - relatie met de provinciale IDPB	67

7

Monumentenwacht Vlaanderen vzw 70

7.1 raad van bestuur en dagelijks bestuur	70
7.2 interprovinciale werkgroepen en ontmoetingsdag	72
7.3 rapportagesoftware Maksin, Maksbo en centrale databank iMAKS	74
7.4 tariefstructuur	76
7.5 bijkomende dienstverleningen (resultaatsverbintenis met Vlaanderen)	78
7.6 communicatie, promotie en publicaties	80

8

Overleg, communicatie en promotie 82

8.1 overleg en afstemming met andere actoren	82
8.2 communicatieplan	85
8.3 actualisering van de website	86
8.4 introductiefilm Monumentenwacht West-Vlaanderen	87
8.5 OMD: een andere aanpak	88

9

Relatie met het provinciebestuur 90

9.1. stuurgroep 'transitie Monumentenwacht'	90
9.2. financiële afspraken en samenwerking financiële dienst	91
9.3. relatie tot dienst cultuur en provinciebestuur	92
9.4. provinciale werkingstoelage en saldo VZW	94
9.5. het Vlaams regeerakkoord en de relatie tot Monumentenwacht	95

appendix: organogram

Voorwoord van de voorzitter

Monumentenwacht neemt een bijzondere positie in binnen het provinciebestuur West-Vlaanderen. Als VZW was het een vrij geïsoleerde organisatie die grotendeels buiten de provinciale diensten opereerde, ook al kwam de hoofdfinanciering van de provincie. Als autonoom provinciebedrijf wordt de band met het 'moederbedrijf' nauwer aangehaald wat een goede zaak is om de relatie tussen beide organisaties te versterken. Provincie en Monumentenwacht mogen geen onbekenden zijn voor elkaar of naast elkaar werkende organisaties zijn. Het is voor beide wenselijk en nuttig om zo goed mogelijk samen te werken en elkaars beleid zoveel mogelijk af te stemmen.

Met de transitie naar een autonoom provinciebedrijf zijn al enkele belangrijke stappen gezet in de richting van een grotere toenadering tussen beide organisaties. Er zijn hernieuwde afspraken gemaakt met provinciale beheersdiensten (zoals financiën, personeel en gebouwen) en er is meer afstemming, overleg en samenwerking met provinciale lijndiensten groendienst en cultuur (meer bepaald de cel erfgoed). Ook op beleidsniveau is er een nauwere band onder andere via de transitiestuurgroep.

Uiteraard moet de liefde van twee kanten komen en kunnen de provinciale diensten ook inspanningen doen om Monumentenwacht te betrekken in hun beleid en werking of minstens raakpunten te zoeken en samenwerkingsverbanden aan te gaan. Daarom is het bij de reorganisatie van de provincie West-Vlaanderen van belang dat de werking van Monumentenwacht een duidelijke plaats krijgt in het globale provinciale beleid en in de provinciale organisatiestructuur. Dit kan de onderlinge band alleen maar versterken.

Het Vlaamse Regeerakkoord van juli 2014 maakt het er echter allemaal niet eenvoudiger op. De provincies moeten afslanken door de gedwongen overdracht van persoonsgebou-

den materies jeugd, cultuur, welzijn en sport. Als grondgebonden materie blijft Monumentenwacht tot nader orde verbonden aan de provincies. Maar de financiering ervan staat onder druk omdat de provincies tot op het moment van de redactie van dit jaarverslag (april 2016) nog steeds geen zicht hebben over welke middelen ze zullen beschikken vanaf 2017.

Anderzijds bieden zich ook kansen en opportuniteiten aan: als er dan toch een reorganisatie moet gebeuren kan voluit nagedacht worden over een complementair provinciaal beleid inzake onroerend erfgoed (aanvullend aan het Vlaamse onroerenderfgoeddecreet). Enerzijds is Monumentenwacht perfect inzetbaar als een provinciale expertisepartner en een gebiedsgerichte operator die samenwerkt met regionale actoren op het terrein. Anderzijds bieden zich mogelijkheden om in uitbreiding van de kernopdracht van Monumentenwacht extra stimulansen te genereren voor het onderhoud van het West-Vlaamse erfgoed.

Myriam Vanlerberghe, gedeputeerde voor cultuur en welzijn,
voorzitter van Monumentenwacht West-Vlaanderen apb

Inleiding

Het jaar 2014 was een belangrijk jaar voor Monumentenwacht wegens de transitie van VZW naar APB of autonoom provinciebedrijf, een ingrijpende verandering in het 23-jarig bestaan van onze organisatie. Daarom is beslist om een uitgebreid jaarverslag op te maken en zelfs te laten drukken. Niet alleen is onze werking en de transitie op deze manier duidelijk geboekstaafd maar bovendien wordt een jaarverslag meer dan een administratief document en tegelijk een mooi marketing-instrument voor de leden en andere stakeholders. Deze lijn wenst de Raad van Bestuur door te trekken voor 2015 en de daaropvolgende jaren. Met de oprichting van het APB is er voor gekozen om Monumentenwacht West-Vlaanderen duidelijker in de markt te zetten en een sterkere externe communicatie en promotie te voeren dan voordien het geval was.

Na afloop van 2015 heeft Monumentenwacht West-Vlaanderen apb zijn eerste volledige boekjaar achter de rug. Hoewel het APB operationeel geworden is vanaf 1 juli 2014 met de overdracht van het personeel is de VZW boekhoudkundig alle werkingskosten (behalve personeel) op zich blijven nemen tot eind 2014. Het is immers niet aangewezen om een boekhouding op te starten te midden een werkjaar. Dit betekent dat het eerste boekjaar van het APB pas kon starten per 1 januari 2015 en dat daartoe de nodige voorbereidingen konden getroffen worden in de loop van het najaar 2014.

Een fundamenteel gegeven bij de opstart van een eerste boekjaar en een volledige financiële stroom was de verplichting voor het APB om in te stappen in BBC oftewel de Beleids- en Beheerscyclus volgens een model opgelegd door de Vlaamse overheid. Dit had en heeft alleszins een grote impact op de boekhoudkundige en financiële werking van Monumentenwacht West-Vlaanderen. De opmaak van budget 2015 en het meerjarenplan 2015-2019 vormde daarin uiteraard het sleutelinstrument. Dit moest dan ook al in de

loop van 2014 gebeuren met het 'opladen' in het BBC-model in het achterhoofd.

Uiteraard omvat de werking van Monumentenwacht veel meer dan financiële verrichtingen uitvoeren. Fundamenteel uitgangspunt was het garanderen van de continuïteit van de basiswerking op het terrein door de monumentenwachters zelf en het bedienen van de klanten. Essentieel was en is nog steeds dat de dienstverlening van Monumentenwacht geen enkel effect mocht ondervinden van een juridische en financiële omschakeling. Continuïteit was de grote drijfveer. Noch de wachters noch de leden mochten nadeel ondervinden van de transitie naar een APB en het in gebruik nemen van een nieuw financieel instrumentarium.

Nu dit eerste volledige werk- en boekjaar achter de rug is kunnen we met enige fierheid besluiten dat we in dit opzet geslaagd zijn en dat de omschakeling vlot verlopen is zonder grote problemen. Bovendien kon het APB de eerste rekening afsluiten met een batig saldo wat betekent dat er een haalbare begroting opgemaakt is en zuinig met de beschikbare middelen omgesprongen werd én dat er tegelijk ook voldoende inkomsten gegeneereerd werden. Dit laatste illustreert nog het best van al de continuïteit van de werking.

Reinoud Van Acker,
Coördinator Monumentenwacht West-Vlaanderen apb

1

Raad van Bestuur

1.1 definitieve vereffening van de VZW

Terwijl het autonoom provinciebedrijf in januari 2015 zijn eerste volledige werkjaar is ingegaan, was de VZW in staat van vereffening. De beslissing tot vrijwillige ontbinding was genomen door de Algemene Vergadering van de VZW op 17 september 2014. De activiteiten van Monumenten-wacht West-Vlaanderen werden immers overgenomen door het APB vanaf 1 juli 2014. De VZW stond enkel nog in voor financiële afhandelingen van de lopende werkingskosten van de tweede jaarhelft, behalve de loonkosten die tijdelijk door het provinciebestuur ter harte genomen werden. In diezelfde vergadering is ook de vereffenaar aangesteld in de persoon van de heer Patrick Braet, financieel beheerder van de provincie.

Aangezien het APB vanaf 1 januari 2015 een eigen boekjaar kon starten, was het mogelijk om vrij snel de afboeking te doen van de jaarrekening 2014 van de VZW. Er is een

inspanning gebeurd om het maximum aan te innen facturen uit 2014 te laten betalen tegen eind januari en zoveel mogelijk binnengekomen facturen ter voldoen inclusief de btw-afrekening. Op die manier kon de vereffenaar vlot de financiële vereffeningsovername van de VZW opstarten en op relatief korte termijn tot een goed einde brengen.

Na afloop van de werkzaamheden van de vereffenaar kon het vereffeningsovernameverslag voorgelegd worden aan de Algemene Vergadering, wiens exclusieve bevoegdheid het is om de VZW definitief in vereffening te stellen. Dit gebeurde op de laatste bijeenkomst van de AV op 22 april 2015 door de jaarrekening 2014 met fiscale balans en het verslag van de vereffenaar goed te keuren. De samenstelling van die Algemene Vergadering is dezelfde gebleven als die van 17 september 2014 (zie jaarverslag 2014). Meer dan de helft van het aantal stemgerechtigde leden was aanwezig en drie volmachten van verontschuldigde bestuursleden werden ingediend zodat de vereffening rechtsgeldig kon verlopen.

Zoals al eerder vermeld is de jaarrekening 2014 van de VZW atypisch omdat het een half jaar betrof wat de loonkosten betreft die voor de andere jaarhelft door de provincie overgenomen zijn. Ter compensatie is het saldo van de provinciale dotatie ten belope van 108.880 euro ook niet meer doorgestort geweest aan de VZW. Het boekjaar sluit uiteindelijk af met een verlies van 80.967,76 euro wat hoofdzakelijk te verklaren is door het ontbreken van de Vlaamse toelage die voor de eerste keer vanaf 2014 niet meer uitgekeerd werd en in die grootorde lag.

De conclusie van het vereffeningsovernameverslag is dat de netto-liquidatiebonus 173.660 euro bedraagt wat overeenkomt met de som van de bedragen die op de zicht- en spaarrekeningen van de VZW stonden na betaling van alle facturen en vorderingen van de VZW. Dit bedrag werd door de Algemene Vergadering aan de rechtsopvolger het APB toegewezen maar moest tussentijds eerst aan de provincie gestort worden omdat dit zo in de statuten van de VZW voorzien was. De provincie heeft dit netto-actief van de VZW - na aftrek van een startbedrag van 105.000 euro dat in december 2014 al gestort was - doorgestort op de rekening van het APB. Dit netto-actief van de VZW maakt de beginbalans uit van het APB samen met de lopende afschrijvingen en de overgedragen goederen afkomstig van de VZW.

Tenslotte werden op deze laatste Algemene Vergadering van de VZW de uittreedende leden die niet in de Raad van Bestuur van het APB zetelen, gehuldigd met een boekenpakket. Daaronder bevonden zich een paar pioniers van het eerste uur zoals de heer Arthur Vandendorpe, restauratie-aannemer op rust, en de heer Ludo Valcke ere-directeur van de dienst cultuur, beide stichtende leden van Monumentenwacht West-Vlaanderen vzw in 1992.

1.2 bestuursleden APB

De samenstelling van de Raad van Bestuur van Monumentenwacht West-Vlaanderen

apb is in de loop van 2015 ongewijzigd gebleven sinds de directiewissel bij de koepel MoWa-Vlaanderen. Deze blijft dus bestaan uit de volgende 14 bestuursleden zoals aangeduid in de provincieraad van 23 januari 2014, aangevuld in de provincieraad van 23 oktober 2014. Conform de statuten van het APB betreft het 8 vertegenwoordigers uit de provincieraad en 6 externe deskundigen uit belanghebbende sectoren en doelgroepen onder voorzitterschap van de gedeputeerde cultuur:

- _ mevrouw Myriam Vanlerberghe (sp.a), gedeputeerde cultuur en voorzitter
- _ de heer Gunter Pertry (sp.a), provincieraadslid
- _ de heer Bernard De Cuyper (CD&V), provincieraadslid
- _ de heer Jef Verschoore (CD&V), provincieraadslid
- _ de heer Hugo De Plecker (Open VLD) provincieraadslid
- _ mevrouw Gerda Schotte (Groen), provincieraadslid
- _ mevrouw Mieke Van Hootegem (N-VA), provincieraadslid
- _ mevrouw Martine Van Brabant (Vlaams Belang), provincieraadslid
- _ mevrouw Manoëlle Verbeeck, directeur Monumentenwacht Vlaanderen vzw
- _ mevrouw Leentje Gunst, dienst stadspatrimonium stad Brugge
- _ de heer Benny Vandromme, dienst grondgebiedszaken van stad Veurne
- _ de heer Bert Vanbelle, ingenieur op rust en vertegenwoordiger van de kerkfabrieken uit de stad Kortrijk
- _ de heer Jan Meuleman, ere-voorzitter van de Confederatie voor de Bouwnijverheid, afdeling West-Vlaanderen
- _ de heer Piet Viérin, architect op rust en bestuurslid van de Orde van Architecten, provinciale raad West-Vlaanderen

Ambtshalve zetelt ook de gedelegeerd bestuurder Reinoud Van Acker in de Raad van Bestuur en oefent er de functie van secretaris uit. Hij staat in voor de uitnodigingen en het verslag van de vergaderingen. Daarnaast worden niet stemgerechtigde deskundigen als waarnemers uitgenodigd die een bijdrage kunnen leveren aan de bestuursvergaderingen:

- _ Marjolijn Debulpaep, wetenschappelijk stafmedewerker aan het KIK Koninklijk Instituut voor Kunstpatrimonium te Brussel
- _ Geert Anthierens, provinciegriffier en juridisch raadgever
- _ Stefaan Carlier, administratief coördinator van het APB

Dit betekent dus een maximum aanwezigheid van 18 personen. Tot ieders genoegen kunnen we vaststellen dat er een vrij hoge aanwezigheidsratio is van gemiddeld 13 of 14 personen op de bestuursvergaderingen. Niet alleen zijn de bestuursleden en deskundige waarnemers gemotiveerd om zich te engageren voor Monumentenwacht, ook vinden ze elkaar wel goed. Bovendien is er een actieve deelname aan de vergaderingen door de bestuursleden te noteren met regelmatige vraagstelling en discussies in een open en constructieve sfeer. Dat werkt motiverend voor de groep maar ook voor de coördinatoren en de voorzitter en het complete MoWa-team.

1.3 bestuursvergaderingen APB

De Raad van Bestuur vergadert vijf keer per jaar (tweemaandelijks behalve in de zomer) telkens de 3de woensdag van de maand, meer bepaald in de maanden februari, april, juni, september en november. In 2015 kon dat ritme goed aangehouden worden met 5 bestuursvergaderingen.

Op de eerste bestuursvergadering die plaatsvond op 18 februari werden volgende beslissingen genomen:

- goedkeuring van het Globaal Preventieplan en de interprovinciale Afsprakennota inzake veiligheidsbeleid van 5 provinciale MoWa-organisaties en de koepel Monumentenwacht Vlaanderen vzw (zie verder hoofdstuk 6.1)
- goedkeuring van 2 brugdagen in 2015 en de bijlage aan het arbeidsreglement inzake psychosociale risico's
- aankoop van een nieuwe bedrijfswagen na een ongeval met een oudere wagen na opvraag van 3 offertes en prijsopgave voor de inrichting en een ladderlift
- goedkeuring van een nieuwe tariefstructuur die interprovinciaal onderhandeld was (zie verder punt 1.4)
- een stand van zaken van de jaarafsluiting 2014 en de vereffening van de VZW

Op de tweede bestuursvergadering van 22 april (die aansloot op de Algemene Vergadering van de VZW omdat een aantal bestuursleden in beide zetelen) werd akte genomen van de fiscale balans en jaarrekening 2014, de definitieve ontbinding en vereffening van de VZW (zie hierboven punt 1.1). Dit hoefde strikt genomen niet door de RvB van het APB goedgekeurd te worden maar gezien de nauwe band en overdracht was het zinvol om dit informatief te agenderen. Verder kwamen ook nog volgende punten aan bod:

- een communicatieplan voor de nieuwe tariefstructuur aan de leden is goedgekeurd (zie

- verder punt 1.4)
- _ beslissing tot deelname aan en het programma voor Open Monumentendag en voor het maken van actuele versie van de promofilm voor MoWa West-Vlaanderen (zie verder hoofdstuk 8)
 - _ presentatie van de registratiesoftware Maksbo in coördinatie van de koepel (zie verder hoofdstuk 7)

De derde bestuursvergadering van 17 juni werd bijgewoond door mevrouw Ulrike Masson de coördinator van de toekomstige Erfgoedacademie. Volgende agenda werd daarin afgewerkt:

- _ goedkeuring van het jaarverslag 2014 (zie verder hoofdstuk 8)
- _ stand van zaken aankoop bedrijfswagen en verzekering
- _ stand van zaken communicatie tariefstructuur, OMD en Maksbo
- _ goedkeuring voor het scenario van de promofilm

De vierde bestuursvergadering op 16 september werd gedomineerd door twee fundamentele beleidsitems naast een aantal lopende zaken:

- _ het budget en meerjarenplan 2016-2019: de plannen voor de nabije toekomst en nodige budgetten werden goedgekeurd om voor te leggen aan de provincieraad
- _ de personeelsambities van MoWa WV: op verzoek van de Raad van Bestuur lag een ontwerpnota voor als startpunt voor een toekomstgerichte ambitie (zie verder punt 1.5)
- _ enkele budgetwijzigingen zijn goedgekeurd vooral van technische aard (o.a. de inboeking van het saldo afkomstig van de VZW)
- _ bespreking nota alternatieve financiering
- _ stand van zaken lopende ICT-projecten bij de koepel: Maksbo, Maksin en iMAKS
- _ Op de laatste bestuursvergadering op 18 november 2015 kwamen twee hoofdpunten aan bod aangevuld met een aantal lopende items:
- _ de nota voor communicatie en promotie werd na bijstellingen aangenomen door de beheerraad (zie verder hoofdstuk 8)
- _ een voorstel van bestek en een marktverkenning voor de autoverzekeringen is aangevaard mits raadplegen van de provinciale polissen (zie verder punt 1.6)
- _ informele feedback uit deputatie op het bespreekpunt en nota personeelsambities
- _ stand van zaken budget en meerjarenplan 2016-19

Hierna gaan we even dieper in op enkele items van enig belang die in de loop van 2015 meerdere keren aan bod kwamen op de bestuursvergaderingen.

1.4 nieuwe tariefstructuur en communicatie

Op aansturen van Monumentenwacht West-Vlaanderen is er in de loop van het najaar 2014 een traject opgestart om alle tarieven van Monumentenwacht te herzien (zie ook

jaarverslag 2014 p.78-79). Omdat het van groot belang is dat de tarieven in de 5 provincies dezelfde blijven, werd dit traject door de koepel gecoördineerd. Het gaat immers niet op dat provinciale MoWa-teams elkaar beconcurreren met verschillende tarieven. Consensus in deze is dus essentieel maar maakt het er niet makkelijker op omdat de meningen en belangen sterk kunnen uiteenlopen.

De vier andere provincies hadden na de inkanteling van Mowa in hun organisatie minder belang of behoefte voor een tariefverhoging dan ons APB. Immers de deputatie drong al een tijd aan om de eigen inkomsten van het APB te verhogen en een evidente weg daarvoor was het optrekken van de tarieven. Ook de koepel trok deze kaart omdat de tarieven sinds de opstart van Monumentenwacht zeer bescheiden gehouden werden om laagdrempelig te blijven voor eigenaars van onroerend erfgoed en omdat dit sinds het ontstaan nooit gewijzigd geweest is. Ondertussen is de situatie na bijna 25 jaar werking grondig veranderd: het ledenbestand is in de loop der jaren permanent aangegroeid zodat de vrees voor een massale wegtrekking van leden ongegrond is en de marktprijzen ondertussen flink gestegen zijn.

Vooral het niet factureren van de rapportagetijd is een grote anomalie in de tariefstructuur temeer omdat de rapportage net veel langer duurt dan de inspectie zelf, zeker bij een eerste inspectie. Het bleek echter niet haalbaar voor een aantal partners om deze rapportagetijd volledig door te rekenen, dit zou de drempel te hoog leggen. Daarom is een consensus bereikt waarbij het tarief voor rapportage de helft bedraagt van dat van een inspectie en geplafonneerd wordt op het aantal inspectie-uren. Het uurtarief voor inspecties werd lichtjes opgetrokken van 28,59 naar 30 euro per uur (iets meer dan een indexatie die de laatste jaren niet meer gebeurd was). Dus werd het rapportagetarief 15 euro per uur (telkens btw inclusief). De administratiekosten van 15% is dan wel wegvallen.

Tegelijk is een vereenvoudiging van de door de jaren heen aangegroeide tarieven ingevoerd. Er zijn slechts twee basistarieven meer: voor reguliere inspecties 30 euro per uur, zowel bouwkunde als interieur (waaronder ook inspecties varend erfgoed en archeologie) en de helft voor rapportagetijd. Voor gespecialiseerde diensten en adviezen wordt 40 euro per uur gevraagd inclusief de volledige rapportagetijd omdat hier wel beroep gedaan wordt op de (jarenlang opgebouwde en dus geïnvesteerde) expertise van de monumentenwachters en de adviseurs bij de koepel. Onder dit laatste behoren bij voorbeeld ook allerlei metingen, monitoring, meerjarenonderhoudsplannen, kostprijsindicaties en dergelijke meer. Tenslotte is er ook nog een marktconform tarief van 80 euro per uur voor niet-leden afgesproken omdat het uitzonderlijk wel voorvalt dat er een advies gevraagd wordt door architecten, ingenieurs of studiebureaus voor gebouwen die niet aangesloten zijn.

Over andere kosten zoals verplaatsingstijd en de nazorgtijd werd uiteindelijk een consensus bereikt om die niet te factureren. Verplaatsing vanuit een vaste standplaats die niet centraal gelegen is, geeft bepaalde verder af gelegen leden een nadeel. Gebruikte materialen worden wel aangerekend tegen kostprijs. Nazorg of bespreken van het rapport of beantwoorden van vragen over het rapport is gratis als het beperkt blijft tot maximum 2 uren tot maximum 1 jaar na de inspectie. Dit aspect van de dienstverlening wordt beschouwd als een extra troef van Monumentenwacht als er tenminste geen misbruik van gemaakt wordt door de leden.

Ook over het lidgeld dat van bij het ontstaan steeds 40 euro per erfgoedobject gebleven is, waren er fundamentele discussies. Er waren allerlei denkpijlers om dit bedrag gradueel op te trekken of een tarief volgens soort erfgoedobject in te voeren of vertrekkend van een verhoogd basistarief kortingen toe te staan volgens aantal erfgoedobjecten per lid. Uiteindelijk is het lidgeld bij het bedrag van 40 euro inclusief btw gebleven met als hoofdargument dat het lid weinig meer in ruil krijgt in jaren dat er geen inspectie gebeurt. Het lidgeld is een jaarlijks doorlopend gegeven terwijl er niet jaarlijks iets tegenover staat (principe van een pechverhelpingsdienst). Er is besloten dat er eerst actie moest ondernomen worden om de leden meer bewust te maken van hun lidmaatschap bij Monumentenwacht door allerlei acties en communicatievormen.

Anderzijds is afgesproken om kortingen te kunnen toestaan voor leden die met meer dan 10 erfgoedobjecten aangesloten zijn. Dit komt niet zoveel voor, meestal gaat het om grotere centrumsteden zoals Brugge, Oostende, Kortrijk en Veurne wat West-Vlaanderen betreft. Hierin kan elke provincie vrij beslissen hoe ermee om te gaan mits uitwisseling op interprovinciaal overleg en afspraken voor provincie-overschrijdende leden. Helemaal uitzonderlijk zijn leden met meer dan 50 objecten (slechts Gent en Antwerpen) waarvoor aparte afspraken gemaakt zijn door de betrokken provincies.

Al deze denkpijlers en discussies hebben uiteindelijk geleid tot het volgende eenvormig tariefplan die eerst op interprovinciaal overleg aanvaard werd en nadien door de algemene vergadering van de koepel op 23 februari goedgekeurd is om te laten ingaan vanaf 1 januari 2016.

Lidmaatschap per erfgoedobject: € 40

Reguliere dienstverlening met rapport	
Inspectie ter plaatse per manuur	€ 30
Opmaak inspectierapport per manuur	€ 15
(rapportagetijd wordt voor de facturatie gelijkgesteld met de gepresteerde inspectiemanuren)	
Verwerkte materialen	tegen kostprijs
Nazorg	gratis
Verplaatsing	gratis

Gespecialiseerde dienstverlening met adviesrapport

Tijd ter plaatse per manuur	€ 40
Opmaak adviesrapport per manuur	€ 40
Verwerkte materialen	tegen kostprijs
Meetapparatuur	gratis
Nazorg	gratis
Verplaatsing	gratis

Dienstverlening voor niet-leden per manuur: € 80

Niet onbelangrijk is de koppeling van het tariefplan aan het document 'vormen van dienstverlening'. Dit is een intern document voor de wachters om heel concreet aan te geven wat exact bedoeld wordt met de diensten en begrippen die in het tariefplan opgesomd staan. Op die manier zouden er geen misverstanden mogen bestaan over de toepassing van de verschillende tarieven en de communicatie vanop kantoor en op het terrein met de leden.

Dit voorstel van tariefplan is voorgelegd aan de Raad van Bestuur van het APB op 18 februari die dit goedkeurde. Er is ook een simulatieberekening gebeurd met een vergelijking tussen inkomsten op basis van inspecties aan de tarieven 2014 en dezelfde inspecties aan de nieuwe tarieven wat voor MoWa West-Vlaanderen een meeropbrengst van 15 tot 20% zou moeten geven. Tenslotte is deze nieuwe tariefstructuur en de beslissing van de Raad van Bestuur ter kennisgeving meegedeeld aan de deputatie.

Een volgende stap was de communicatie naar de leden die voor een eerste keer te maken krijgen met een structurele herziening van de tarieven (vroeger ging het vooral om indexaties). Dit moest dus omzichtig aangepakt worden met een genuanceerde boodschap wat in een communicatieplan gegoten werd. Dit plan is goedgekeurd door de Raad van Bestuur in de zitting van 22 april. Er is geopteerd voor een communicatie per individuele brief aan alle leden met een begeleidende vierkleurenfolder waarin het tariefplan toegelicht wordt. Deze folder is bruikbaar voor minstens twee jaren 2016-17 omdat om de twee jaar indexaties voorzien zijn. De tekst en boodschap van de brief is voor alle provincies dezelfde maar het briefhoofd en ondertekening gebeurde voor elke provincie uiteraard door de eigen verantwoordelijken in ons geval door de voorzitter en coördinator. De timing voor deze massale mailing is ook weldoordacht gebeurd in de loop van juli-au-

gustus omdat openbare besturen voldoende tijd zouden hebben om ermee rekening te houden in hun budgetopmaak 2016. Aanvullend is ook via de websites en nieuwsbrieven van de koepel en de vijf provinciale MoWa-verenigingen gecommuniceerd.

1.5 toekomstvisie en personeelsambities

Op de bestuursvergadering van 17 juni ontstond een discussie onder de bestuursleden over de personeelstoestand van onze organisatie. Veel vragen en wensen botsten op het feit dat het personeelsbestand met 6 wachters te beperkt was om een aantal behoeften of ambities te kunnen aanpakken. De bewegingsruimte met dit team is zeer klein en bovendien stellen zich grote uitdagingen in de nabije maar ook de verdere toekomst. Daarom is de opdracht gegeven aan de coördinator om een situatieschets te maken, behoeften en uitdagingen op een rij te zetten en een plan uit te werken voor een mogelijke personeelsuitbreiding met de nodige motivaties dat later aan de deputatie en de provincieraad zou kunnen voorgelegd worden.

De coördinator heeft in de bestuursvergadering een uitgewerkte nota voor personeelsambities met alle aspecten die daaraan verbonden zijn voorgelegd op de bestuursvergadering van 16 september waar dit plan uitgebreid besproken geweest is. Enkele vaststellingen zijn:

- er is een stagnatie van het personeelsbestand op 6 VTE sinds 1998 toen de laatste wachters aangeworven geweest zijn, 17 jaar lang (andere provincies hebben in die periode wel een groei gekend zodat een gemiddeld team uit 8 tot 10 VTE bestaat);
- ondertussen is het aantal leden en erfgoedobjecten verdubbeld in diezelfde periode hetgeen hetzelfde aantal mensen moet kunnen verwerken;
- de tijd voor een herhaalinspectie duurt steeds langer, idealiter is dat 3 jaar wat evolueert naar 5 jaar wat nadelig is voor het erfgoed, om de nieuwe leden eerst te kunnen bedienen;
- de inspectiecapaciteit daalt, mede door allerlei extra taken die er in de loop der jaren bijgekomen zijn;
- een permanente achterstand op vlak van interieurinspecties wegens slechts 1 interieurwachter (andere provincies 2);
- geen wervende acties voor nieuwe leden om de natuurlijke aangroei te kunnen bolwerken;
- een verouderend personeelsbestand van 5 op 6 vijftigplussers en een zestigplusser met risico op expertiseverlies door pensioneringen kort na elkaar indien geen tijdige verjonging;
- toenemende uitdagingen zowel intern (nieuwe software voor rapportage en databank) als extern in de erfgoedsector (nieuw onroerenderfgoeddecreet, aanslepende restauratieprojecten, budgettekort voor restauratiepremies, herbestemming kerken ...).

Het wenselijke personeelsbestand voor Monumentenwacht West-Vlaanderen op korte termijn is 8 VTE bestaande uit 6 bouwkundige en 2 interieurwachters wat een netto-aan-groei van 2 VTE kan betekenen, dus een bouwkundige en een interieurwachter extra. De motivatie hiervoor is vooral om deze **jarenlange stagnatie om te buigen naar een groeis-cenario** en zo de vicieuze cirkel te doorbreken. Het gaat niet alleen om extra personeel om achterstanden in te halen maar ook om nieuwe uitdagingen te kunnen verwerken. Bovendien zou dit Monumentenwacht West-Vlaanderen beter in staat moeten stellen om opnieuw meer wervende acties te ondernemen en potentiële leden aan te trekken. Nu wordt teveel op de rem gestaan omdat er nauwelijks marge is. In een groeiszenario kan meer op een extraverte manier gecommuniceerd worden zodat de organisatie meer in de belangstelling komt. Ook is het zaak om de toekomst te verzekeren door een verjonging van het team in te voeren, rekening houdende met het feit dat de opleiding toch meerdere maanden duurt. Een monumentenwachter bouwt immers geleidelijk aan vaardigheden en expertise op en kan pas volwaardig deze functie uitoefenen na een drietal jaren. Nu kan het huidige team nog zijn expertise doorgeven aan jongere collega's in opleiding maar hoe langer we wachten (naar pensioengerechtigde leeftijden toe) hoe moeilijker dit zal worden. Een kwalijke benadering zou zijn om te wachten tot personeel met pensioen gaat om die dan pas te vervangen want dan is het te laat om expertise door te geven.

De Raad van Bestuur schaarde zich achter de nota voor personeelsambitie van MoWa WVl en verleende de voorzitter het mandaat om dat voorstel te verdedigen in de deputatie. Een korte versie van de nota is in de deputatie als bespreekpunt behandeld geweest waarbij de eerste reactie was dat dit voorstel wel bespreikbaar is maar dat MoWa tegelijk ook efficiëntiewinst moet kunnen aantonen. Ook een kostenraming met financieringsplan over een bepaalde periode is wenselijk. Deze feedback is gemeld op de bestuursvergadering van 18 november waarna het traject even 'on hold' is geplaatst tot voorjaar 2015. Ondertussen waren er denkoefeningen opgestart in kader van de reorganisatie van de provincie naar aanleiding van de afslanking door het Vlaams Regeerakkoord. De denkoefening voor een groeiszenario met personeelsambities zou dan beter ingekaderd worden in een bredere toekomstvisie van Monumentenwacht West-Vlaanderen die de eerste maanden van 2015 verder uitgewerkt zal worden.

In de marge van deze discussie, duikt uiteraard de vraag op naar kostprijs en return van extra personeel en de financiering daarvan. Daartoe heeft de coördinator de mogelijkheden voor Europese programma's met subsidiekansen afgezocht en overleg gepleegd met de dienst EG. Deze kansen bleken voor MoWa heel beperkt te zijn mede omdat culturele en erfgoedthema's nauwelijks nog aan bod komen in deze programma's die heel sterk economisch georiënteerd zijn. Parallel is er ook afgetast naar andere mogelijkheden van alternatieve financiering zoals: fondsen en stichtingen sponsoring, mecenaat, crowdfunding, vrijwilligers werven, evenementen, direct mailing enz ... Deze nota is voorgelegd aan de Raad van Bestuur van 16 september. Maar ook hier bleek snel dat dit niet voor de hand ligt omdat bij elke optie wel één of ander grote hinderpaal te noteren was. Maar het grootste obstakel is wel dat alternatieve financieringsvormen niet geschikt zijn voor reguliere werkingskosten zoals personeel. Beter is om dergelijke financiering op projectmatige wijze in aan te boren. Dus deze pistes werden voorlopig aan de kant geschoven.

Er is wel verder gebrainstormd naar mogelijke samenwerkingsprojecten met het KIK die projecten zoals onderzoek naar onderhoudsproducten nagaat waar Monumentenwacht eventueel ooit als partner kan optreden.

1.6 autoverzekeringen

Met de wat onverwachte aankoop van een nieuwe dienstwagen, moest de autoverzekering aangepast worden en dit bood de gelegenheid om deze verzekering kritisch te herbekijken. Er was een budget voorzien voor de vervanging van de oudere bedrijfswagen in 2016 maar door een ongeval in januari 2015 is deze aankoop een jaar vervroegd. Voor de autoverzekering van de 3 wagens is Monumentenwacht al sinds de aanvang aangesloten bij KBC-verzekeringen via de makelaar Alexandre Graulich uit Brussel (evenals de verzekeringen arbeidsongevallen, burgerlijke aansprakelijkheid en bestuurdersaansprakelijkheid). Deze verzekeringen werden zonder wijzigingen overgezet van de VZW naar het autonoom provinciebedrijf vanaf 1 juli 2014 (zie jaarverslag 2014 p.16) met een bijlage aan de polissen. Nu bleek dat al meerdere jaren de omniumpremie van de oudste wagen niet omgezet was naar een gewone premie. Bij de aankoop van een nieuwe bedrijfswagen werd een aangepaste prijs gevraagd aan KBC-verzekeringen waar zeer moeizaam op gereageerd werd. Een snelle marktverkenning voor die ene wagen wees bovendien snel uit dat de premie aan de zeer hoge kant lag. Het was evenwel niet meer haalbaar om de polis tijdig op te zeggen en bovendien was het aangewezen om voor de volledige vloot van 3 wagens prijzen op te vragen voor de 3 autoverzekeringen met onderhandelingsprocedure in openbare aanbesteding. De Raad van Bestuur heeft in de zitting van 18 november besloten om in eerste instantie te onderzoeken of aansluiting mogelijk was bij de autoverzekeraar van de provincie en tegelijk ook KBC nog een bod te laten doen voor de 3 wagens samen. Dit gebeurde aan de hand van een uitvoerig bestek voor een overheidsopdracht dat als voorbereiding voorgelegd werd aan de bestuursleden. Deze procedure is opgestart en afgerond in de eerste helft van 2016. Het is een voorbeeld van hoe Monumentenwacht kritisch leveranciers wil benaderen zowel inzake dienstverlening als prijzen. Ook jarenlange contracten moeten periodiek kritisch geëvalueerd durven worden.

2

Ledenbestand

2.1 enkele begrippen: leden, erfgoedobjecten en TIE

Hoewel in het vorig jaarverslag een aantal sleutelbegrippen geduid werden, loont het toch de moeite om die nog even te hernemen. Naar aanleiding van de nieuwe tariefstructuur is in een dagelijks bestuur van de koepel Monumentenwacht Vlaanderen overeen gekomen om de kernbegrippen wat te actualiseren. In plaats van abonnees en objecten spreken we vanaf 2016 over leden en erfgoedobjecten met als gevolg dat TIG (te inspecteren gehelen) aangepast wordt naar TIE (te inspecteren erfgoedobjecten).

Monumentenwacht werkt met een systeem van lidmaatschap, dit betekent dat een eigenaar van een historisch gebouw die een inspectie met rapport aanvraagt zich moet aansluiten en lid worden van Monumentenwacht. De reden daarvoor is het langtermijnbeleid in het beheer van onroerend erfgoed: onderhoud is een permanente opdracht en vergt regelmatig herhaalinspecties om een toestandsevolutie te krijgen. Alle aansluitingsfor-

maliteiten gebeuren per provincie (inschrijvingsformulier, tarievenfolder, aansluitingsvoorwaarden) en worden voor alle provinciale verenigingen bijgehouden in de centrale databank Maks (zie ook verder hoofdstuk 7). Daarna ontvangt het kandidaat-lid een factuur voor het eerste jaar lidgeld ten bedrage van 40 euro en wordt na betaling daarvan een volwaardig lid.

Er is een belangrijk onderscheid te maken tussen leden en erfgoedobjecten zeker in de statistieken. Eén lid kan immers met meerdere objecten aansluiten zoals bepaalde gemeenten lid worden met heel wat historische gebouwen in hun eigendom. Dergelijke gemeente is in de statistieken slechts één lid maar met misschien 10 tot 15 erfgoedobjecten. Het aantal leden is dus absoluut niet recht evenredig met het aantal erfgoedobjecten.

Daarnaast is er nog een onderscheid tussen hoofdobject en deelobjecten: een hoofdobject is een hoofdgebouw of een grotere gebouweneenheid terwijl een deelobject een kleinere en losse gebouweneenheid is die op eenzelfde domein of site staat onder het beheer van dezelfde eigenaar. Zo is bijvoorbeeld een kasteel het hoofdobject en zijn een poortgebouw, koetshuis en ijskelder in het park errond deelobjecten. Dit heeft gevolgen voor de facturatie omdat voor deelobjecten geen apart lidgeld aangerekend wordt. Enkel voor hoofdobjecten wordt jaarlijks opnieuw het lidgeld gefactureerd. Dus is het ook van belang om deze statistische gegevens goed te interpreteren in functie van mogelijke inkomsten. Dit heeft evenwel geen invloed op het aantal gefactureerde inspectie-uren: ook de inspecties van deelobjecten moeten betalen worden natuurlijk.

De totaliteit van hoofd- en deelobjecten wordt in de statistieken 'te inspecteren erfgoedobjecten' (afgekort TIE) genoemd want in het werkvolume en de werkplanning moet er rekening gehouden worden met de individuele gebouwen die geïnspecteerd moeten worden onafgezien van het feit bij welk lid die behoren en ongeacht het een hoofdobject of deelobject is.

2.2 databank en derdenbeheer

Al deze gegevens over leden en erfgoedobjecten worden bijgehouden in de centrale databank Maks (Monumentenwacht Algemeen Kwaliteitszorgsysteem) van Monumentenwacht Vlaanderen. Per provincie is er een groep van 10000 volgnummers voorbehouden en voor West-Vlaanderen is dat vanaf het nummer 50001 (op 1/1/16 zitten we op nummer 51312). Elk nieuw lid krijgt een nieuw vrij volgnummer waarbinnen allerlei gegevens bijgehouden worden (contactpersonen en -gegevens, gebouwinfo, hoofd- en deelobjecten, inspecties, risico-analyse, inventaris of bescherming, enzovoort ...). Samen met de historie aan rapporten vormt dit de kern van het geheugen van Monumentenwacht.

Deze databank zal in de loop van 2016 een grondige transformatie ondergaan en vooral omgevormd en geactualiseerd worden naar een flexibeler webbased databank uiteraard

The screenshot shows a web application interface for monument management. The top navigation bar includes 'Meldpunt', 'Monumentenwacht Vlaanderen', and 'Objecten (3 raadplegen)'. The main content area is divided into several sections:

- Object details:** Includes fields for 'Objectnummer' (51287), 'Hoofdobject', 'Objectnaam' (Provinciaal Hof), 'Straat' (Markt 3), and 'Gemeente' (BRUGGE).
- Functionality:** Fields for 'Huidige functie 1' and 'Oorspronkelijke functie 1', both set to 'Overheid, bestuur of rechtspraak'.
- Dimensions:** 'Objectcategorie' is set to '3=60 x 60 x 50'.
- Members Table:** A table with columns for 'Naam', 'Beroep', 'Telefoon', 'Valid', 'T.t', and 'Laatste betaling lidgeld'. One entry is visible: 'Dienst Francon' with 'Beroep' 'niet budget der SPRT ANDRIËS', 'Telefoon' '(051) 40.71.75', 'Valid' '24/09/2015', and 'Laatste betaling lidgeld' '2016'.
- Images:** Two photographs are displayed on the right side. The top one shows the exterior of a large Gothic church building. The bottom one shows the interior of the church, featuring a high vaulted ceiling and wooden pews.

zonder gegevensverlies. Dit proces is opgestart najaar 2015 en wordt verder toegelicht in hoofdstuk 7.

Een deel van deze gegevens is van belang voor de facturatie (naam van het lid, adres van de zetel, postadres, penningmeester, ondernemingsnummer ...). De facturatie gebeurt echter niet in de Maks maar in een andere software Mercurius waar het APB volgens de BBC-regels verplicht is om mee werken (en ook de vier andere monumentenwachtverenigingen die ingekanteld zijn in de provincies). De eerste maanden van 2015 is er werk gemaakt om deze gegevens volautomatisch over te zetten van de Maks naar Mercurius. In het jaarverslag 2014 is eerder al toegelicht dat dit pakket aan het 'derdenbeheer' van de provincie West-Vlaanderen toegevoegd werd in plaats van een apart derdenbestand te organiseren voor het APB. Dit is toen nog volledig manueel gebeurd voor de 600 leden en meer dan 900 erfgoedobjecten.

Nu was het kwestie om de facturatie van de 600 lidgelden voor 2015 zoveel mogelijk geautomatiseerd te laten verlopen in het eerste kwartaal van 2015. Op die manier hoeven facturatiegegevens van de leden en erfgoedobjecten maar één keer ingevoerd te worden in de Maks en niet meer in Mercurius. Het importeren van de lidgeldgegevens vanuit Maks naar Mercurius is ondertussen ook een geslaagd project.

Tijdens de facturatie van de lidgelden is ook van de gelegenheid gebruik gemaakt om het ledenbestand grondig te screenen. Er bevonden zich immers een significant aantal 'slapende' leden in het ledenbestand die al één of meerdere jaren geen lidgeld meer betaalden maar toch niet uitgeschreven werden uit het ledenbestand. Dit is historisch geleidelijk aan gegroeid omdat het niet betalen van het lidgeld niet zo strikt opgevolgd werd. Enerzijds gaf het lage bedrag daar weinig aanleiding toe en anderzijds kon een niet-betalend lid toch snel weer aansluiten. Hoewel er in principe een contractuele op-

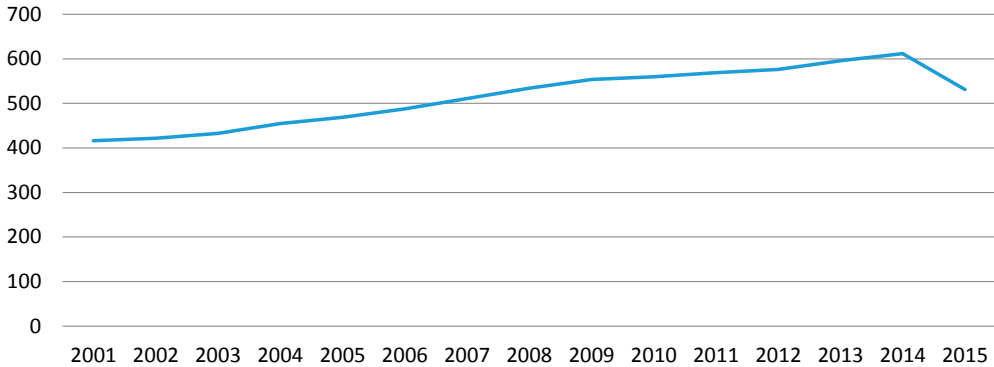
zegtermijn te respecteren is van 3 maanden werd dat in de praktijk zelden toegepast. De sanctiemaatregel die wel toegepast werd, is dat als een lid na enkele jaren van wanbetaling toch opnieuw een inspectie wenste, het lidgeld van 3 jaar terug moest betalen. Het gevolg was dat na verloop van jaren er ruis of 'vervuiling' opgetreden was in de databank en de statistieken eigenlijk niet helemaal meer aansloten bij de realiteit. Met de omvorming naar het APB leek het een unieke gelegenheid om hiermee schoon schip te maken.

De erfgoedobjecten waarvoor sinds 2013 geen lidgeld meer betaald is, werden opgelijst en systematisch opgebeld, gemaïld of aangeschreven met de expliciete vraag of ze nog lid wilden blijven bij Monumentenwacht. Dit gebeurde in hoofdzaak door de administratief coördinator bijgestaan waar mogelijk door de coördinator en de 6 wachters (die hun klanten goed kennen). De reacties waren zeer divers: een groot aantal was verrast omdat ze al een aantal jaren niets meer gehoord hadden. Deze groep sloot zich meestal opnieuw aan waarbij de klassieke sanctiemaatregel van 3 keer lidgeld niet toegepast werd op voorwaarde dat de daaropvolgende jaren lidgeld betaald wordt. Bij andere waren er allerlei redenen waarom de betaling van lidgeld gestopt is: bestuur veranderd, contactpersonen gewijzigd, adreswijzigingen, pand verkocht, restauratie gebeurd enzovoort. Bij openbare besturen liggen er soms complexe situaties en reorganisaties aan ten grondslag. Een aantal van deze leden of erfgoedobjecten sloot zich niet meer aan en werden definitief op einddatum geplaatst in de databank. Deze ingrijpende operatie had uiteraard grote gevolgen voor de statistieken van 2015. Men kan zich nu de vraag stellen of dit uniek is voor West-Vlaanderen of dat andere provinciale Monumentenwachtverenigingen daar ook gevoelig voor zijn. Hoe dan ook we kunnen met gerust gemoed aannemen dat het ledenbestand medio 2015 een betrouwbare vertrekbasis is waarop de correcte evolutie kan opgebouwd worden de komende jaren.

2.3 de evolutie van het ledenbestand

Na een jarenlange stijging vertoont het ledenbestand van Monumentenwacht West-Vlaanderen voor het eerst een significante daling van het aantal leden: van 612 in 2014 naar 531 in 2015 wat een daling van 81 leden betekent. De grafiek hieronder toont de evolutie treffend. Zoals hierboven uitgelegd is dit grotendeels het gevolg van de systematische uitzuivering van de databank. Bovendien is dit een netto-resultaat want er hebben zich wel degelijk 17 nieuwe leden aangesloten in 2015. Dus zijn er 98 leden op einddatum geplaatst. Het effect op het aantal erfgoedobjecten is evenwel verschillend omdat één lid zich met meerdere objecten kan aansluiten wat voor een aantal nieuwe leden in 2015 zeker het geval was (soms tot 10 erfgoedobjecten). Bovendien heeft deze daling zich niet doorgetrokken in de ontvangst van de lidgelden, integendeel er zijn in 2015 meer lidgelden geïnd dan in 2014 wat aantoont dat de opvolging en het debiteuren beheer beter gebeurt dan voorheen.

aantal leden

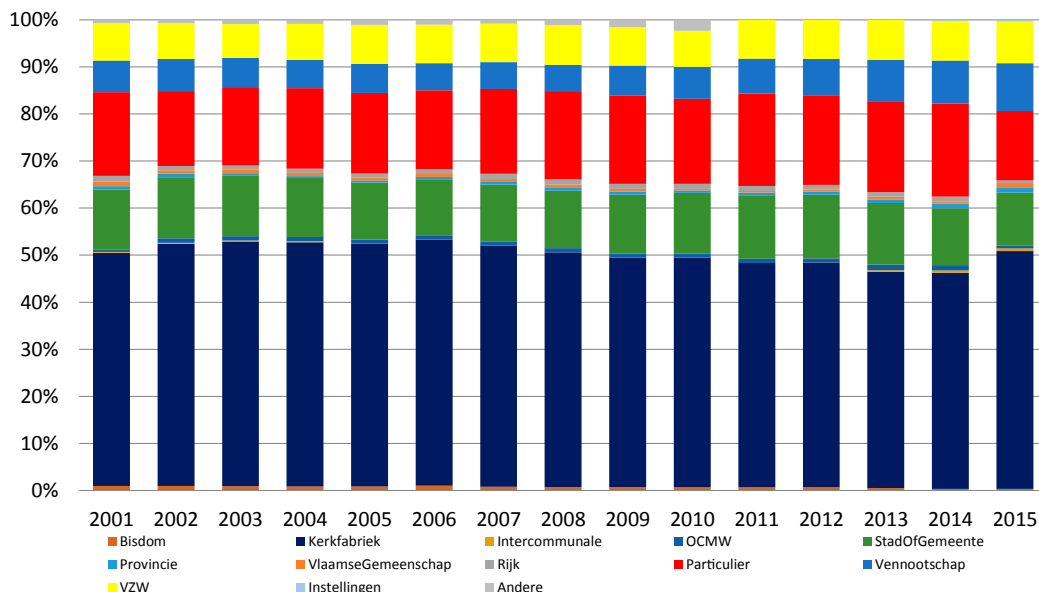
Tenslotte dient nog opgemerkt dat er toch wel een algemene stagnerende trend is in het aantal leden over alle provinciale Monumentenwachtverenigingen heen. Het totaal voor de 5 provincies eind 2015 bedraagt 3149 leden wat een daling van 89 leden inhoudt ten opzichte van 2014. Hoewel de oorzaak vooral bij West-Vlaanderen ligt, is er in de andere provincies ook een lichte daling of stagnatie te noteren. Dit is niet zo verwonderlijk gezien de jaren van permanente groei tijdens de eerste 20 jaar wat nu achter ons liggen. Ook het personeelsbestand van de vijf Monumentenwachtverenigingen stagneert al jaren of krimpt zelfs lichtjes.

Na deze eenmalige ingreep is het uiteraard de bedoeling om een groeiscenario na te streven. Het cijfer van 600 leden kan weer een ambitie worden voor de komende jaren. In eerste instantie gaat het erom om de 'natuurlijke afvloeiing' van bestaande leden minstens te compenseren met nieuwe leden en erfgoedobjecten.

Uit de personeelsambities zal blijken dat exponentiële ledengroei niet de hoofdprioriteit is. Herhaalinspecties, het bedienen van bestaande ledenbestand en dus een betere klantenbinding, verdient voorrang onder het motto: eerst consolideren vooraleer verder te groeien. Ook dient rekening gehouden met de relatie tot het aantal wachters die de inspecties van nieuwe erfgoedobjecten moeten kunnen uitvoeren zonder dat dit nadelig wordt voor de bestaande leden. Een gezonde verhouding tussen nieuwe en bestaande leden en erfgoedobjecten is dus de boodschap. Een jaarlijkse netto-groei van 3% is haalbaar.

Het ledenbestand van Monumentenwacht is gevarieerd maar toch zijn er een aantal grote groepen te onderscheiden. Zoals al vele jaren bestaat de grootste groep uit kerkfabrieken die 50 % van het ledenaantal uitmaken. Na enkele jaren van lichte daling tussen 2007 en 2014 is er een opmerkelijke groei in 2015. Het aandeel van steden en gemeenten is dan weer een beetje gedaald ten opzichte van vorige jaren van zo'n 14% naar 11% terwijl de groep OCMW dan weer lichtjes gestegen is van 6% naar 10% wat openbare besturen in evenwicht houdt. Een opmerkelijker daling is zichtbaar bij de particulieren wiens aan-

evolutie leden-types

deel de laatste jaren gestegen was tot 20% en in 2015 teruggedrukt naar 15%. Instellingen en VZW's blijven stabiel rond 9 tot 10%.

De kans is groot dat deze schommelingen het gevolg zijn van de kritische 'screening' van de databank zoals hierboven geschetst. Dan blijken kerkfabrieken trouwe leden en particulieren minder trouw. Op zich is dat niet zo verwonderlijk aangezien nogal wat particulieren met hun eigen woning een aansluiting bij en inspectie door Monumentenwacht als een eenmalige operatie zien (ondanks onze communicatie om langer lid te blijven). Hoe dan ook de verhoudingen blijven toch wel dezelfde.

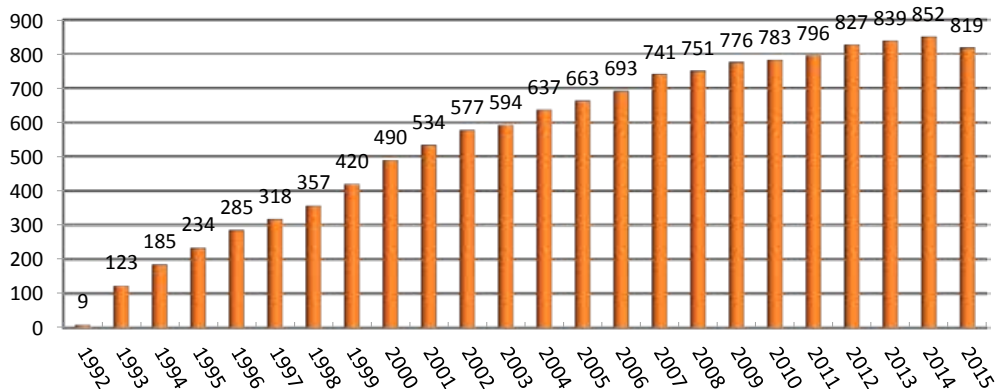
Als we de vergelijking maken met het interprovinciaal gemiddelde inzake 3 grote leden-types (particulieren, vennootschappen, VZW 47%, kerkbesturen 40%, openbare besturen 12%), liggen de verhoudingen toch anders. De private sector is bij ons met 27% veel minder vertegenwoordigd terwijl kerkfabrieken met 50% en openbare besturen met 21% een veel ruimer aandeel hebben dan in andere provincies. De private sector blijft dus kansen voor groeimarge bieden.

2.4 de evolutie van het erfgoedobjectenbestand

Het aantal hierna opgegeven erfgoedobjecten omvat zowel actieve hoofd- als deelobjecten. In de loop der jaren zijn er veel meer erfgoedobjecten in de databank opgenomen

maar van heel wat is het lidmaatschap ondertussen weer opgezegd. Reeds eerder is een grote groep van 71 objecten aan 'oorlogserfgoed' uit 2010 die eenmalig geïnspecteerd geweest zijn afzonderlijk gehouden en niet meegeteld in de eindcijfers. Het absolute aantal eind 2015 bedraagt 1314 erfgoedobjecten. Daarvan zijn er in totaal aantal nog 934 actieve aangesloten of te inspecteren erfgoedobjecten TIE (voorheen TIG). Dit is het vergelijkingscijfer over de jaren heen (zie grafiek). Aangezien voor de deelobjecten geen lidgeld aangerekend wordt, komt dit op een netto-aantal van 819 actieve hoofdobjecten

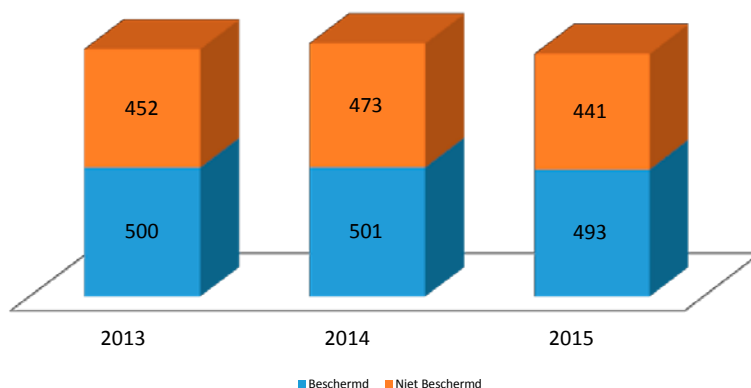
aantal lidmaatschappen

eind 2015 waarvoor lidgeld betaald wordt.

Zoals eerder aangegeven is er ten gevolge van de 'opkuis' van de databank een duidelijke daling van het aantal actieve erfgoedobjecten te signaleren in 2015 maar die is niet zo groot als de daling van het aantal leden. Er zijn 40 erfgoedobjecten minder aangesloten dan in 2014 wat het totaal aantal op 934 erfgoedobjecten brengt. De verklaring voor een kleinere daling van erfgoedobjecten ten opzichte van leden, ligt gedeeltelijk in het feit dat bepaalde leden extra erfgoedobjecten aangesloten hebben. Een mooi voorbeeld is de stad Brugge die 10 erfgoedobjecten aanbracht. Ook beheerden de meeste 'slapende' leden die niet meer wensten aan te sluiten slechts één erfgoedobject. Als we het verschil tussen het lagere aantal leden (81) en erfgoedobjecten (40) vergelijken, betekent dit dat toch de helft gecompenseerd is door de aangroei met nieuwe objecten, dus een nieuwe aansluiting van minstens 41 stuks. Dit weerspiegelt zich ook in de ontvangen lidgelden die hoger liggen dan in 2014 (zie verder hoofdstuk 4).

aandeel beschermde gebouwen

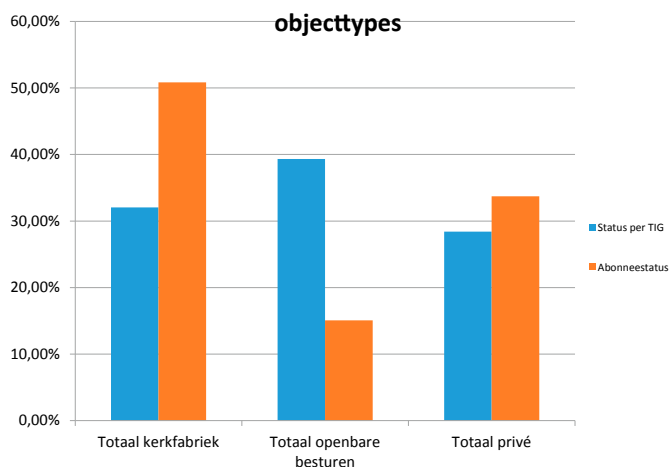

Er is trouwens een stagnatie over alle provincies waar te nemen. Met in totaal 6.465 objecten over heel Vlaanderen betekent dit slechts 8 erfgoedobjecten meer dan het jaar voordien. Andere jaren was er een duidelijker groeicijfer te noteren. Oost-Vlaanderen kende ook een beperkte daling van het aantal erfgoedobjecten maar niet zoveel als in West-Vlaanderen.

De verhouding beschermde versus niet-beschermde gebouwen is dezelfde gebleven ten opzichte van vorige jaren nagenoeg de helft van elke categorie. Ook dit blijft een verschil met andere provincies waar het aandeel beschermde gebouwen veel hoger ligt dan in West-Vlaanderen, soms tot 70% beschermde gebouwen in het geval van Oost-Vlaanderen.

2.5 erfgoedobjecttypes

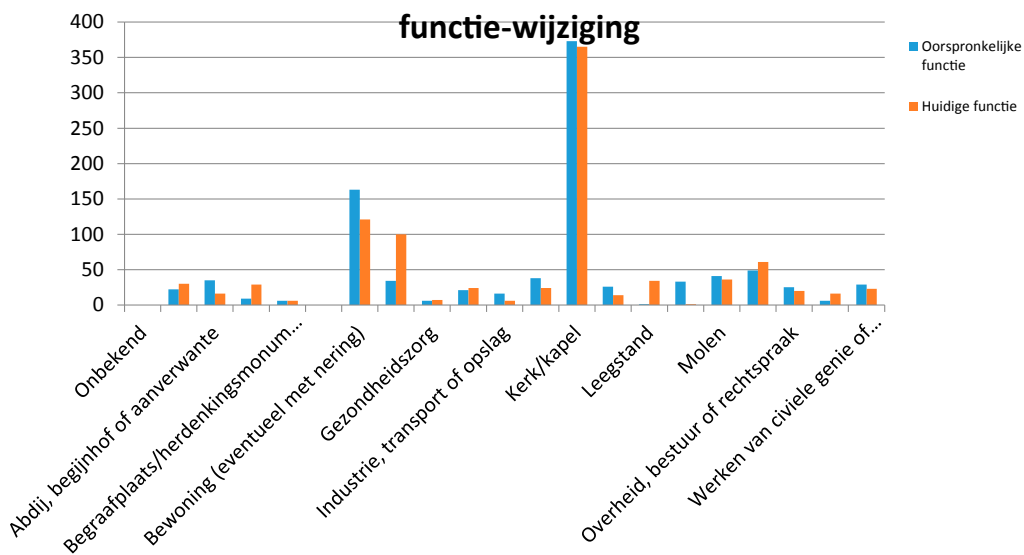
De diversiteit aan types van erfgoedobjecten is groot en die verscheidenheid is minder te vatten in grotere eenheden of groepen zoals de leden. Vooral de religieuze gebouwen

springen als grootste groep duidelijk boven de andere objecttypes uit. Gezien de stijging van het aantal kerkfabrieken als abonnee, is een gelijkaardige evolutie te merken waarbij we 300 kerken en kapellen tellen. Iets dergelijks is niet aantoonbaar met openbare besturen omdat die een grotere verscheidenheid aan gebouwen en in verhouding ook meer erfgoedobjecten beheren namelijk 367 stuks. Het aandeel private gebouwen blijft relatief stabiel op 265 ondanks een daling van het aantal particuliere leden.

Verder spreidt de diversiteit aan objecttypes zich uit over een waaier aan gebouwen zoals kastelen, hospitalen, scholen, rusthuizen, boerderijen, molens, fabrieken, begraafplaatsen, gemeentehuizen, gerechtsgebouwen, militaire bouwwerken, oorlogsmonumenten, standbeelden, enz Deze diversiteit neemt alleen maar toe getuige de aansluiting in 2015 van een reeks 'provinciale routes of groene assen' die moeilijk ergens onder te brengen zijn. Het ging om de inspectie van constructies zoals bruggen en duikers, meestal afkomstig van een vroegere spoorwegaanleg.

In de wijziging van functie zijn geen verschillen te melden met vorige jaren. Opnieuw blijkt dat een culturele herbestemming van erfgoedobjecten vrij hoog scoort, wat op zich vrij logisch is. Minder opvallend maar toch duidelijk merkbaar is de functiewijziging van woonhuizen. De trend naar herbestemming van parochiekerken waar zoveel rond te doen is weerspiegelt zich nog niet in deze statistiek. Dit is dan ook een traag proces dat nog meerdere jaren kan duren.

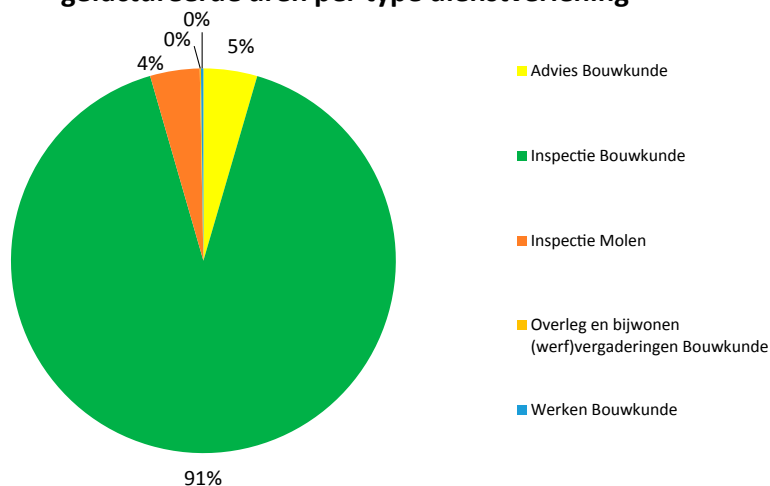
3

Inspecties en rapportage

3.1 dienstverleningen

In de Maks-databank worden per object het aantal en soorten dienstverleningen bijgehouden. Onder dienstverleningen verstaan we vooral inspecties (uiteraard steeds met rapport) met een duidelijk onderscheid tussen bouwkundige inspecties en interieurinspecties. Daarnaast is er een onderscheid tussen eerste inspectie en herhaalinspectie mogelijk. Maar kunnen ook adviezen afgeleverd worden zonder een inspectie op vraag van de abonnee of als gevolg van een specifieke situatie zoals een werfvergadering. Soms worden moleninspecties afgezonderd wegens hun specifieke karakter en complexiteit. Tenslotte kunnen monumentenwachters als dienstverlening ook kleine onderhouds- of herstellingswerken uitvoeren terwijl zij aan een inspectie bezig zijn. De 3 bijzondere opdrachten of diensten MOP (meerjarenonderhoudsplan), Varend Erfgoed en Archeologie komen enkel in de statistieken van de koepel voor.

gefactureerde uren per type dienstverlening

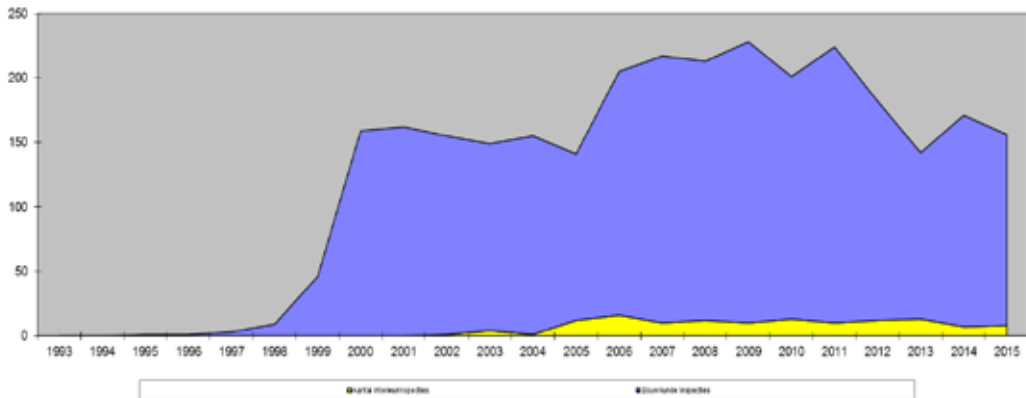
Uit deze grafiek blijkt duidelijk het grote overwicht aan inspecties inzake bouwkunde (91%) ten opzichte van andere dienstverleningen namelijk 5% adviezen bouwkunde en 4% moleninspecties. Het aantal uren werken tijdens een inspectie is dus zeer minimaal uitgevoerd (minder dan 1%) maar dit is dan soms het gevolg van het feit dat dit zeer korte tijdsbestedingen zijn die niet in de statistieken voorkomen.

Het verdient toch aanbeveling om te vertrekken van het volledige spectrum aan dienstverleningen van Monumentenwacht ondanks het grote overwicht van (bouwkundige) inspecties. Dit betekent immers dat er een potentie en groeimarge zit in andere diensten maar door het personeelsgebrek kan daar op korte termijn nauwelijks op ingezet worden. Prioriteit blijven inspecties en in tweede instantie herhaalinspecties waar evenwel een groeiende achterstand te noteren valt (zie volgend punt 3.2). De verhouding tussen het aantal dienstverleningen en het personeelsbestand wordt verder uitgewerkt in het onderdeel 3.5 kerncijfers.

3.2 evolutie aantal inspecties

In 2015 zijn 148 bouwkundige inspecties en 8 interieurinspecties te noteren, een totaal van 156 inspecties molens inbegrepen. (Niet zonder belang is te weten dat de monumentenwachter interieur ook moleninspecties uitvoert en dus voor een deel instaat voor bouwkundige inspecties.) Dit cijfer is een daling ten opzichte van 2014 met 15 inspecties net nu er een stijging gebeurd was. Niettemin ligt het aantal inspecties nog boven dat van 2013 met een lager cijfer wegens twee langdurig zieken en de opvolging van één gepensioneerd wachter. Een verklaring voor de lichte daling ten opzichte van 2014 is moeilijk te geven, voor een deel kan dit te maken hebben met het feit dat er veel energie gestopt

Evolutie inspecties

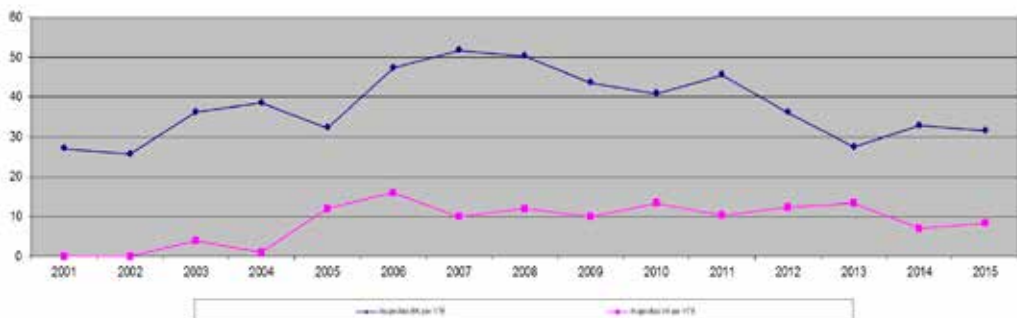

is in de geleidelijke ontwikkeling van de rapportagesoftware Maksbo waarbij twee van onze wachters heel nauw betrokken waren en dus inspectietijd opgeofferd hebben hiervoor. Maar ook het eerste werkjaar van het APB (met o.a. de opkuis van de databank) heeft bij de wachters meer ledenopvolging gevergd dan andere jaren. Een aantal specifieke a-typische inspectie-opdrachten zoals de groene assen en Vloetenveld, vergden meer tijd en zelfs aparte rapportsjablonen. De optelsom van verschillende kleine oorzaken kan deze beperkte daling verklaren.

Het gevolg is dan ook dat het aantal inspecties per wachter of per VTE lichtjes gedaald is in 2015 naar gemiddeld 30 bouwkundige inspecties per jaar, een daling met 3 eenheden per VTE ten opzichte van 2014. We mogen ons anderzijds ook niet blindstaren op de jaren 2006-2011 toen gemiddeld meer dan 40 inspecties per VTE per jaar genoteerd werden. Het waren jaren van een bijna volgroeid ledenbestand waaruit meerdere herhaalinspecties voortkwamen die sneller verlopen. Ook was er toen nog geen sprake van softwareperikelen.

De ambitie blijft evenwel om het aantal bouwkundige inspecties op te trekken naar gemiddeld 40 per VTE per jaar. Dit zal de komende jaren voor een groot stuk afhangen van

Evolutie aantal inspectie per VTE

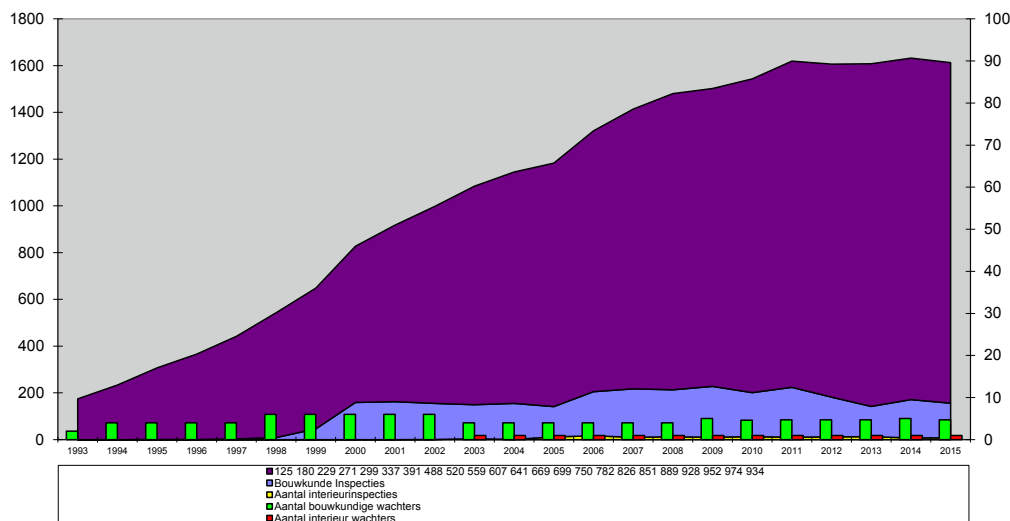

de impact van de nieuwe registratiesoftware Maksbo enerzijds en de evolutie van het personeelsbestand (en eventuele opleiding nieuwe wachters) anderzijds.

De evaluatie van het aantal interieurinspecties is moeilijker tot naakte cijfers te beperken omdat dit heel sterk afhankelijk is van het soort gebouw en de hoeveelheid en toestand van interieur-elementen. De laatste jaren schommelt dat rond 8 tot 10 inspecties maar er dient vermeld dat onze interieurwachter ook veel moleninspecties uitgevoerd heeft in 2014-15. Zowel inspectie als rapportage duren dan ook veel langer dan een bouwkundige inspectie. Niettemin wensen we toch een streefdoel te stellen van 10 tot 12 interieurinspecties per jaar per VTE. Ook hier hangt het behalen van dit doel sterk van de registratiesoftware en de evolutie in het personeelsbestand. De behoefte aan een extra interieurwachter (zoals in andere provincies) blijft zeer groot.

In onderstaande grafiek is de verhouding te zien tussen het aantal objecten, het aantal inspecties en het aantal wachters sinds het ontstaan van Monumentenwacht. De gestage groei van het aantal erfgoedobjecten is zeer prominent zichtbaar (paarse curve met de rechtersas, waarvan de cijfers met 10 moeten vermenigvuldigd worden) tot een bijna stabilisering de laatste 5 jaar. Meer naar onder te zien, is het aantal inspecties (blauwe curve), in de loop der jaren mee gegroeid tot iets minder dan 200 per jaar en vanaf 2012 teruggezakt naar een 150-tal per jaar. Helemaal onderaan stellen de groene en rode blokjes het aantal wachters voor (respectievelijk bouwkundige en interieur). Vanaf 1998 is dit hetzelfde aantal gebleven met een omschakeling in 2003 naar 1 interieurwachter zonder extra wachters. Deze grafiek illustreert goed dat de jarenlange stagnatie in personeel en veroudering van het personeelsbestand zich geleidelijk ook doet gevoelen in het aantal inspecties en aantal erfgoedobjecten. Vandaar de uitdrukkelijke personeelsbehoeften die zich stelt (zie verder hoofdstuk 5).

Evolutie objecten-inspecties-wachters

3.3 inspectievoertuigen en –materialen

Om de inspecties te kunnen uitvoeren, beschikken de monumentenwachters uiteraard over de nodige dienstvoertuigen. Het betreft twee grotere camionettes voor de bouwkundige wachters en een bestelwagen voor de interieurwachter. Deze zijn volledig uitgerust met allerlei materiaal om de inspecties op deskundige wijze te kunnen uitvoeren. De 2 grotere camionettes beschikken ook over een ladderlift om het laden en lossen van ladders gebruiksvriendelijker te maken. Het wagenpark van Monumentenwacht West-Vlaanderen bestaat uit volgende voertuigen:

- een camionette Ford Transit 2T bouwjaar 2010 met nummerplaat 1-KTA-814
- een camionette Ford Transit 2T bouwjaar 2015 met nummerplaat 1-NEB-390
- een Peugeot Partner bouwjaar 2003 met nummerplaat 1-JKD-152

Er is dus één nieuw camionette aangekocht in de loop van 2015. Dit is een jaar vroeger gebeurd dan gepland wegens een ongeval met de oudere camionette in januari. De wagen werd daarna als een totaalverlies verklaard zodat het niet meer zinvol was om nog herstellingen uit te voeren. Bovendien dateerde deze dienstwagen al van 2002 en was die dus toch aan vervanging toe. Ook de nummerplaten van de twee andere dienstwagens zijn vernieuwd enerzijds omdat één dienstwagen nog steeds op naam van de koepel Monumentenwacht Vlaanderen stond. In het verleden werd een bepaald contingent aan dienstwagens immers aangekocht door de koepel die ze dan ter beschikking stelde van

de provinciale monumentenwachtverenigingen. West-Vlaanderen had de laatste nog langs deze weg kunnen binnenhalen in 2010. Door de transitie van VZW naar APB in 2014 en de reorganisatie van Monumentenwacht in het algemeen, is er overeengekomen dat de koepel niet meer het volledige wagenpark zal beheren maar enkel nog zijn eigen dienstwagens. De effectieve overdracht moest echter nog bekrachtigd worden wat in 2015 gebeurd is. Na een volledige herkeuring van de Peugeot Partner is dan ook een nieuwe nummerplaat aangevraagd. Er was immers een herinschrijving bij de DIV vereist om deze wagen te kunnen overzetten van VZW naar APB.

Deze operatie was onder andere ook nodig om de autoverzekering van het volledige wagenpark te kunnen herbekijken. Daarvoor moesten de 3 wagens volledig eigendom zijn van en ingeschreven zijn op Monumentenwacht West-Vlaanderen én op het autonoom provinciebedrijf. De aanleiding was de aankoop van een nieuwe dienstwagen waarbij een eerste marktverkenning gebeurd is in het voorjaar van 2015 voor de autoverzekering van die wagen. Daaruit bleek duidelijk dat er interessantere verzekeraars op de markt waren maar er is toch gewacht om effectief de markt op te gaan voor de volledige vloot van 3 wagens. De Raad van Bestuur heeft in november 2015 opdracht gegeven om offertes op te vragen (zie ook punt 1.6).

Eind 2015 is er ook een wijziging gebeurd bij de tankkaarten omdat Shell het beheer van tankkaarten overgedragen had aan Fleetcor. In principe veranderde er niets in het gebruik en konden de 4 oude Shell-kaarten behouden blijven. De meest gebruikte tankkaarten zijn evenwel die van Total waarvan elke wachter een kaart bij zich houdt.

3.4 rapportage en software

Minstens even belangrijk als een inspectie is het rapport dat daaruit voortkomt. Geen inspectie of advies zonder een rapport. Zoals al aangegeven is de rapportagetijd veel langer dan die van een inspectie en hangt dit heel sterk af van de situatie, de complexiteit van een gebouw en ook de bouwkundige toestand. Als die toestand minder goed is en er dus veel op te merken is, zal het rapport dus langer worden. De rapporten zijn zeer waardevolle documenten, enerzijds als een neerslag van een inspectie en anderzijds als communicatie en aanbeveling naar de leden. Het is een cruciaal instrument in de werking van Monumentenwacht dat trouwens door architecten, studie bureaus, aannemers, technische diensten van gemeenten en andere overheden als leidraad gebruikt worden voor een onderhoudsprogramma, voor herstellingswerken en voor de opmaak van een restauratiedossier.

Momenteel worden de rapporten volgens een geijkte manier in een vastgesteld sjabloon opgemaakt in MS-Word. Dit model heeft bijna 25 jaar goede diensten bewezen en is inhoudelijk zeker nog relevant en bruikbaar voor de leden. Een groot nadeel is evenwel dat er geen afzonderlijke data kunnen uit gegenereerd worden. Daarom is in 2014 beslist om voor bouwkunde over te schakelen naar een Acces-model onder de naam Maksbo,

waar allerlei gegevens in aparte velden volgens een bepaalde boomstructuur opgeslagen worden en daarna samengevoegd tot een rapport. Dit betekent evenwel een totaal andere werkwijze voor de wachters en zal dus grote aanpassingen vergen. In het jaarverslag 2014 is aangekondigd dat in de loop van 2015 de nieuwe rapportagesoftware Maksbo zal ontwikkeld worden wat ook gebeurde maar niet voltooid geraakte. Het proces daarvan wordt beschreven in hoofdstuk 7.3.

Een gelijkaardig traject was al aan de gang voor de rapporten interieur onder de naam Maksin. Hoewel het de bedoeling was om in 2015-16 operationeel te zijn daarmee, kon dit nog niet volledig waargemaakt worden en bleken er nog aanpassingen nodig te zijn. De rapportage van interieur is dan ook een stuk complexer dan van bouwkunde en de werkwijze is ook helemaal anders aangepakt dan voor Maksbo. In 2015-16 is het de bedoeling om beide producten meer op elkaar af te stemmen en ook op een toekomstig nieuw databanksysteem. Zie verder punt 7.3.

3.5 kerncijfers

Nu er uit de databank heel wat gegevens naar boven komen, zowel voor onze eigen organisatie als voor de koepel en de andere monumentenwachtverenigingen, is het de moeite waard om een aantal kerncijfers naar voor te schuiven en interprovinciaal te vergelijken. Waar staan wij ten opzichte van de 4 andere provincies en de interprovinciale gemiddelden? Van belang daarbij is om het juiste belang van de cijfers te zien zonder aan cijferfetisjisme te doen. Dergelijke oefeningen bieden vooral vergelijkend materiaal om een goede inschatting en evaluatie te kunnen maken van de eigen werking, te zien waar eventuele bijstellingen nodig zijn en ook om ambities te kunnen stellen.

Het lijkt logisch dat het aantal dienstverleningen recht evenredig staat in verhouding tot het aantal monumentenwachters in VTE uitgedrukt. Voor West-Vlaanderen zijn dat 6 VTE. Nochtans zegt dergelijk cijfer zeker niet alles omdat het aantal inspecties van vele andere factoren kan afhangen: leeftijdscurve van de wachters, aantal ziektedagen in de organisatie, inzetbaarheid van de wachters, andere opdrachten, duur van een inspectie, complexiteit van een object, andere apparatuur, gebruik van software enz.... Zo heeft de implementatie van de nieuwe rapportagesoftware Maksin voor interieurwachters in de loop van 2014 (en ook nog in 2015) gevolgen gehad op de lagere productiviteit.

parameter	aantal	totaal of gemiddelde 5 provincies	opmerking
aantal leden	531	3149 (totaal) 630 (gemiddeld)	daling met 81 tov. 2014 door opkuis databank, schrappen 'slapende' leden
aantal te inspecteren erfgoedobjecten	934	6465 (totaal) 1293 (gemiddeld)	daling met 40 tov. 2014 door opkuis databank, schrappen 'slapende' leden
verdeling objecten:	50% kerken 27% privésector 21% gemeenten 2% andere		53% beschermd 47% niet-beschermd
aantal wachters	5,66 VTE	33,83 VTE	5,66 VTE na aftrek ziekte- periodes
aantal erfgoedobjecten per VTE	155,66	184,53 (gemid.)	187 indien deling door 5 VTE bouwkw.
aantal inspecties bouw- kunde	148	186 (gemid.)	
aantal inspecties bouw- kunde per VTE	29,6	33,81 (gemid.)	
aantal gefactureerde uren inspecties bouw- kunde	896,5	1386,7 (gemid.)	
gemiddeld aantal uren per bouwkundige in- spectie	6 uren	7,5 uren	met 2 man, dus 3 u per man
aantal gefactureerde uren inspecties bouwkunde / VTE	190,74	252,62 (gemid.)	
verhouding 1 ^e inspectie herhaalinspecties	80% herhaal 20% eerste		
aantal jaren tussen 2 inspecties	5 jaar	5,67 (gemid.)	
aantal interieur- inspecties	8	15 per VTE (gemid.)	interieurwachter doet ook molens
gefactureerde uren interieurinspecties	80	147,66 (gemid.)	WVL slechts 1 interieur- wachter, andere provincies 2
gefactureerde uren an- dere diensten (werken/ advies/nazorg/metingen)	47,5	275 (gemid.)	bouwkunde en interieur sa- men; (WVL: 91% gefactur. uren=inspectie-uren)

De meeste cijfers die in bijgaande tabel onder elkaar gezet worden, zijn hiefboven ergens wel aan bod gekomen maar worden nu naast interprovinciale totalen en gemiddelden geplaatst met een korte verklaring of toelichting ernaast. Een interpretatie volgt hieronder:

- Het aantal leden (531) en erfgoedobjecten (934) in West-Vlaanderen ligt een stuk onder het interprovinciale gemiddelde (resp. 630 en 1293) wat voor een groot deel te verklaren is door ons kleine team. Andere provincies hebben 8 tot 10 VTE monumentenwachters waarmee je heel wat meer kunt behappen. De laatste 5 jaar is er door dit personeels-gebrek zelfs een rem op de groei gezet of zijn er toch niet meer actief leden geworven.
- Er is al gewezen op de eerder beperkte verschillen in soorten leden en erfgoedobjecten met andere provincies. Vooral het hoge aandeel kerkbesturen is opvallend evenals het lagere aandeel beschermde gebouwen in vergelijking met andere provincies. Op zich hoeft dat geen probleem te vormen, eventueel is er een risicofactor dat het aandeel kerken kan dalen indien de sluitingen zullen toenemen. Hoe dan ook er is nog potentie tot groei zeker als we weten dat het aantal gebouwen op de 'inventaris onroerend erfgoed' in West-Vlaanderen een stuk hoger ligt dan in andere provincies.
- Opvallender is het aantal erfgoedobjecten per VTE (155) waarvan het interprovinciaal gemiddelde (184) een stuk hoger ligt. In andere provincies is het aandeel deeltijdsen hoger dan in West-Vlaanderen. De vraag is evenwel of de databanken van andere provincies voldoende betrouwbaar zijn na de opkuis die in onze databank gebeurd is. Als dat op gelijkaardige manier zou gebeuren, kan dit het gemiddelde naar beneden halen.
- Verwant hieraan is het aantal inspecties bouwkunde (148) en het gemiddelde hiervan per VTE (30). Hier scoren wij duidelijk minder goed dan andere provincies. Opnieuw kan dit gedeeltelijk verklaard worden door het beperktere personeelsbestand maar dat verklaart niet alles. Een andere factor is evenwel dat één van onze bouwkundige wachter, steeds als tweede monumentenwachter meegaat en zelf geen volledige rapporten uitschrijft (wel de plannen en foto's ervan opmaakt) zodat de productie van rapporten (en dus inspecties) iets lager ligt. Een ambitie naar meer inspecties per VTE naar het interprovinciale gemiddelde toe, is dus een logisch gevolg.
- Anderzijds blijkt dan weer dat het aantal (gefatureerde) uren per inspectie (6) bij ons lager ligt dan het interprovinciaal gemiddelde (7,5). Het aantal gefatureerde uren per VTE per jaar volgt uiteraard ook dezelfde trend (190 uren versus 252 gemiddeld). De inspecties zijn doorgaans dus korter en de inkomsten ook lager. Er dient wel rekening gehouden met het feit dat de bouwkundige inspecties steeds per twee verlopen. Het aantal opgegeven uren inspectie is volledig afhankelijk van de wachters in kwestie en zijn of haar afronding in tijdsgebruik. Moeilijker te meten is het effect op de rapporten wat dit verschil een deel kan compenseren. Ook hier ligt er dus nog groeimarge.
- De verhouding tussen eerste en herhaalinspecties is gelijkaardig met andere provincies. De tijdsduur tussen 2 inspecties voor hetzelfde erfgoedobject ligt zelfs iets lager maar evolueert naar meer jaren voor een herhaalinspectie wat geen goede evolutie is. Ideaal is gemiddeld 4 jaar tot de volgende herhaalinspectie afhankelijk van het soort gebouw.

- Inzake interieur ligt een vergelijking zeer moeilijk omdat in andere provincies doorgaans twee VTE interieurwachters aan het werk zijn. Bovendien neemt onze interieurwachter nog moleninspecties voor zijn rekening die als bouwkunde beschouwd worden. Dit verklaart gedeeltelijk dat het gemiddeld aantal interieurinspecties per VTE (8) bijna de helft belooft van het interprovinciale gemiddelde (15). Hier zit dus ook nog groeimarge op.
- Het aantal gefactureerde uren (80) interieur per jaar belooft in West-Vlaanderen dan weer gemiddeld iets meer dan in andere provincies (75). Het gaat dus om minder interieurinspecties die dan weer langer duren.

Voorlopige conclusies: de ambities inzake aantal inspecties (zowel globaal als per VTE) en het aantal gefactureerde uren kunnen zeker naar omhoog bijgesteld worden in vergelijking met andere provincies zowel op vlak van bouwkunde als (in mindere mate) interieur. Indien verzoenbaar met de aangroei van nieuwe leden, kan meer op herhaalinspecties ingezet worden zodat deze dalende trend tegelijk mee omgebogen wordt. Deze ambities zijn uiteraard sterk afhankelijk van de omschakeling naar nieuwe software Maksbo en en Maksin (zie 7.3).

4

Jaarrekening 2015

4.1 Financiële cyclus, BW en financiële verrichtingen in BBC

Hoewel het APB operationeel geworden is vanaf 1 juli 2014 met de overdracht van het personeel is de VZW boekhoudkundig alle werkingskosten (behalve personeel) op zich blijven nemen tot eind 2014. Vanaf 1 januari 2015 startte het APB dan in de **beleids- en beheerscyclus**.

Een fundamenteel gegeven bij de opstart van een eerste boekjaar en een volledige financiële stroom was de verplichting voor het APB om in te stappen in BBC oftewel de Beleids- en Beheerscyclus volgens het model opgelegd door de Vlaamse overheid. De opmaak van het budget 2015 en het meerjarenplan 2015-2019 vormde daarin uiteraard het sleutelinstrument.

De **uitgaven- en inkomstenstructuur** van Monumentenwacht is echter net zoals in 2014 vrij eenvoudig en duidelijk leesbaar: inzake uitgaven gaat het in hoofdzaak over perso-

neelskosten (87 % van de totaalkost) en gewone werkingskosten zoals kantoomateriaal, telefoonkosten, portkosten, drukwerk, klimmateriaal, beroepskledij, brandstoffen en onderhoud voertuigen, opleidingen, promotiekosten, zitpenningen enz.

Inkomsten bestaan voor het grootste deel uit subsidies van het provinciebestuur en eigen inkomsten uit lidgelden en inspecties.

Een investeringsbudget is nodig voor de aankoop van computers, laptops, printers en de daaraan verbonden softwarekosten. Wegens een ongeval waarbij een lichte vrachtwagen total loss werd verklaard, diende de voorziene aanschaf van een nieuwe bedrijfswagen 1 jaar vervroegd te worden. Dit werd geregeld via een **begrotingswijziging** waarbij 34.000 euro in het meerjarenplan werd verschoven van 2016 naar 2015

Het financieel overzicht wordt hierna toegelicht aan de hand van de staat van kosten en opbrengsten en de balans 2015.

4.2 Staat van kosten en opbrengsten 2015

J7 : DE STAAT VAN OPBRENGSTEN EN KOSTEN 2015

	Boekjaar	Vorig boekjaar
I. Kosten	481.203,81	0,00
A. Operationele kosten	481.032,14	0,00
1. Goederen en diensten	48.673,19	0,00
2. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	419.953,87	0,00
3. Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen	11.653,19	0,00
4. Specifieke kosten sociale dienst OCMW	0,00	0,00
5. Toegestane werkingssubsidies	0,00	0,00
6. Andere operationele kosten	751,89	0,00
B. Financiële kosten	171,67	0,00
C. Uitzonderlijke kosten	0,00	0,00
1. Minwaarden bij de realisatie van vaste activa	0,00	0,00
2. Toegestane investeringsubsidies	0,00	0,00
II. Opbrengsten	501.463,75	0,00
A. Operationele opbrengsten	501.387,86	0,00
1. Opbrengsten uit de werking	56.185,01	0,00
2. Fiscale opbrengsten en boetes	0,00	0,00
3. Werkingssubsidies	440.725,00	0,00
a. Algemene werkingssubsidies	0,00	0,00
b. Specifieke werkingssubsidies	440.725,00	0,00
4. Recuperatie specifieke kosten sociale dienst OCMW	0,00	0,00
5. Andere operationele opbrengsten	4.477,85	0,00
B. Financiële opbrengsten	75,89	0,00
C. Uitzonderlijke opbrengsten	0,00	0,00
III. Overschot of Tekort van het boekjaar	20.259,94	0,00
A. Operationeel overschot of tekort	20.355,72	0,00
B. Financieel overschot of tekort	-95,78	0,00
C. Uitzonderlijk overschot of tekort	0,00	0,00
IV. Verwerking van het overschot of tekort van het boekjaar		
A. Rechthebbenden uit het overschot van het boekjaar	0	0
B. Tussenkost door derden in het tekort van het boekjaar	0	0
C. Over te dragen overschot of tekort van het boekjaar	20.259,94	0,00

4.2.1. Kosten

Goederen en diensten

Hierin worden de kosten opgenomen die inherent zijn aan de exploitatie bv. aankoop gebruiks-goederen, telefonie, prestaties van derden, opleiding, enz..... In 2014 bedroeg dit 45.309,03 euro of 13,39% van alle kosten. In 2015 bedroeg dit 48.673,19 euro of 10,12 % van alle kosten.

Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen

Hierin worden alle kosten opgenomen met betrekking tot het personeel (lonen, vakantiegeld, eindejaarspremie, sociale lasten werkgever en werknemer, maaltijdcheques, verzekeringen enz. In 2014 bedroeg deze 82,57% van alle kosten. In 2015 bedroeg deze 419.953,19 euro of 87,27% van alle kosten.

Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen

Materiële vaste activa zijn onderhevig aan technische slijtage (door het gebruik ervan) en economische slijtage (door bv. veroudering). Het gebruik smeert zich uit over verschillende boekjaren. Om te vermijden dat de kosten van de aankoop enkel zouden wegen op het resultaat van het boekjaar waarin ze aangeschaft werden, worden deze kosten gespreid over de geschatte levensduur via de afschrijvingen (bv. auto's op 5 jaar). In 2014 boekten we 7.236,37 euro of 2,14% van alle kosten af. In 2015 boekten we 11.653,19 euro of 2,42% van alle kosten af.

Andere operationele en financiële kosten

In 2014 noteerden we hier 6.302,37 euro of 1,86% van alle kosten. In 2015 noteerden we hier 751,89 euro of 0,15% van alle kosten. De financiële kosten voor het houden van een zicht- en spaarrekening bedroegen in 2014 112.19 euro of 0,04% van alle kosten. In 2015 betaalden we 171,67 euro of 0,04% van alle kosten

4.2.2. Opbrengsten

Opbrengsten uit de eigen werking

Dit is de som van de lidgelden en inspectievergoedingen. In 2014 ontvingen we hiervoor 49.171,30 euro of 19,10% van alle inkomsten. In 2015 ontvingen we hiervoor 56.185,01 euro of 11,20% van alle inkomsten.

Werkingsubsidies:

De enige opbrengst blijft hier de provinciale subsidie. In 2014 boekten we hier nog 79,65% van alle opbrengsten. In 2015 boekten we hier 440.725,00 euro of 87,90% van alle inkomsten.

Andere operationele ontvangsten en financiële opbrengsten

Grootste post hier is de vergoeding voor het arbeidsongeval van één van de wachters. In 2014 boekten we hier 2.242,52 euro of 0,87% van alle inkomsten. In 2015 boekten we hier 4.477,85 euro of 0,89% van alle inkomsten.

Onder financiële opbrengsten komen de intresten van zicht- en spaarrekening die in 2015 enorm gedaald zijn. We eindigden in 2014 op 942,49 euro of 0,37% van alle inkomsten. We eindigden in 2015 op 75,89 euro of 0,01% van alle inkomsten.

4.2.3. Resultaatverwerking:

De jaarrekening 2015 van het APB Monumentwacht geeft volgende resultaat: opbrengsten: € 501.463,75 - kosten: € 481.203,81 = winst van het boekjaar: € 20.259,94.

4.3 Balans 2015

ACTIVA	Boekjaar	Vorig boekjaar
I. Vlottende activa	223.339,40	0,00
A. Liquide Middelen en geldbeleggingen	217.385,90	0,00
B. Vorderingen op korte termijn	5.046,04	0,00
1. Vorderingen uit ruiltransacties	4.734,90	0,00
2. Vorderingen uit niet-ruiltransacties	311,14	0,00
C. Voorraden en bestellingen in uitvoering	907,46	0,00
D. Overlopende rekeningen van het actief	0,00	0,00
E. Vorderingen op lange termijn die binnen het jaar vervallen	0,00	0,00
II. Vaste activa	31.892,21	0,00
A. Vorderingen op lange termijn	0,00	0,00
1. Vorderingen uit ruiltransacties	0,00	0,00
2. Vorderingen uit niet-ruiltransacties	0,00	0,00
B. Financiële vaste activa	0,00	0,00
1. Extern verzelfstandigde agentschappen	0,00	0,00
2. Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en soortgelijke entiteiten	0,00	0,00
3. Publiek-Private Samenwerkingsverbanden	0,00	0,00
4. OCMW-vereinigingen	0,00	0,00
5. Andere financiële vaste activa	0,00	0,00
C. Materiële vaste activa	31.892,21	0,00
1. Gemeenschapsgoederen	31.892,21	0,00
a. Terreinen en gebouwen	0,00	0,00
b. Wegen en overige infrastructuur	0,00	0,00
c. Installaties, machines en uitrusting	4.958,71	0,00
d. Meubilair, kantooruitrusting en rollend materieel	26.933,50	0,00
e. Leasing en soortgelijke rechten	0,00	0,00
f. Erfgoed	0,00	0,00
2. Bedrijfsmatige materiële vaste activa	0,00	0,00
a. Terreinen en gebouwen	0,00	0,00
b. Installaties, machines en uitrusting	0,00	0,00
c. Meubilair, kantooruitrusting en rollend materieel	0,00	0,00
d. Leasing en soortgelijke rechten	0,00	0,00
3. Overige materiële vaste activa	0,00	0,00
a. Terreinen en gebouwen	0,00	0,00
b. Roerende goederen	0,00	0,00
D. Immateriële vaste activa	0,00	0,00
TOTAAL ACTIVA	255.231,61	0,00

4.3.1 Activa

4.3.1.1 Vlottende activa

A) Liquide middelen en geldbeleggingen

Het eindtotaal aan thesauriemiddelen (zicht- en spaarrekening en kasgeld) bedroeg eind 2014 173.163,95 of 92,73% van al onze activa. In 2015 is dit bedrag opgelopen tot 217.385,90 euro of 85,17% van als onze activa.

B) vorderingen op korte termijn

Hier vinden we het bedrag van de nog te innen facturen en het tegoed van de btw. In 2014 boekten we hier nog 2.302,02 euro of 1,24% van alle activa. In 2015 boekten we hier 5.046,04 euro of 1,98% van alle activa

C) Voorraden en bestellingen in uitvoering

Het bedrag van onze voorraad (leistenen, leihaken, teerband,...) vertegenwoordigde in 2014 825,81 euro of 0,44% van al onze activa. In 2015 is dit bedrag opgelopen tot 907,46 euro of 0,36% van al onze activa

4.3.1.2 Vaste activa

Materiële vaste activa

Hier kunnen we de evolutie volgen van onze investeringsgoederen: de aanschafwaarde – de geboekte afschrijvingen en waardeverminderingen over de voorbije jaren.

De restwaarde vertegenwoordigde in 2014 nog 66.615,15 euro en we schreven 55.641,55 af waardoor een boekwaarde overbleef van 10.447,64 euro.

In 2015 werd een nieuwe lichte vrachtwagen aangekocht waardoor de waarde van onze vaste activa steeg tot 31.892,21 euro of 12,49% van al onze activa.

4.3.2. Passiva

Dit bedrag bevat voornamelijk de doorstorting van de bedrijfsvoorheffing en RSZ alsook nog een paar leveranciersfacturen waarvan de factuur nog betrekking had op 2015 maar pas vereffend werden begin januari 2016.

4.3.3. Resultaatverwerking

Het verschil tussen het actief 255.231,64 euro (onze rijkdom) en passief 16.030,97 euro (onze schulden) geeft ons een netto-actief van 239.200,64 euro.

J6 : DE BALANS 2015

PASSIVA	Boekjaar	Vorig boekjaar
I. Schulden	16.030,97	0,00
A. Schulden op korte termijn	16.030,97	0,00
1. Schulden uit ruiltransacties	16.030,97	0,00
a. Voorzieningen voor risico's en kosten	0,00	0,00
b. Financiële schulden	0,00	0,00
c. Diverse schulden op korte termijn uit ruiltransacties	16.030,97	0,00
2. Schulden uit niet-ruiltransacties	0,00	0,00
3. Overlopende rekeningen van het passief	0,00	0,00
4. Schulden op lange termijn die binnen het jaar vervallen	0,00	0,00
B. Schulden op lange termijn	0,00	0,00
1. Schulden uit ruiltransacties	0,00	0,00
a. Voorzieningen voor risico's en kosten	0,00	0,00
1. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen	0,00	0,00
2. Overige risico's en kosten	0,00	0,00
b. Financiële schulden	0,00	0,00
c. Diverse schulden op lange termijn uit ruiltransacties	0,00	0,00
2. Schulden uit niet-ruiltransacties	0,00	0,00
II. Nettoactief	239.200,64	0,00
TOTAAL PASSIVA	255.231,61	0,00

4.4 Digitale rapporteringen

De jaarrekening in de BBC-suite bevat echter meer dan alleen maar een staat van kosten en opbrengsten en een balans. Om een volledig beeld te krijgen van de financiële toestand dienen volgende documenten bijgevoegd.

- Beleidsnota:
 - Doelstellingenrealisatie
 - J1: Doelstellingenrekening
- Financiële nota
 - J2: Exploitatier rekening (enkel totaal)
 - Investeringsrekening
 - J3: Investeringsverrichtingen van het financieel boekjaar (totaal)
 - J4: Rekening van de afgesloten investeringsenveloppen
 - J5: Liquiditeitenrekening

_ Samenvatting algemene rekeningen

- J6: Balans
- J7: Staat van opbrengsten en kosten

Bij de jaarrekening hoort ook een toelichting die deze document verduidelijkt. Ze bevat alle begeleidende en aanvullende informatie die niet in de jaarrekening zelf is opgenomen, maar die wel relevant is om de beslissing erover te onderbouwen. De boekhoudkundige toelichting van de jaarrekening omvat het volgende.

- Toelichting bij de exploitatierekening
 - Verklaring van de belangrijke verschillen tussen de gerealiseerde en de gebudgetteerde ontvangsten en uitgaven
 - TJ1: exploitatierekening per beleidsdomein
 - TJ2: evolutie exploitatierekening
- Toelichting bij de investeringsrekening
 - Verklaring van de belangrijke verschillen tussen de gerealiseerde en de gebudgetteerde ontvangsten en uitgaven
 - TJ3: investeringsverrichtingen per beleidsdomein
 - TJ4: Evolutie investeringsverrichtingen
 - TJ5: Stand van de kredieten per investeringsenveloppe
- TJ6: Evolutie liquiditeitenrekening
- Overzicht van de verstrekte werkings- en investeringsverrichtingen
- Toelichting bij de samenvatting van de rekeningen
 - TJ7: Toelichting bij de balans
 - Waarderingsregels
 - Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Al deze documenten vormen samen de jaarrekening 2015 volgens de BBC-regels. Deze worden in digitale vorm aangeleverd aan het Agentschap Binnenlands Bestuur van de Vlaamse overheid via het digitaal loket. Daarnaast vereist de BBC-reglementering dat er aangiften per kwartaal gebeuren van alle financiële verrichtingen van het autonoom provinciebedrijf.

5

Personeel

5.1 personeelsbestand en personeelsambities

Het team is in 2015 ongewijzigd gebleven op 6 monumentenwachters waarvan 5 bouwkundige wachters (Jean-Pierre Inghelbrecht, Patrick Declercq, Peter Desmet, Alex Hoornaert en Tracy Maenhout) en 1 interieurwachter (Brecht Lagae). De evolutie van het personeelsbestand is geschetst in het jaarverslag 2014. Sinds 1998 is het aantal op 6 wachters blijven hangen en is er ondanks een constante toename van het aantal leden en erfgoedobjecten door de jaren heen, geen personeelsuitbreiding gevolgd. Dit in tegenstelling tot andere provincies die wel verder investeerden in extra wachters, hoewel ook daar een stagnering te merken is de laatste jaren. Dit heeft voor een groot stuk te maken met het feit dat de volledige organisatie Monumentenwacht enigszins zijn limieten bereikt heeft. Dit mag evenwel geen excuus zijn om de West-Vlaamse situatie onder ogen te durven zien.

In de loop van 2015 hebben de 2 coördinatoren zich ook verder ingezet voor de goede

werking van Monumentenwacht, zij het deeltijds gedetacheerd vanuit de provinciale diensten cultuur en welzijn. Reinoud Van Acker is door de Raad van Bestuur aangesteld tot gedelegeerd bestuurder en Stefaan Carlier tot administratief coördinator. Beiden werkten ook in 2015 heel nauw samen om alle beleidsmatige, administratieve en financiële processen in goede banen te leiden met korte overlegmomenten meerdere keer per week. Een aandachtspunt is dat de detachering nog niet officieel bekrachtigd is en dat dit best zou gekoppeld worden aan de reorganisatie van de provinciale diensten vanaf 2017. In die context is ook een upgrade gevraagd van 50% naar 100% voor beide coördinatoren vanaf 1/1/2017 enerzijds omdat de daadwerkelijke inzet in realiteit al veel meer dan 50% beloopt en anderzijds is dit wenselijk om de continuïteit en de ambities van Monumentenwacht te kunnen realiseren. Momenteel werken we op de uitvoering van de basistaken en zoveel mogelijk het hoofd boven water houden. Met een upgrade zou meer armslag mogelijk zijn om extra ambities uit te zetten.

De personeelsproblematiek zoals aangegeven in het vorig jaarverslag 2014 is dus ongewijzigd gebleven. Enerzijds de toename van het aantal leden en objecten ten nadele van herhaalinspecties (zie punt 3.2) en anderzijds het verouderend team van meestal 50-plussers. In de Raad van Bestuur bleek dat elk nieuw voorstel, elke actie of iedere ambitie al gauw botste op het beperkte personeelsbestand en de grote moeilijkheid om extra middelen bij het provinciebestuur te vragen gezien de zeer onduidelijke situatie met het Vlaams Regeerakkoord (zie verder hoofdstuk 9.4). Dit werkte zeer verlamdend en demotiverend. Om uit deze impasse te geraken hebben de raadsleden de opdracht gegeven aan de coördinatoren om een voorstel uit te werken voor personeelsambities en financieringsmogelijkheden. Gekoppeld daaraan werd gevraagd om de kansen voor alternatieve financiering na te gaan.

Beide nota's werden in de Raad van Bestuur op 16 september 2015 uitvoerig besproken. De bestuursleden waren het al snel eens met de argumentatie voor 2 extra wachters maar zagen weinig heil in alternatieve financieringsvormen (Europese programma's, crowdfunding, sponsoring, evenementen, ...). De meeste daarvan zijn projectmatig opgevat terwijl het personeelsgebrek een structureel gegeven is. Een gouden regel is dat structurele uitdagingen best niet projectmatig gefinancierd worden. De voornaamste financiering kan dus best van de provincie komen, waarna de voorzitter het mandaat kreeg om een personeelsuitbreiding met 2 VTE te bepleiten bij de deputatie (1 interieur en 1 bouwkundige wachter) en daarvoor de dotatie op te trekken. Dit gebeurde aan de hand van een bespreeknota die medio oktober aan de deputatie voorgelegd werd. Het antwoord daarop was dat de deputatie open staat voor de situatie maar toch eerst een voorstel van efficiëntiewinst wil zien vooraleer daar verder op door te gaan.

Dit is op de Raad van Bestuur van 18 november voorgelegd waarna de coördinatoren de opdracht kregen om de komende maanden een uitvoerig voorstel op te maken, inclusief een prognose van extra eigen inkomsten en efficiëntiewinst. Ondertussen was in het provinciebestuur een grote denkoefening opgestart onder de naam 'Horizon17' over de reorganisatie van de provinciale diensten na de implementatie van het Vlaams Regeerakkoord vanaf 2017. Aangezien Monumentenwacht een provinciale bevoegdheid blijft, was het dus zaak om onze ambities in incorporeren in de algehele reorganisatie van de provincie zelf. Wat toch geen evidente oefening is en overleg met diverse diensten en sleutelpersonen zal vereisen. Dit is een proces dat zich vooral in 2016 verder zal ontwikkelen en de nodige tijd zal vergen.

5.2 arbeidsreglement en vakbondsoverleg

Met de opstart van het autonoom provinciebedrijf is gelijktijdig een nieuw arbeidsreglement in voege getreden vanaf 1 juli 2014 gekoppeld aan de nieuwe contracten. Als model stond dat van het provinciebestuur wat ook aansloot bij het vorige arbeidsreglement van de VZW. Specifieke aspecten voor Monumentenwacht werden toegevoegd. Zoals reeds in een vakbondsoverleg in december 2014 aangekondigd, is er een aanvulling vereist van het arbeidsreglement betreffende psycho-sociale risico's dat uiterlijk 28 februari 2015 moest goedgekeurd zijn.

Dit is een wettelijke verplichting (KB 10 april 2014) ten behoeve van een gestructureerde aanpak van psychosociale risico's op het werk meer bepaald geweld, ongewenst seksueel gedrag, pesterijen en burn-out. Er waren eerder al aanknopingspunten in het arbeidsreglement die nu aangevuld zijn een hele cluster aan maatregelen en procedures volgens de recentste wettelijk normen. Risico's in een werkomgeving breiden zich blijkbaar uit op psychosociaal vlak wat noopt tot dergelijke maatregelen. De procedures zijn vrij complex (informeel/formeel, collectief/individueel), zeker voor een kleine organisatie als Monumentenwacht. Essentieel voor ons is dat een medewerker die zich in één van deze noodsituaties bevindt steeds een beroep kan doen op een externe preventie-adv-

seur bij de externe preventiedienst Securex die gespecialiseerd is in dergelijke materies. Indien betrokkene dat wenst mag die uiteraard ook eerst de interne preventieadviseur (= de gedelegeerd bestuurder) aanspreken die kan doorverwijzen naar de externe preventieadviseur. De naam en contactgegevens van deze laatste zijn opgenomen in het arbeidsreglement zodat een medewerker steeds rechtstreeks contact kan opnemen en niet de eigen AP hoeft te passeren indien dit ongewenst mocht zijn.

Met de opstart van het autonoom provinciebedrijf is ook het vakbondsoverleg (officieel BOC/HOC of Bijzonder en Hoger Overlegcomité) ingesteld in 2014 wat gecontinueerd werd in 2015. Er bleek slechts één overleg nodig te zijn dat plaatsvond op 16 januari 2015 wat eigenlijk nog een vervolg is van het overleg van 19 december 2014. Agendapunten waren, naast de reeds vermelde aanvulling van het arbeidsreglement met de psychosociale risico's, ook de bevestiging van het vormingsreglement, de brugdagen in 2015 en de opstart van de evaluatiecyclus in januari 2015. De 3 vakorganisaties hebben aanpassing van het arbeidsreglement en de invoering van het vormingsreglement goedgekeurd door de ondertekening van het desbetreffende protocol.

Een ander item is begin december per mail afgehandeld omdat het item niet zo'n groot belang had om daarvoor speciaal een overlegvergadering te beleggen. Het betrof namelijk 3 brugdagen in 2016 aansluitend op de feestdagen van 5 mei (OHHemelvaart), 21 juli (Nationale Feestdag) en 1 november 2016. De vakorganisaties waren akkoord om 6 mei, 22 juli en 31 oktober als brugdagen met collectieve sluiting te beschouwen die benomen worden van het contingent vakantiedagen. Het vakbondsoverleg met het provinciebestuur had eerder al dezelfde beslissing genomen. Aangezien Monumentenwacht gebruik maakt van Filaal 1, een provinciaal gebouw waar ook andere provinciale diensten in gehuisvest zijn, is het logisch om dat gelijk te laten sporen. De wachters zelf hadden zich daar ook al akkoord mee verklaard.

De samenstelling van het vakbondsoverleg was toen nog dezelfde als in 2014 maar eind 2015 is er wel een wijziging opgetreden door een detachering van één van de afgevaardigden van het ACOD. De hernieuwde samenstelling sinds december 2015 is als volgt:

- namens het ACV-openbare diensten: Johan Beernaert en Lieven Vergauwen
- namens het ACOD: Gratiëne Alderweireldt en Kristof Noë
- namens het VSOA: Ingrid Daveloose en Geert Dyserinck
- namens de werkgever: Myriam Vanlerberghe en Reinoud Van Acker
- waarnemende technici vanuit het provinciebestuur (personeelsdienst en dienst cultuur): Hilde Vandromme, Karolien Demeyer en Jan Denolf

5.3 evaluatiecyclus: planningsgesprekken

Met de invoering van de rechtspositieregeling (RPR) voor het autonoom provinciebedrijf in juli 2014, diende het APB ook een tweejaarlijkse evaluatiecyclus op te starten zoals voorzien in artikels 34 tot en met 59 van de RPR. Het is een vrij uitvoerig uitgewerkt tra-

ject dat voor een groot stuk overgenomen is van de RPR van het provinciebestuur maar pragmatisch kan toegepast worden voor een beperkte organisatie als Monumentenwacht West-Vlaanderen. Essentieel zijn de drie stappen in het evaluatieproces: planning, functionering en evaluatie. Bij de planning worden de afspraken en de attitudes vastgelegd, tussentijds na een jaar getoetst bij de functionering en na twee jaar geëvalueerd om tegelijk aandachtspunten vast te stellen voor een volgende evaluatieperiode.

Nu hebben we hier te maken met een team van zeer ervaren wachters die een jarenlange anciënniteit en expertise opgebouwd hebben in de organisatie. De wachters hebben een specifieke deskundigheid die zelfs in de sector vrij uitzonderlijk mag genoemd worden zodat over het inhoudelijke en de werkwijze van hun functie-uitoefening weinig te evalueren valt. Bovendien zijn ze door een gebrek aan duidelijke aansturing en leidinggevende, gewoon al jarenlang volledig autonoom en zelfstandig te werken ook wat hun eigen planning betreft. Dat was een belangrijk vertrekgegeven bij de planning en vereist een aangepaste manier van omgaan met het instrument van de evaluatiecyclus.

Om een aantal praktische redenen is de evaluatiecyclus opgestart in januari 2015: enerzijds nadat het APB vlot functioneerde en de opstartperikelen gepasseerd waren en anderzijds om met een nieuw werkjaar te starten wat toevallig parallel liep met de evaluatieperiode van het provinciebestuur. Als methodiek werden gelijkaardige praktische documenten gehanteerd namelijk één gecentraliseerd formulier waar de drie stappen onder elkaar tekstueel kunnen aangevuld worden met de nodige ondertekeningsfaciliteiten. Als leidraad geldt een set aan criteria die relevant zijn voor de uitoefening van de job en waaronder de te maken afspraken konden ingeschoven worden zoals: taakuitvoering, kennis en vaardigheden, inzet en efficiëntie, betrokkenheid, collegialiteit, kwantitatieve

en kwalitatieve resultaten, klantvriendelijkheid, interne en externe communicatie, vormingsbereidheid, enz ...

De coördinator heeft met elk van de 6 monumentenwachters afzonderlijk een planningsgesprek gehouden in januari 2015 en dit kort schriftelijk vastgelegd op het eerste luik van het formulier waarna beide partijen ondertekenden. Voor de wachters was dit even wennen maar door de open sfeer en houding zijn duidelijke afspraken kunnen gemaakt worden met iedereen. De zes functioneringsgesprekken staat ingepland de eerste maanden van 2016 maar het weze duidelijk dat dit slechts één manier is om de medewerkers te evalueren en bovendien een zeer formele manier. Minstens even belangrijk is het dagelijkse contact op de werkvloer en de afspraken, aanpak en bijsturingen die daaruit voortvloeien en hetzelfde geldt ook voor het periodieke teamoverleg (zie verder 5.6).

5.4 loonadministratie

De omvorming van VZW naar APB is in 2015 op vlak van personeelsadministratie goed verwerkt geweest en heeft de werking op het terrein nauwelijks beïnvloed. Wel was er meer overleg en informatie-uitwisseling nodig dan vroeger (zie verder punt 5.6). Ook na de contractuele wijziging vanaf 1 juli 2014 zijn er geen noemenswaardige neveneffecten te vermelden, behalve een misverstand over de aftrek van het door de VZW uitbetaald vakantiegeld dat uiteindelijk niet nodig bleek te zijn. De maandelijkse loonverwerkingen verliepen probleemloos en vlot met regelmatige uitbetalingen van de nettolonen tot gevolg. Omdat dit voor de motivatie van de wachters een niet te onderschatten aspect is, is het zinvol om daar even bij stil te staan.

Met de invoering van het APB is immers voor de praktische verwerking van de loonadministratie overgeschakeld naar een ander sociaal secretariaat, van Securex naar CEVI uit Gent. De motivatie daarvoor is in het jaarverslag 2014 opgenomen. Een volgende stap in de samenwerking met CEVI was evenwel dat vanaf januari 2015 de loonbestanden rechtstreeks ingevoerd moeten worden in Mercurius, het boekhoudgedeelte van BBC van Monumentenwacht West-Vlaanderen zelf. Tweede helft 2014 gebeurde dit nog via het provinciebestuur. De maandelijkse loonberekening inclusief het vakantiegeld in juni en de eindejaarspremies in december, vormen een belangrijk en vrij omvangrijk onderdeel van de administratief-financiële processen bij Monumentenwacht West-Vlaanderen. Zoals blijkt uit de jaarrekening (zie punt 4.2) beneemt de loonkost zowat 87% van het totaalbudget, het kapitaal van onze organisatie ligt dus voor een groot stuk in personeel (niet alleen financieel maar ook in ervaring en expertise). Loonadministratie omvat ook meer dan de berekening van nettolonen maar ook bedrijfsvoorheffing, sociale zekerheid, verplaatsingskost en allerlei vergoedingen, het bijhouden van vakantiedagen, ziekteperiodes en andere afwezigheden alsook de aflevering van loonfiches, fiscale en jaardocumenten.

Alles start bij de maandelijkse doorgave vanuit een eigen tijdsregistratiesysteem, van de prestaties en afwezigheden van de zes wachters. Zij moeten in eerste instantie individu-

eel hun tijdsregistratie bijhouden aan de hand van de planning en de effectief geleverde prestaties. Dit wordt nog even afgetoetst en doorgegeven aan het sociaal secretariaat CEVI die eerst een proefberekening doorstuurt en na bevestiging en eventuele aanpassingen een definitieve berekening. De berekeningen van het vakantiegeld medio juni en de eindejaarspremies medio december gebeuren afzonderlijk los van tijdsregistratie volgens de wettelijke bepalingen. Alle data uit de maandelijkse loonberekening worden dor CEVI in digitale loonbestanden doorgestuurd om 'in te lezen' in het boekhoudsysteem van Monumentenwacht. Direct daarna kunnen de nettolonen en vergoedingen uitbetaald worden. Volgend op de aangiften aan de belastingen en DIBISS (sociale zekerheid, voorheen RSZPPO) die CEVI maandelijks uitvoert, gebeuren de betalingen van bedrijfsvoorheffing en RSZ.

Hoewel dit een evidentie lijkt, vonden de 2 coördinatoren het van belang om deze processen zo vlot mogelijk zonder haperingen te laten verlopen aan de hand van duidelijke werkafspraken, zowel wat de nettolonen voor de wachters als alle andere sociale en fiscale verplichtingen betreft. Dit was en is belangrijk voor het vertrouwen in de organisatie zowel intern als extern.

5.5 opleiding, vorming en bijscholing

Het belang van permanente vorming en training voor Monumentenwacht is uitvoerig beschreven in het jaarverslag 2014. Niet alleen klimtechnieken dienen jaarlijks geoefend en getraind maar ook constante expertise-opbouw is noodzakelijk. Tenslotte stelt zich nog de ontwikkeling en geleidelijke implementatie van vernieuwde registratiesoftware waar ook weer opleiding voor nodig is (zie hoofdstuk 7.3). Een efficiënte en kwalitatieve organisatie is een lerende organisatie. De koepelvereniging Monumentenwacht Vlaanderen vzw neemt hier ook een belangrijke rol voor zijn rekening door het organiseren van de klimtrainingen en opleidingen op maat van de wachters waar mogelijk.

Het vormingsreglement dat goedgekeurd is in het vakbondsoverleg (zie 5.2) vormt al een principieel kader voor allerlei praktische afspraken omtrent vorming en opleiding. In de praktijk wordt uitgekeken naar relevant vormingsaanbod en al dan niet ingegaan op allerlei initiatieven die zich aanbieden. De voorstellen komen via diverse kanalen binnen en worden besproken op het teamoverleg waaruit praktische afspraken volgen inzake deelname en inschrijvingen, documentatie, inhoudelijke terugkoppeling enz... Eén van de wachters neemt de taak op zich om een jaaroverzicht bij te houden van alle gevolgde opleidingen door elke wachter.

In 2015 werden deze opleidingen gevolgd (met tussen haakjes het aantal deelnemende wachters):

- _ 5 februari: klimtraining te Brugge (6 p)
- _ 10 maart: congres 'andere kijk op risicobeheer in depots' in Tongeren (1 p)

- 22 april: colloquium: 'les couvertures médiévales' te Doornik (2 p)
- 23 april: CRKC-studiedag 'zorgen voor morgen?' in abdij Zevenkerke (4 p)
- 24 april: klimtraining te Zonnebeke (6 p)
- 29 mei: veilig werken op hoogte met rolstellingen te Ichtegem (6 p)
- 11 juni: werkbezoek Afrikamuseum Tervuren (4 p)
- 12 juni: klimtraining met EHBO-technieken te Zonnebeke (6 p)
- 10 september: klimtraining in Brugge (6 p)
- 15 oktober: klimtraining tijdens de teambuilding (6 p)
- 26 oktober: klimtraining met EHBO-technieken te Zonnebeke (6 p)
- 28 oktober: klimtraining met evaluatie te Schelle (6 p)
- 20 november: WTA-studiedag 'bewegingen in de ondergrond' te Antwerpen (6 p)
- 27 november: workshop thermografie te Gent (1 p)
- 30 november: studiedag 'hang- en sluitwerk' te Gent (4 p)
- 4 december: studiedag 'waterschade' te Antwerpen (5 p)
- 11 december: WTCB-studiedag '3D printing' te Zwijndrecht (3 p)

Een belangrijk aandeel van de gevolgde opleidingen bestaat dus uit klimtrainingen (zie 6.2). Daarnaast zijn er meerdere studiedagen, workshops of congressen gevolgd omtrent onderwerpen die verband houden met de opdracht van Monumentenwacht zowel bouwkunde als interieur. In 2015 waren dat in totaal 9 opleidingsinitiatieven waar één of meerdere van onze wachters aan deelgenomen hebben. Uitzonderlijk volgt het volledige team een bepaalde studiedag als dit relevant is voor de job. Wat atypisch is de interprovinciale ontmoetingsdag van MoWa die in 2015 doorging op 10 oktober te Alsemberg waarbij alle medewerkers (inclusief administratief en leidinggevend) samenkomen.

Uit dit alles blijkt dat elke wachter gemiddeld 6 opleidingen bijgewoond heeft. De koepel hanteert een zelfde richtinggevend kader van 6 opleidingen naast de 6 klimtrainingen. In totaal betekent dit dus minstens 12 opleidings- en trainingsdagen per wachter per jaar (naast de teambuilding en de jaarlijkse ontmoetingsdag) wat dus een grote investering is voor Monumentenwacht.

5.6 teamoverleg en teambuilding

Een belangrijk element in de werking van Monumentenwacht is het periodieke teamoverleg waarbij de twee coördinatoren samen met de zes monumentenwachters allerlei praktische zaken bespreken die zowel de dagelijkse werking aangaan als nieuwe ontwikkelingen bij Monumentenwacht en in de omgeving ervan. Er zijn 10 teamvergaderingen doorgegaan nagenoeg maandelijks één en dat bleek wel nodig te zijn omdat er telkens toch weer heel wat punten te bespreken blijven. In een voorbereidend document kan iedereen punten ter bespreking noteren die dan in een agenda voor het overleg opgenomen worden. De besprekpunten wordt ingedeeld in een aantal rubrieken om het overzichtelijk te houden, maar ook als checklist om een aantal items niet te vergeten, namelijk: 1. Inspecties en rapportage, 2. databank en abonnees, 3. ICT, 4. nieuws uit de koepel, 5. opleidingen, 6. feedback uit de Raad van Bestuur en de provincie, 7. interne dienstafspraken en 8. Variapunten. Zo keren regelmatig bepaalde onderwerpen terug indien er relevant nieuws is. Op deze vergadering worden de nieuwe abonnees die zich aangemeld hebben, verdeeld over de wachters. Ook gebeurt het dat soms gasten uitgenodigd worden op het teamoverleg om bepaalde onderwerpen toe te lichten. Zo is Nele Goeminne van de koepel op 18 december langsgesproken om de laatste decretale ontwikkelingen over archeologie uit te leggen.

Een jaarlijkse traditie is ook de teambuilding waarbij het volledige team van zes wachters enkele dagen samen allerlei activiteiten doen. Dit blijft van belang om de onderlinge banden aan te halen buiten de beroepssfeer want een goede verstandhouding is absoluut nodig bij risicovolle situaties. In 2015 is de formule aangepast naar een driedaagse met maximaal 2 overnachtingen op maximaal een halve dagreis afstand. Onderdeel van de teambuilding zijn steevast een klimactiviteit en een sportieve activiteit, naast een natuurverkenning en een cultureel erfgoedbezoek. In 2015 heeft de teambuilding plaatsgevonden in Tigny-Noyelle nabij Montreuil-sur-Mer in Noord-Frankrijk.

6

Preventie en veiligheid

6.1 Globaal Preventieplan

Gezien de doorgedreven inspecties tot de moeilijk bereikbare plaatsen toe (zoals kruipkelders, zolders, daken, goten, torens enz...), en het regelmatige gebruik van industriële touwtechnieken, spreekt het voor zich dat veiligheid een belangrijk issue is voor Monumentenwacht. Van in den beginnen is er veel aandacht aan besteed wat een coördinerende hoofdopdracht was van de koepel Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Met de reorganisatie van de 6 verenigingen in 2014 is daar verandering in gekomen (zie jaarverslag 2014) maar blijven de principes wel overeind staan.

Deze transitie bleef nog even nagalmen de eerste maanden van 2015 toen in de Raad van Bestuur van 18 februari twee veiligheidsitems aan bod kwamen die nog het gevolg waren van de omschakeling van de provinciale VZW's (zie 1.3). Op het interprovinciaal overleg is afgesproken om het gezamenlijke veiligheidsbeleid van de koepel verder te zetten voor de 5 provinciale MoWa-organisaties maar dat de verantwoordelijkheid nu wel bij de

provinciale preventie-adviseurs komt te liggen (aangezien de 4 andere MoWa's ingekanteld zijn in de provinciale diensten). In het geval van onze organisatie of het APB, vervult de gedelegeerd bestuurder de functie van preventie-adviseur. Aangezien de specifieke expertise bij de preventie-adviseur van Monumentenwacht Vlaanderen zit, mogen de 5 provinciale preventie-adviseurs op hem blijven beroep doen hoewel hij deze rol niet meer kan vervullen voor de provinciale MoWa-teams (enkel nog voor het team van de koepel zelf).

Daarom is een afsprakennota opgemaakt en goedgekeurd door de 4 provincies en dus ook door het APB, om de onderlinge relaties duidelijk af te spreken. Met deze nota engageert het APB zich om het veiligheidsbeleid van de koepel verder te zetten. Hetzelfde geldt voor het Globaal Preventieplan (GPP) dat door de preventieadviseur van de koepel is opgesteld en kan gelden als GPP voor de provinciale MoWa-organisaties. Dit plan is een algemeen kader voor een meerjarige preventie- en veiligheidsbeleid bij Monumentenwacht. Daaruit komen dan de jaarlijkse actieplannen (JAP) voort. Om dit alles te implementeren was het noodzakelijk dat deze twee documenten formeel goedgekeurd werden door de Raad van Bestuur wat ook gebeurd is.

Het Globaal Preventieplan (GPP) is als volgt ingedeeld:

- een algemeen wettelijk kader: dit omvat vooral de wet op welzijn op het werk van 4/8/1995 maar ook de verplichtingen van de werkgever en werknemer, de aansprakelijkheden en de arbeidsinspectie
- de organisatie bij de Monumentenwachten in Vlaanderen: het bestuursakkoord met Vlaanderen en het samenwerkingsverband onder de 5 provincies, de taakverdeling tussen de koepel en de 5 provinciale Monumentenwachtverenigingen en preventieadviseurs
- het preventiebeleid, vertrekkende van het dynamisch risicobeheersingssysteem waarbij in eerste instantie de potentiële risico's opgelijst worden: risico' op kantoor, risico's op de weg en risico's op de inspectieplaatsen plus het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen
- tenslotte de coördinerende veiligheidstaken die de preventieadviseur van de koepel blijft behartigen voor de 6 monumentenwachtverenigingen: 1. een onthaalbrochure voor nieuwe werknemers en de brochure veiligheid en toegankelijkheid, 2. advies bij de aankoop en coördinatie van de jaarlijkse controle van het inspectie- en klimmateriaal, 3. organisatie van de nodige veiligheidsopleidingen en opvolging van de 6 trainingsdagen per jaar, 4. adviezen bij werkprocessen en bijhouden van de syllabus, 5. coördinatie van het interprovinciaal overleg WoW en analyse van de ongevallen

Het is natuurlijk van groot belang om de verhouding tussen de koepel en de 5 provincies en elkaars verantwoordelijkheden inzake veiligheid duidelijk te maken.

6.2 IDPB en veiligheidsbeleid APB

Met het oprichten van het APB moest wettelijk ook IDPB of een interne preventiedienst voor preventie en bescherming op het werk geïnstalleerd worden met een interne preventieadviseur (IPA). Gezien de kleine schaal van de organisatie met 6 werknemers, komt dit erop neer dat de gedelegeerd bestuurder als IPA kan optreden (zie jaarverslag 2014). Hij wordt hierin bijgestaan door de PA van de koepel en door de externe preventiedienst Secorex waarbij het APB aangesloten blijft.

Een belangrijk onderdeel van het veiligheidsbeleid bestaat dus uit klimtrainingen, normaal 6 per jaar (benevens die tijdens de teambuilding) al dan niet met EHBO-technieken (zie hoofdstuk 5.5). Ook al werken de wachters af en toe met industriële touwtechnieken tijdens de inspecties, toch is het uit veiligheidsoverwegingen aangewezen om regelmatig te oefenen zodat de klimvaardigheden actief blijven. Ook begint de leeftijd een steeds belangrijkere factor te worden. Daarom volgt het volledige team van 6 wachters steeds ook de 6 klimtrainingen per jaar. Uitzonderlijk was er in 2015 ook een periodieke evaluatie van de klimtechnieken. Het is immers zinvol om naast de trainingen ook jezelf te evalueren. Op het veiligheidsoverleg WoW (zie verder 6.3) is afgesproken dat om de drie jaar een evaluatie gebeurt door een externe evaluator van de klimtechnieken bij elke wachter. Alle 6 de wachters hadden een ruime voldoende voor hun klimtesten en kunnen dus verder touwtechnieken gebruiken tijdens de inspecties.

Andere aspecten van het veiligheidsbeleid verlopen parallel met dat van de koepel wat in het WoW overleg afgestemd wordt met andere provincies. Het betreft voornamelijk het inspectiemateriaal en het klimmateriaal (aankoop, onderhoud, keuring zie 6.5) en onderhoud van de inspectiewagens. Maar ook organisatorische aspecten en (brand-)veiligheid van de werkruimtes (zie punt 6.6) verdienen de nodige aandacht wat op het teamoverleg soms aan bod kwam. Voor een aantal veiligheidstaken is het APB aangesloten bij een externe preventiedienst Secorex (zie punt 6.6).

6.3 overleg Welzijn op het Werk (WOW)

In het veiligheidsbeleid vormt het interprovinciaal overleg inzake veiligheid of het WOW wat staat voor Welzijn op het Werk een belangrijk instrument van afstemming. Het WoW bestaat uit de preventie-adviseurs van de vier provinciale monumentenwachtverenigingen en van het APB Monumentenwacht West-Vlaanderen, een monumentenwachter uit elke provincie en dit allemaal onder de supervisie van de preventieadviseur van de koepel Eric De Bleser. Het is zinvol om ook de wachters erbij te betrekken om besprekingen en afspraken af te toetsen aan praktische ervaring op het terrein.

In 2015 zijn er drie overlegvergadering doorgedaan: op 12 januari, 7 mei en 5 oktober telkens in den Wolsack te Antwerpen in de kantoren van Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Vaste items op elke vergadering zijn

- _ de arbeidsongevallen
- _ de opvolging van het jaaractieplan
- _ de bespreking van de maandverslagen van de PA van de koepel
- _ de opvolging van het opleidingsprogramma en de klimtrainingen
- _ de opvolging van het JAP en de opmaak van het volgende jaaractieplan 2016

Vooral aan de uitwisseling en de bespreking van de ongevallen die desgevallend de afgelopen maanden in elke provinciale MoWa gebeurd zijn, wordt veel aandacht besteed omdat het van belang is om daaruit zoveel mogelijk preventieve maatregelen te formuleren. Er is dan ook een nieuwe werkwijze voorgesteld om ongevallen te registreren in het maatwerk of de databank van Monumentenwacht Vlaanderen. Elke provinciale preventie-adviseur staat ervoor in om elk ongeval bij Monumentenwacht hierin op te nemen, naast een eventueel eigen provinciaal systeem om arbeidsongevallen bij te houden. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen 4 soorten ongevallen:

- _ een arbeidsongeval al dan niet met arbeidsongeschiktheid tot gevolg (met aangifte aan de verzekeraar)
- _ een ongeval tijdens het woon-werkverkeer (met aangifte aan de verzekeraar)
- _ een licht EHBO-ongeval met letsel dat ter plaatse verzorgd werd en zonder arbeidsongeschiktheid (zonder aangifte aan de verzekeraar)
- _ een schier-ongeval zonder letsel en zonder arbeidsongeschiktheid (zonder aangifte aan de verzekeraar)

Er is meestal weinig informatie over bijna- of schier-ongevallen bekend omdat dit niet echt onderkend wordt als een ongeval en er geen direct letsel, verzorging, schade of

ziekte uit voortkomt. In de praktijk gebeuren nochtans af en toe dergelijke ongevallen met het risico dat het een echt arbeidsongeval kon worden. EHBO-ongevallen zijn al iets duidelijker omdat er verzorging nodig was. Deze incidenten worden onderschat omdat de gevolgen beperkt blijven, betrokkenen weinig hinder ondervinden en snel terug overgaan naar de orde van de dag. Door deze lichte ongevallen ook te detecteren en te registreren, wil Monumentenwacht er uit leren en het preventief beleid sterker opvoeren om zwaardere arbeidsongevallen zoveel mogelijk te vermijden. Dit vergt ook een sensibilisering bij de wachters zelf die de reflex moeten hebben om ook lichte ongevallen te melden aan hun leidinggevende en de preventieadviseur. Het vergt wel moed en verantwoordelijkheidszin bij de wachters om deze ongevallen voor zichzelf te onderkennen en te signaleren.

Spreekt voor zich dat vele andere onderwerpen aan bod kwamen op het WoW zoals: inspecties met drones, keuringen van PBM's, touwen en ladders, verspreiding van de brochure 'veiligheid en toegankelijkheid' (redactie 2014), gebruik van stellingen tijdens inspecties, het laten vallen van klimmateriaal, meettoestellen en werkpostfiches, de EHBO-koffer enz ...

6.4 jaarverslag IDPB en evaluatie (schier-)ongevallen

De interne preventieadviseur moest ook voor de eerste keer een jaarverslag IDPB opmaken zoals wettelijk verplicht, volgens het geeïgde formulier van de arbeidsinspectie, momenteel de FOD WASO of Federale Overheidsdienst Welzijn, Arbeid en Sociaal Overleg. Althans toch voor een half jaar, tweede helft 2014 voor de periode van het APB, de eerste jaarhelft is nog opgemaakt door de preventieadviseur van de koepel zoals die gewoon was de vorige jaren ten behoeve van alle provinciale MOWa's. Daarvoor is een sociale balans opgevraagd bij Securex.

Een belangrijk onderdeel van het jaarverslag IDPB zijn de arbeidsongevallen. Gelukkig waren er in 2014 geen ongevallen te noteren. In 2015 hebben zich wel enkele ongevallen voorgedaan die in het jaarverslag IDPB van 2015 opgenomen worden. Het gaat om één arbeidsongeval met arbeidsongeschiktheid, en drie EHBO-ongevallen zonder arbeidsongeschiktheid en met verzorging.

Het enige ongeval met een arbeidsongeschiktheid tot gevolg is geen werkongeval tijdens een inspectie maar een ongeval op de weg tijdens de arbeidsuren. Tijdens een rit naar een abonnee met een dienstvoertuig op 22 januari is één van de wachters aangereden door een personenwagen waardoor onze bestelwagen in een gracht belandde. De wachter kwam er met de schrik vanaf maar liet zich toch opnemen in het hospitaal voor een medische controle wegens nekkachten. Hij mocht dezelfde avond naar huis en was 10 dagen arbeidsongeschikt verklaard. De schade aan de wagen was dermate groot dat herstelling niet meer zinvol was en overgegaan is tot aankoop van een nieuwe bestelwagen (zie punt 3.3). De betrokken wachter kon na 10 dagen het werk hervatten. Onder-

tussen was een aangifte van arbeidsongeval gebeurd bij de verzekeraar en een dossier opgestart.

De drie EHBO-ongevallen betreffen telkens lichte ongevallen waarbij de betrokkenen verwonding en pijn ondervonden maar door verzorging of medicatie kon verholpen worden zonder dat er arbeidsongeschiktheid uit voortvloeide:

- _ op 16 juni valt in de garage een houten plank op het gezicht van een wachter waarna directe verzorging gebeurd is zonder verdere gevolgen;
- _ op 28 oktober ervaart een wachter een hevige spierpijn in de bovenarm tijdens een klimtraining vermoedelijk een spierversrekking of spierscheurtje; medicatie genomen na doktersbezoek waarna geen pijn meer;
- _ op 5 november ondervond een wachter tijdens een inspectie een hevige pijn in de onderrug tijdens het zich oprichten door het blijven haperen van de levenslijn; bleef nog enkele weken hangen en verdween pas volledig met het nemen van medicatie (ontstekingsremmer) na doktersbezoek.

Het feit dat er in vergelijking met 2014 dergelijke lichte ongevallen opduiken heeft te maken met een nieuwe werkwijze van registreren van ongevallen. Daarbij worden niet alleen de arbeidsongevallen met aangifte bijgehouden (zoals klassieksgewijs jarenlang gebeurd is), maar ook de lichte ongevallen en schierongevallen waarvoor geen aangifte gebeurt. Zie ook punt 6.3.

6.5 PBM's, uniformering klimuitrusting en keuring materiaal

Om de inspecties veilig, verantwoord en deskundig te kunnen uitvoeren is een goede uitrusting van belang. De monumentenwachters beschikken over een volledige uitrusting inspectie- en klimmateriaal dat zoveel mogelijk in hun inspectiewagen bewaard wordt. Dit omvat zowel arbeidsmiddelen zoals ladders, meettoestellen, lampen, fototoestel, laptop enz... als persoonlijke beschermingsmiddelen of PBM's zoals werkkledij met helm en aangepaste schoenen ook een klimharnas op maat en een volledige klimuitrusting met musketons, katrollen, beveiligingsapparaat, touwen, vanglijnen e.d.m. In een apart bestand wordt per wachter bijgehouden wie over elke PBM's beschikt.

Ingevolge de wetgeving dient dit materiaal aan de veiligheidsnormen te voldoen. In eerste instantie is bij aankoop een advies van de PA van de koepel nodig die al dan niet groen licht geeft voor aankoop. Voor een veilig gebruik van bepaalde arbeidsmiddelen zijn veiligheidsinstructiekaarten of VIK nodig. Dit laatste is bij Monumentenwacht zelden het geval.

Essentieel is dat de PBM's jaarlijks gekeurd worden of die nog voldoen aan de veiligheidsnormen. Dit gebeurt door een externe gespecialiseerde firma (Vinçotte) onder coördinatie van de PA van de koepel Monumentenwacht Vlaanderen. Het is immers van

belang dat de keuring in de 5 provinciale MoWa's uniform op eenzelfde manier uitgevoerd wordt. Voor West-Vlaanderen kwam op 20 oktober 2015 een keurder langs die alle PBM-klimmateriaal maar ook de ladders en touwen geïnspecteerd. Alle materiaal wordt dan verzameld en opengelegd zodat de keurder vlot alles kan controleren. In 2015 is nagenoeg alle materiaal veilig genoeg bevonden, slechts een paar stukken en touwen waren aan vervanging toe. Er is een keuringsverslag opgesteld waarvan de PA van de koepel ook een kopie ontvangen heeft.

6.6 plaatsbezoek EDPB - relatie met de provinciale IDPB

Naast het preventiebeleid en de preventie-adviseur van de koepel, zijn er nog twee belangrijke relaties op vlak van veiligheid. Zoals wettelijk verplicht is Monumentenwacht West-Vlaanderen apb aangesloten bij een externe preventiedienst met name Securex. Naast een algemene begeleiding verzorgt de EDPB bepaalde specifieke veiligheidsopdrachten waarvoor zij de expertise in huis heeft zoals arbeidsgeneesheren, psychologen en preventieadviseurs niveau I en II. Securex heeft ook een breed vormingsaanbod inzake preventie en veiligheid.

Een eigen verantwoordelijkheid van het APB is het jaarlijks medisch onderzoek waaraan de wachters onderworpen zijn omwille van een veiligheidsfunctie. Alle wachters brachten in januari 2015 een bezoek aan de arbeidsgeneesheer van Securex en hebben hun attest ontvangen dat ze geschikt zijn voor het werk. Ingeval van arbeidsongeschiktheid van meer dan een maand is ook een bezoek aan de arbeidsgeneesheer vereist. In de

nieuwe procedure voor psychosociale risico's op het werk (zie punt 5.2), kan ook beroep gedaan worden op een deskundig psycholoog van Securex.

Jaarlijks voert het EDPB ook een bezoek aan de werkplaatsen uit wat gebeurde op 29 september 2015. Een preventieadviseur van Securex kwam langs in de vaste kantoren in Filiaal 1 te Sint-Andries, had een gesprek met de coördinator en overliep de checklist en aandachtspunten. Zijn verslag maakte duidelijk dat alles in orde is inzake verluchting, verlichting, klimaat, geluidsniveau, sanitair, netheid en hygiëne, brandpreventie, elektriciteit enz ... Ook de beeldschermwerkposten met werktafels, stoelen, desktops, en printers voldoen aan de ergonomische normen.

Aangezien Monumentenwacht West-Vlaanderen gehuisvest is in provinciale gebouwen (provinciehuis Boeverbos, Filiaal 1 te Sint-Andries Brugge), is er ook een relatie met de interne preventiedienst en de PA van het provinciebestuur. Zij staan in voor de jaarlijkse veiligheidscontrole van de werkplaatsen en de brandveiligheid in het bijzonder. Het plaatsbezoek aan Filiaal 1 door de provinciale preventieadviseur, delegaties van de vakbonden en de arbeidsgeneesheer vond plaats op 10 maart 2015. Daarbij werd een risicolijst van het voorgaande jaar overlopen alsook een nieuwe risico-analyse van de arbeidsplaatsen. Bijzondere aandacht ging naar de nieuwe wetgeving rond brandpreventie met onder andere een risico-analyse brand en de installering van brandpreventieploegen. Voor Filiaal 1 zal ook zo'n ploeg opgericht worden, samengesteld uit mensen van de drie diensten die gebruik maken van het gebouw waaronder ook Monumentenwacht. Van dit bezoek is een verslag met opvolging van de risico's beschikbaar alsook een verslag van de bedrijfsarts. Aandachtspunten zijn o.a. de lift, pictogrammen en evacuatie-oefeningen.

De meest risicovolle activiteiten van Monumentenwacht gebeuren echter op de inspectieplaatsen wat een aparte benadering vereist. Dit is onmogelijk te standaardiseren omdat elke inspectieplaats verschillend is. De risico-inschatting gebeurt door de wachters zelf voorafgaand aan elke inspectie (aan de hand van de databank, het dossier en het laatste inspectierapport) en wordt geactualiseerd tijdens de inspectie zelf. Het hierboven geschetste preventiebeleid onder coördinatie van de koepel is dan ook toegespitst op de inspecties op het terrein.

7

Monumentenwacht Vlaanderen vzw

7.1 raad van bestuur en dagelijks bestuur

Na het bestuursakkoord met de Vlaamse overheid afgesloten in mei 2013, was een reorganisatie van de overkoepelende vereniging Monumentenwacht Vlaanderen nodig. De VZW structuur bleef behouden maar de organisatiestructuren werden aangepast in 2013-14. De 5 provincies werden de rechtstreeks aansturende organisaties met een hersamenstelling van de Algemene Vergadering en Raad van Bestuur tot gevolg. De samenstelling van de bestuursorganen is in 2015 ongewijzigd gebleven ten opzichte van 2014. De Raad van Bestuur bestaat uit de gedeputeerden bevoegd voor cultuur en/of erfgoed van de 5 provincies, geassisteerd door de 5 provinciale directeurs van dezelfde beleidsmateries. De Algemene Vergadering bestaat uit dezelfde samenstelling aangevuld met een vertegenwoordiger van de VVP, Vereniging Vlaamse Provincies. Dit gebeurt nog steeds onder voorzitterschap van de heer Luc Lemmens, gedeputeerde cultuur van de provincie Antwerpen.

De relatie tussen Monumentenwacht Vlaanderen vzw en de vijf provinciale monumentenwacht verenigingen is vastgelegd in een afsprakennota (het vroegere protocol) dat in 2014 in alle provincies en ook in het APB goedgekeurd is (zie jaarverslag 2014). Dit document blijft de formele binding tussen de zes organisaties.

In de schoot van de VVP zijn er structurele interprovinciale overlegorganen per beleidsmaterie op ambtenarenniveau (de A-commissies) en op politiek niveau met bevoegde gedeputeerden (de B-commissies). De B-commissie cultuur vormt dus tegelijk de Raad van Bestuur van Monumentenwacht Vlaanderen en is twee keer samengekomen in 2015 met aansluitend een algemene vergadering. De A-commissie cultuur behartigde naast vele andere culturele materies onder andere ook Monumentenwacht ter voorbereiding van de B-commissie/Raad van Bestuur. Door het Vlaamse regeerakkoord ter afslanking van de provincies (zie hoofdstuk 9.4), vergaderde de A-commissie in de loop van 2015 steeds minder frequent dan voorheen omdat de bevoegdheid cultuur van de provincies in transitie gezet is naar andere bestuursniveaus (lokaal of Vlaams).

Tenslotte is er nog het dagelijks bestuur dat de algemene werking van Monumentenwacht opvolgt en beleidsmatige voorstellen aan de A- en B-commissies voorlegt. Deze groep bestaat uit de verantwoordelijken voor (onroerend erfgoed) uit de 5 provincies, de directie van Monumentenwacht Vlaanderen en een afgevaardigde van de VVP.

- Manoëlle Verbeeck en Tina Vandendurpe, directie van Monumentenwacht Vlaanderen vzw
- Gert Janssen, stafmedewerker cultuur van de VVP (in april 2016 opgevolgd door Jo Discart)
- Joke Bungeneers, stafmedewerker erfgoed provincie Antwerpen

- _ Sandro Claes, stafmedewerker erfgoed provincie Limburg
- _ Jo Rombouts, stafmedewerker erfgoed provincie Oost-Vlaanderen
- _ Nele Decuyper, stafmedewerker erfgoed provincie Vlaams-Brabant
- _ Reinoud Van Acker, coördinator Monumentenwacht West-Vlaanderen apb

Het dagelijks bestuur vergadert zoveel mogelijk maandelijks en maximum 10 keer per jaar. Door de beperkte vergaderfrequentie van de A- en B-commissies, is in de praktijk het gewicht steeds meer op het dagelijks bestuur komen te liggen die nagenoeg rechtstreeks aan de Raad van Bestuur en Algemene Vergadering voorstellen doet. Zowat alle aspecten van de werking van Monumentenwacht komen aan bod, in eerste instantie de zakelijke kant zoals financiën en personeel, begroting, jaarrekening, jaarverslag en dergelijke alsook de praktische werking en nieuwe ontwikkelingen. Ook heel wat inhoudelijke zaken, wetgeving, communicatie en allerlei projecten worden besproken zoals de drie Vlaamse opdrachten die wat verder toegelicht worden (zie 7.5) en de relatie tot de kernwerking van Monumentenwacht. Het is een belangrijk overleg geworden van de vijf leidinggevenden van de provinciale monumentenwachtverenigingen en de twee interprovinciale organisaties met name de koepel en de VVP waarbij telkens een constructieve uitwisseling en bespreking van voorstellen plaatsgrijpt. Een aantal hoofditems die regelmatig terugkeren zoals de tariefstructuur en iMAKS worden hieronder verder toegelicht.

Vermeldenswaard is tenslotte ook nog de financiering van de koepel Monumentenwacht Vlaanderen vzw die sinds 2014 rechtstreeks via de provincies verloopt. Elke provincie betaalt een vaste jaarlijkse bijdrage in verhouding tot het aantal wachters hetgeen afgesproken is in de Algemene Vergadering van februari 2014. Voor West-Vlaanderen belooft dit 75.560,75 euro hetgeen als een subsidie op de begroting van het provinciebestuur staat. Dit wordt uitbetaald in twee schijven. Enerzijds een voorschot van 20.000 euro in het begin van het jaar op eenvoudige vraag van de koepel en anderzijds het saldo in de loop van juni na ontvangst van een jaarverslag en jaarrekening van het voorgaande jaar.

7.2 interprovinciale werkgroepen en ontmoetingsdag

Meer op operationeel niveau zijn er interprovinciale werkgroepen actief met betrekking tot specifieke deelopdrachten van Monumentenwacht. Elke werkgroep wordt aangestuurd door een adviseur van de koepel afhankelijk van de specifieke expertise of door de directie van de koepel zelf. Idealiter vergadert elke werkgroep per kwartaal of gemiddeld 3 keer per jaar. Het gaat om:

- _ Het IPO of interprovinciaal overleg is van oudsher een belangrijk forum van de hoofdmonumentenwachters of de personen direct aansturing geven aan de wachters en dus zeer goed op de hoogte zijn van de praktische werking op het terrein. Deze werkgroep vergadert onder leiding van de directie van de koepel Manoëlle Verbeeck en Tina Vandendurpe en daarin zetelen Erik Müller (Antwerpen), Carolien Goeleven (Limburg), Wim Lodewijk (Oost-Vlaanderen), Els Deconinck (Vlaams-Brabant) en Jean-Pierre

Inghelbrecht (West-Vlaanderen). Allerlei praktische en operationele zaken inzake de dagelijkse werking komen er aan bod, zoals inspecties, rapportage, databank, abonnees, transport, materiaal, uitrusting, publicaties enz ... In het IPO worden dikwijls praktische voorstellen voorbereid die naar het dagelijks bestuur doorschuiven of omgekeerd worden er opdrachten vanuit het dagelijks bestuur naar het IPO toegeschoven. Het IPO is ook een belangrijk platform van waaruit allerlei kleine en grote afspraken en beslissingen aan de werkvloer doorgegeven worden.

- Het BO of bouwkundig overleg bestaat uit een delegatie van monumentenwachers bouwkunde, één uit elke provincie (Peter Desmet voor WVL) voorgezeten door de adviseur bouwkunde Birgit Van Laar. Het BO behandelt specifieke bouwkundige items en problematieken waarmee de wachers geconfronteerd worden tijdens hun inspecties op het terrein en de opmaak van hun rapporten en de contacten met de abonnees. Periodiek bespreekpunten zijn ook het vormingsaanbod en ook de publicaties die verder uitgewerkt worden. Zoals is in 2015 een nieuwe reeks onderhoudsfiches gepland. Ook de ontwikkeling van de nieuwe rapportagesoftware bouwkunde Maksbo is een vast punt op de agenda.
- Het IO of interieur overleg: is een forum voor alle monumentenwachers interieur (meestal 2 per provincie) (Brecht Lagae voor WVL) voorgezeten door de adviseur interieur Famke Peters. Het IO is het equivalent van het BO wat inspecties en rapportage van historische interieurs betreft. Heel wat expertise die hier verzameld en uitgewisseld wordt probeert men zoveel mogelijk te kanaliseren naar allerlei adviserende en informerende publicaties zoals de gekende reeks onderhoudsbrochures. Ontwikkeling van het opleidingsaanbod is een constante. Belangrijk item blijft ook nog steeds de vernieuwde rapportagesoftware Maksin die permanent voor verbetering vatbaar is.
- Het WoW veiligheidsoverleg beoogt de afstemming van de vijf provinciale preventieadviseurs geassisteerd door een monumentenwachter uit elke provincie (Alex Hoornaert) onder leiding van de PA van de koepel Eric De Bleser. Zie hoofdstuk 6.3.
- Het ICT- en administratief overleg tenslotte brengt de administratief verantwoordelijken van elke provinciale MoWa (Stefaan Carlier voor WVL) samen, aangestuurd door de ICT-verantwoordelijke Gert Van Helleputte. Gesprekspunten zijn o.a. de databank met het beheer van het leden- en objectenbestand, planning en opvolging van inspecties en rapporten, boekhouding en facturatie en allerlei administratief-financiële onderwerpen. In die context is de ontwikkeling van de centrale databank iMAKS uiteraard een belangrijk agendapunt.

7.3 rapportagesoftware Maksin, Maksbo en centrale databank iMAKS

Zoals op diverse plaatsen al regelmatig vermeld zijn de drie grote ICT-werven Maksin, Maksbo en iMAKS, grote projecten die van groot belang zijn voor de toekomst van Monumentenwacht. Een groot spanningsveld is evenwel merkbaar tussen de beperkte middelen die ter beschikking staan en de hoge verwachtingen ten aanzien van deze software en databank. Wat betreft de rapportagesoftware voor bouwkunde en interieur

is het hoofddoel om telkens een instrument te ontwikkelen waarbij de rapportage meer gestandaardiseerd kan verlopen via diverse invulvelden gestructureerd in een welbepaalde boomstructuur. Dan is het mogelijk om daar de nodige informatie uit te filteren inzake toestand van gebouwen en aanbevelingen. Ook biedt dit de mogelijkheid om diverse standaardadviezen toe te voegen. In de loop van 2015 zijn belangrijke stappen genomen in de verdere ontwikkeling ervan.

Het verst gevorderde project is Maksin, de rapportagesoftware interieur dat al meerdere jaren in ontwikkeling en al sinds najaar 2014 operationeel is. Toch bleek dat niet alle interieurwachters daar consequent en systematisch mee aan de slag gingen en er nog koudwatervrees was zodat een aantal bleef verder werken met de oude Word-sjablonen. Een tussentijdse evaluatie in een interieuroverleg wees uit dat de uitgewerkte programma te complex geworden was door allerlei detailinformatie te willen aan toevoegen. Er was meer evenwicht nodig tussen de hoge kwaliteitsnorm die Monumentenwacht hanteert en de praktische toepasbaarheid en relevantie. In de loop van 2015 is een grondige screening van Maksin gebeurd met een vereenvoudiging van de software tot gevolg. Een ander punt was de output of de afdruk van de rapporten die nog veel te wensen over liet. Ook daar zijn stappen genomen om de vormgeving en leesbaarheid van de rapporten te optimaliseren zodat dit voor de leden geen kwaliteitsverlies zou zijn. Dit alles kon helaas nog niet afgewerkt worden in 2015 zodat de implementatie zich pas ten volle in de loop van 2016 kan voltrekken in alle geledingen. Ondertussen werken wel al meerdere interieurwachters met Maksin en leveren er rapporten uit af aan de leden waaronder onze eigen interieurwachter.

Eind 2014 werd het startschot gegeven voor de ontwikkeling van Maksbo, de rapportagesoftware bouwkunde door de gunning aan het bedrijf Mincko uit Halle. Hier is duidelijk gekozen om uit te besteden (in tegenstelling tot Maksin) mede om de druk op de ICT-verantwoordelijke Gert Van Helleputte wat af te nemen. Zijn rol blijft wel cruciaal als spilpersoon tussen de ontwikkelaar, de koepel, de testgroep en de wachters. Hij wordt vanaf 2015 bijgestaan door een extra halftijdse adviseur bouwkunde bij de koepel Jeroen

Vercruyse die Maksbo van nabij opvolgt en eerste contactpersoon is voor de ontwikkelaar. Er is ook een testgroep opgericht met een monumentenwachter bouwkunde uit elke provincie. Het testgroep lid van West-Vlaanderen (Tracy Maenhout) heeft samen met een andere wachter als klankbord, heel wat energie gestopt hierin en feedback gegeven in de twee richtingen zowel aan de koepel als aan de eigen collega's. Een belangrijk gegeven is ook dat Maksbo ontwikkeld wordt als een webbased applicatie en zal draaien op een Google platform.

De ontwikkeling van Maksbo verliep dan ook een stuk vlotter zodat men medio 2015 al een eerste voorstel kon uittesten. Er waren echter nog zodanig veel verbeterpunten te noteren aangebracht door de testgroep uit de 5 provincies dat aan de ontwikkelaar de opdracht werd gegeven om in het najaar een tweede versie voor te leggen. Daarvoor moest zelfs een extra budget verzameld worden dat met een surplus van 1.000 euro per provincie gelukt is. Deze tweede versie raakte helaas niet meer afgewerkt eind 2015 zodat pas in maart 2016 kon opgeleverd worden. De voorziene implementatie in januari 2016 is niet haalbaar en wordt een jaar uitgesteld. Daarna zal in de loop van het voorjaar 2016 een opleidingsreeks per provincie uitgerold worden en krijgen de wachters uitgebreid de kans om volop te oefenen in Maksbo. Er mag immers niet onderschat worden dat dit een grote impact heeft op de dagelijkse werking en de tijd moet gegund worden om te leren werken met Maksbo. Want een belangrijk verschil met de huidige rapportage is ook dat een onderdeel van het meerjarenonderhoudsplan in Maksbo verwerkt zit wat betekent dat er ook meer maten zullen moeten opgenomen worden door de wachters. Dit biedt dan weer voordelen als input voor de beheersplannen die de Vlaamse overheid wenst (zie 7.5).

De centrale databank MAKS tenslotte was ook dringend aan een grondige upgrade toe. Hierin worden alle gegevens verzameld en bewaard over de leden, contactgegevens, objecten, inspecties, rapporten, facturaties, correspondentie, enz..., kortom het grote collectief geheugen sinds het ontstaan van Monumentenwacht. Het project kreeg de naam i-MAKS. Nadat de fondsen in een financieringsplan en de gunningsprocedure goedgekeurd werden door de Algemene Vergadering is in het najaar 2015 de opdracht gegund aan Mincko uit Halle voor een totaalbedrag van 108.000 euro. Er is een co-financieringsplan opgezet waaraan elke provincie 9.000 euro bijdraagt, gespreid over de twee jaren 2015 en 2016. De andere budgetten komen van de Vlaamse overheid en de koepel zelf. De eigenlijke ontwikkeling is pas op kruissnelheid gekomen in 2016 ook begeleid door een testgroep van de 5 provinciale MoWa's.

7.4 tariefstructuur

Een ander belangrijk project in 2015 was de herziening van de tariefstructuur. Sinds het ontstaan van Monumentenwacht is er nooit getornd aan de lage tarieven, enkel is soms een indexatie toegepast en zijn nieuwe dienstverleningen toegevoegd. Hoewel iedereen het erover eens is dat de tarieven over de 5 provincies uniform dezelfde moeten zijn, was

het toch geen evidente oefening. Uiteenlopende tarieven per provincie (zoals in Nederland) moeten zoveel mogelijk vermeden worden. Maar de behoefte om de tarieven aan te passen was in een aantal provincies geluwd wegens de inkanteling. Vooral West-Vlaanderen drong er op aan hierbij ondersteund door de koepel.

Na een West-Vlaamse voorzet in het najaar van 2014 zijn de eerste maanden van 2015 meerdere discussies en besprekingen gevolgd in diverse overlegfora van Monumentenwacht zoals het IPO en het dagelijks bestuur. Uiteindelijk is er een consensus uit de bus gekomen die gedragen werd door alle partijen en voorgelegd werd aan de Raad van Bestuur en Algemene Vergadering van Monumentenwacht Vlaanderen in maart 2015. Ook de beheerraad van het APB heeft zijn goedkeuring verleend aan dit plan (zie hoofdstuk 1.3) wat daarna aan de deputatie ter kennisgeving meegedeeld werd. Tegelijk is ook een begeleidend communicatieplan aanvaard om alle abonnees tijdig te kunnen verwittigen met als doel de nieuwe tariefstructuur toe te passen vanaf januari 2016 als de jaarlijkse lidgelden opgevraagd worden.

In het kort komt de nieuwe tariefstructuur hier op neer (steeds btw inbegrepen):

- Het lidgeld blijft op 40 euro per hoofdobject per jaar maar er is de mogelijkheid om aan leden die met meer dan 10 objecten aangesloten zijn een korting toe te staan per provincie afzonderlijk afsprekbaar.
- Het uurtarief voor inspecties bouwkunde en interieur wordt opgetrokken naar 30 euro per uur vanaf 1/1/2016 en is daarna tweejaarlijks indexeerbaar vanaf 1/1/2018. Hetzelfde tarief geldt ook voor inspecties archeologie en varend erfgoed.
- Vervoerskosten worden niet aangerekend maar wel expliciet vermeld op de factuur.
- De rapportagetijd wordt nu expliciet aangerekend evenwel aan de helft van het tarief van inspectie, namelijk 15 euro per uur en geplafonneerd op het totaal aantal inspectie-uren.
- Nazorg blijft gratis als dit beperkt blijft tot maximum 2 uur in een periode tot maximum één jaar na de betrokken inspectie. Alles erboven wordt gefactureerd aan inspectietarief.
- Er is een hoger tarief ingesteld voor gespecialiseerde opdrachten van 40 euro per uur meer bepaald voor meerjarenonderhoudsplan, meetopdrachten, a-typische adviezen e.d.m.
- Er is een marktconform tarief voor niet leden van 80 euro per uur voor specifieke dienstverlening aan studie bureaus en architecten of andere derden die advies vragen over objecten die niet aangesloten zijn.

Er is ook een communicatieplan opgemaakt om de abonnees tijdig op de hoogte te brengen in de loop van de zomer van 2015 zodat zij er rekening kunnen mee houden in hun begroting 2016 en het meerjarenbudget. De communicatie van de nieuwe tarieven omvat voornamelijk een nieuwe folder en een begeleidende brief die aan alle leden is verzonden en uiteraard aanpassing van alle websites.

Voor West-Vlaanderen zou deze tariefaanpassing een verhoging inhouden van 18 tot 20% van de huidige inkomsten. In absolute cijfers lijkt dit niet veel (4.000 tot 5.000 euro) maar het is wel een duidelijke trend. Men dient zich ervan bewust te zijn dat hogere tarieven geen spectaculaire verhoging van de eigen inkomsten kunnen genereren. Momenteel bedraagt die tussen 10 en 12% van het totaalbudget. Mochten er meer marktconforme of kostendekkende tarieven toegepast worden (wat zou leiden tot verdubbeling van de tarieven of meer) zou dit zeer zwaar ingrijpen op de abonnees. Vandaar dat er voor een middenweg geopteerd is met een duidelijke verhoging en anderzijds voldoende draaglijk voor de abonnees. De meesten leden zijn immers openbare besturen en kerkfabrieken zonder commerciële winstmarges. Want Monumentenwacht blijft een organisatie met een semi-publieke opdracht die geen commerciële of winstgevende activiteiten kan uitoefenen en ondersteund wordt door de overheid met een beperkte kostendekking door de klanten of leden.

7.5 bijkomende dienstverleningen (resultaatsverbintenis met Vlaanderen)

Als gevolg van het bestuursakkoord met de Vlaamse overheid van mei 2013, zijn er drie specifieke opdrachten die opgelegd worden naast de reguliere dienstverlening en kernopdracht van Monumentenwacht. Het betreft: Monumentenwacht Varend Erfgoed (VE), Monumentenwacht Archeologisch patrimonium (= MAP) en Meerjarenonderhoudsplan en Kostprijsindicatie (= MOP/KPI). Deze drie specifieke opdrachten vallen onder de verantwoordelijkheid van de koepel Monumentenwacht Vlaanderen en worden uitgevoerd door 3 gespecialiseerde adviseurs. Daarvoor ontvangt de koepel een dotatie van de Vlaamse

overheid die initieel 300.000 euro bedroeg maar na een besparing van 10% in 2015 nog slechts 270.000 euro was. Om deze subsidie te kunnen ontvangen sluit de koepel jaarlijks een resultaatverbintenis af met het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Monumentenwacht Varend Erfgoed kende een geslaagde doorstart vanaf januari 2015 nadat de provincie Oost-Vlaanderen dit jarenlang behartigd heeft. Er is één wachter VE aangetrokken, Bart Verbeke, die het ledenbestand varend erfgoed (60-tal leden) verder bedient en verdere acties ontplooit ter ondersteuning. Voor West-Vlaanderen zijn er 7 leden te noteren, 3 uit Brugge, 3 van Oostende en 1 uit Kortrijk. Hij is nu rechtstreeks tewerkgesteld door de koepel maar heeft zijn kantoor bij Monumentenwacht Oost-Vlaanderen in Gent. De taakinfilling van deze gespecialiseerde wachter is ook wat opengetrokken aangezien deze leden niet zozeer nood blijken te hebben aan periodieke inspecties. Hij zou zich ook meer op industrieel erfgoed toeleggen (gezien zijn expertise in machinebouw) en bouwkundige wachters ondersteunen bij dergelijke inspecties. Ondertussen is er ook in 2015 een apart decreet voor Varend Erfgoed van kracht geworden zodat deze groep zich nog beter kan richten naar deze specifieke dienstverlening van Monumentenwacht.

Voor Monumentenwacht Archeologie is in 2015 ook een bijsturing van de aanpak gebeurd omdat in dit geval een grote uitbreiding van het ledenaantal (momenteel 14) en dus ook inspecties weinig zinvol is. Het aantal archeologische sites in Vlaanderen is te beperkt daarvoor (voor West-Vlaanderen zijn 2 sites aangesloten). Anderzijds is deze expertise zeer wenselijk bij Monumentenwacht omdat dit nauw aansluit bij heel wat historische gebouwen en sites die lid zijn bij Monumentenwacht. Daarom heeft de adviseur archeologie Nele Goeminne een nieuwe tool ontwikkeld namelijk de Archeotab. Dit is een apart tabblad binnen de databank waar archeologische informatie per erfgoedobject ingevoerd en bijgehouden wordt indien deze relevant is. De wachter die een inspectie op dat object wenst uit te voeren kan de abonnee dan desgevallend inlichten over eventuele archeologisch waardevolle informatie. Dit wordt steeds van groter belang gezien het archeologisch luik van het onroerenderfgoeddecreet dat in voege treedt januari 2016, een aantal nieuwe verplichtingen stipuleert aan eigenaars en verkavelaars. Vooral in geval van bouwplannen in historische gebouwen en op sites die zich in archeologische zones bevinden, dient men zich goed te informeren. De adviseur archeologie volgt deze wetgeving nauwgezet op, informeert de wachters en heeft daarnaast ook een aantal archeofiches opgesteld volgens type object (kerk, kasteel, abdij) om de leden beter op de hoogte te houden.

Het MOP of meerjarenonderhoudsplan kende in 2014 een nieuwe medewerker die echter in 2015 reeds vervangen moest worden. Na een korte selectieprocedure is Evelien Rutten in dienst gekomen vanaf september 2015 als nieuwe adviseur MOP en KPI. Na de reorganisatie van de koepel in 2014 was de toenmalige MOP-adviseur Manoëlle Verbeeck co-directeur geworden zodat zij haar takenpakket grotendeels moest overdragen. Zij volgt evenwel het MOP nog steeds verder op door begeleiding van de MOP-adviseur. Na een inrijperiode bestond de hoofdopdracht in 2015 er in om de opgelopen achterstand van MOP-aanvragen zoveel mogelijk te verwerken. Het blijft immers een dienstverlening

waar steeds meer vraag naar is en dat zal alleen maar toenemen omdat de Vlaamse overheid in kader van het onroerendergoeddecreet beheersplannen opvraagt bij de aanvraag van erfgoedpremies. De rapporten van Mowa en meer bepaald het MOP en de KPI, vormen een belangrijke bron als input voor de opmaak van dergelijke plannen die meestal aan architecten- of studie bureaus uitbesteed worden. Voor West-Vlaanderen is er in 2015 een omvangrijke MOP-opdracht uitgevoerd geweest op de site Vloetenveld in beheer van het Vlaamse Agentschap Natuur en Bos. Een toekomstige taak zal liggen in de opleiding en begeleiding van de bouwkundige wachters voor de opname van afmetingen die in Maksbo zullen verwerkt worden.

Tenslotte dient nog een oude afspraak uit het bestuursakkoord vermeld namelijk de 3 gratis inspecties voor het Agentschap Onroerend Erfgoed. Wat West-Vlaanderen betreft is er in 2015 één gratis inspectie uitgevoerd namelijk molentje Decroos uit Eggewaartskapelle.

7.6 communicatie, promotie en publicaties

De koepel verzorgt ook heel wat externe communicatie en promotie van algemene aard voor en over Monumentenwacht. Het belangrijkste instrument al meerdere jaren is de website www.monumentenwacht.be waar alle informatie over onze organisatie gebundeld staat op een overzichtelijke en goed gestructureerde manier. De basisinformatie (doelstellingen, lidmaatschap, organisatiestructuur, dienstverlening, werking, veiligheid, publicaties enz ...) is voor alle provincie dezelfde en er zijn goede doorverwijzingen en links naar elke provinciale MoWa-teams en websites. Er zijn duidelijke afspraken wat betreft de digitale aanmelding van nieuwe leden hetgeen zowel via de centrale website van de koepel kan gebeuren als rechtstreeks bij de provinciale monumentenwachten.

De centrale website van de koepel is complementair aan de websites van de 5 provinciale monumentenwachten die elk meer geïncorporeerd zijn in de websites van de respectievelijke provinciebesturen. Rechtstreekse communicatie met de leden, per brief, per mail of telefonisch gebeurt altijd vanuit de provinciale monumentenwachtverenigingen.

Periodiek om de twee jaar maakt de koepel een tarieffolder aan met een algemeen overzicht van de dienstverlening en de daaraan gekoppelde tarieven. De indexatie van de tarieven gebeurt immers doorgaans om de twee jaar en dat is een gelegenheid om de folder ook inhoudelijk te updaten. Naar aanleiding van de nieuwe tariefstructuur (zie 7.4) is een compleet nieuwe folder samengesteld voor 2016-2017. Deze folder is door de provinciale monumentenwachten elk aan alle leden verzonden in de zomer van 2015 met een begeleidende brief erbij.

Een belangrijk maar onderschat onderdeel van de website en tegelijk de algemene werking zijn de publicaties. Een hoofdtaak van Monumentenwacht is immers de eigenaars van onroerend erfgoed stimuleren tot een degelijk en periodiek onderhoud van hun

erfgoed. Daarbij spelen in eerste instantie de inspecties en rapporten (en contacten met de wachters) een hoofdrol maar op permanente basis heeft Monumentenwacht ook een reeks publicaties ontwikkeld. Hoofdreeds vormen de onderhoudsbrochures zowel bouwkundig als interieur met een massa interessante tips en aanbevelingen voor een kwalitatief onderhoud. Heel wat expertise en praktische ervaring van de adviseurs en wachters in de loop der jaren opgedaan, is hierin geboekstaafd. Een overzicht van alle publicaties is op de website terug te vinden en de meeste zijn (gratis) downloadbaar. Er gaan stemmen op om dat enkel voor leden te doen wat in de praktijk niet zo evident te organiseren is. Uiteraard kan men steeds gedrukte publicaties bestellen aan zeer gunstige tarieven.

Op vlak van digitale nieuwsbrieven is de activiteit van de koepel een stuk teruggeschroefd. Er wordt nu meer gefocust op de interne nieuwsbrief voor alle medewerkers van Monumentenwacht in de 5 provincies en bij de koepel. In de loop van 2015 zijn er 4 interne nieuwsbrieven verzonden met personeelsnieuwtjes, de software-ontwikkelingen, de 3 Vlaamse opdrachten enz.... Externe nieuwsbrieven gericht naar de leden vanuit de koepel beperken zich, in 2015 is er slechts één de deur uit gegaan. Hoewel niet elke provinciale MoWa al een eigen externe nieuwsbrief heeft, wordt steeds meer door de provinciale monumentenwachten overgenomen omdat die de rechtstreekse contacten met de leden onderhouden. Ook West-Vlaanderen heeft plannen in die richting (zie hoofdstuk 8.2).

8

Overleg, communicatie en promotie

8.1 overleg en afstemming met andere actoren

Met de oprichting van het autonoom provinciebedrijf in 2014 was het een goede gelegenheid om de public relations en de netwerking van Monumentenwacht West-Vlaanderen meer aan te zwengelen. In de VZW-periode is dit niet zo systematisch aangepakt geweest en verliepen losse contacten en samenwerking eerder toevallig of ad hoc. In eerste instantie is in 2015 in het eigen provinciale huis met vele bijhuizen uitgekeken naar verwante diensten en organisaties waarmee potentiële samenwerking en nauwere banden zinvol zijn. Het ging daarbij om te beginnen vooral om de werking van Monumentenwacht bekend te maken, toe te lichten en daarna ook zien waar er afstemming nodig is en potentiële vormen van samenwerking mogelijk zijn.

Interessante partners zijn alleszins terug te vinden bij de provinciale dienst Gebiedsgerichte Werking die onder andere de streekhuizen in de diverse regio's beheert en aanstuurt. Monumentenwacht mocht aansluiten bij een stafoverleg met de regiocoördi-

natoren van de gebiedswerking en de 5 streekhuizen in februari 2015 en zich daar ook presenteren. Op datzelfde overleg waren ook de directeurs van de 3 West-Vlaamse Regionale Landschappen aanwezig namelijk West-Vlaamse Heuvels, Houtland en IJzer&-Polder. Die staan niet alleen in voor natuurgebieden en (erfgoed-)landschappen maar komen soms ook in aanraking met het beheer en onderhoud van meestal kleinschalig erfgoed zoals kapellen, kruisen, buitenstaanders, gedenktekens en andere kleinmonumentjes. Monumentenwacht kan hier zeker ondersteuning bieden en expertise ter beschikking stellen, desgevallend mits een aangepast lidmaatschap.

Een ander forum waar er raakpunten zijn met Monumentenwacht is het kennisplatform herbestemming parochiekerken. De problematiek van toenemende sluitingen van kerken brengt één en ander in beweging waaronder dit West-Vlaams initiatief dat in de Westhoek gestart is en zich uitbreidt over de hele provincie. Per kwartaal komt dit platform samen om informatie uit te wisselen, wet- en regelgeving toe te lichten, concrete cases van herbestemming uit binnen- en buitenland te presenteren. Ook Monumentenwacht West-Vlaanderen mocht er zijn werking voorstellen op 12 mei 2015. Spreekt voor zich dat sensibilisering voor het verdere onderhoud en de erfgoedreflex bij sluiting of herbestemming van kerken een belangrijk aspect vormt binnen deze problematiek. Heel wat kerken zijn historisch erfgoed en daarvan zijn 90% aangesloten.

Monumentenwacht is benaderd geweest door de intergemeentelijke archeologische vereniging Raakvlak (arrondissement Brugge) in verband met de aanvraag voor erkenning als een IOED of intergemeentelijke onroerendeerfgoeddienst (als gevolg van het decreet). Tijdens een overleg op 17 november is overeengekomen dat Monumentenwacht expliciet

als partner van het IOED mag opgenomen worden in het beleidsplan. Zij hebben bouwkundig erfgoed- en interieur-expertise (die wel verwacht wordt als IOED) zelf niet huis en doen daarvoor beroep op Monumentenwacht. Blijkbaar hebben twee andere IOED in West-Vlaanderen Monumentenwacht ook al opgenomen in hun beleidsplan, evenwel zonder ons daarover te informeren. Dit is een belangrijk signaal naar mogelijke samenwerking in de toekomst en de onderlinge relaties inzake OE in het algemeen.

Uiteraard vormt het Agentschap Onroerend Erfgoed een belangrijke partner van Monumentenwacht. We opereren nagenoeg volledig binnen dezelfde regelgeving en op hetzelfde werkterrein. De losse contacten met medewerkers van het agentschap zijn dan ook legio. Periodiek overleg is niet echt structureel ingebouwd maar af en toe is er een afspraak zoals ook op 14 december 2015 waarbij het beide volledige teams rond tafel gingen zitten. Bespreekpunten waren de herstructurering van Monumentenwacht in 2014-15, de nieuwe tariefstructuur, de ontwikkeling van rapportagesoftware, de evoluties binnen het onroerenderfgoeddecreet, gerechtelijke procedures bij overtredingen, beheersplannen en onderlinge uitwisseling.

Voorlopig hebben een aantal overlegondes weinig concreet opgeleverd maar het is wel de bedoeling om dit jaarlijks te onderhouden. Dit heeft tijd nodig om te groeien naar actievere samenwerking. Ook de reorganisatie en heroriëntering van het provinciebestuur vanaf 2017 naar aanleiding van het Vlaamse bestuursakkoord en de afslanking van de provincies (zie hoofdstuk 9.4) vormt een unieke gelegenheid om resterende diensten af te stemmen en dichter bij elkaar te brengen.

8.2 communicatieplan

In de Raad van Bestuur is de behoefte aan meer externe communicatie en promotie van Monumentenwacht West-Vlaanderen geopperd (zie hoofdstuk 1.3) waarna de coördinator een beknopt communicatieplan voorgelegd heeft. Het is niet de bedoeling om een grootschalige campagnes op te starten maar wel om geleidelijk onze werking gericht kenbaar te maken en de contacten met de leden beter aan te halen. Zij betalen immers jaarlijks lidgeld maar krijgen pas om de 4 of 5 jaar een inspectie voor zodat tussentijdse contacten en initiatieven wel aangewezen zijn. Uiteraard zijn spontane contactopnames door de leden ten allen tijde mogelijk.

In het verleden werd niet echte systematisch promotie gevoerd omdat er zich jarenlang spontaan nieuwe leden en erfgoedobjecten aangemeld hebben. Door het groeiende personeelsgebrek is er zelfs wat op de rem gaan staan om deze spontane groei niet nog meer aan te zwengelen. Nu er al enkele jaren stagnering opgetreden is, wordt het toch tijd om dat aspect op te pikken vooral omdat in de mediabelangstelling komen tout court van belang is als was het maar om de naambekendheid te onderhouden. Daarom is het communicatiebudget toch wat opgetrokken vanaf 2016.

Dit communicatieplan voorziet binnen de bescheiden middelen enkele voorstellen:

- Afspraak met de grotere abonnees die met meer dan 10 erfgoedobjecten aangesloten zijn, voornamelijk de centrumsteden Brugge, Oostende, Veurne, Kortrijk en Poperinge en ook het provinciebestuur zelf, evenals de hogeschool Vives met meerdere campusen verspreid over de provincie. Dit vloeit enerzijds voort uit de nieuwe tariefstructuur waarbij deze abonnees een korting kunnen krijgen (vastgesteld op 10% of per 10 objecten 1 object gratis lidmaatschap). Maar ook regelmatig contact met deze belangrijke stakeholders is nuttig.
- Een actualisering van de introductiefilm (zie verder 8.4).
- Een actievere deelname aan de jaarlijkse Open Monumentendag (zie verder 8.5).
- De organisatie van regionale infosessies om de werking, gewijzigde organisatiestructuur en tarieven toe te lichten. Dit werd niet echt als relevant ervaren door een aantal bestuursleden omdat het zowat preken voor eigen parochie wordt.
- Meer inzetten op digitale media: in eerste instantie wordt dit de website en een toekomstige nieuwsbrief. Voor andere zoals sociale media is onze slagkracht te beperkt en is het beter om aan te sluiten bij Facebook, Twitter en Instagram van de provincie.
- De organisatie van een ledendag in 2017 naar aanleiding van 25 jaar Monumentenwacht. Dit sluit aan op meer interne viering 25 jaar door de koepel in het najaar 2016 terwijl elke provinciale monumentenwacht voor zijn eigen leden een activiteit kan organiseren in 2017.

Tenslotte dient nog aangestipt dat ook de tarieffolder en het jaarverslag als communicatieve instrumenten kunnen aangewend worden om Monumentenwacht regelmatig in de kijker te zetten. Een niet te verwaarlozen factor is de relatie met de provinciale communicatiedienst. Indien er grootschaliger initiatieven worden genomen (zoals infosessie of ledendag) zal deze dienst aangesproken worden voor expertise, perscontacten, praktische ondersteuning en dergelijke. Ook de website en geplande nieuwsbrief gebeuren vanop het platform van de provinciale website.

8.3 actualisering van de website

De oprichting van het autonoom provinciebedrijf gaf ook aanleiding tot het grondig screenen en actualiseren van de website van Monumentenwacht West-Vlaanderen in de eerste maanden van 2015. Hoewel de VZW vroeger een aparte URL had, is er toch geopteerd om te blijven ressorteren onder de website van de provincie en daar een aantal pagina's te benemen onder het hoofdstuk cultuur. (Later zal moeten herbekeken worden in hoeverre de locatie moet veranderen als deze rubriek zou vervallen of vervangen worden door een rubriek erfgoed.) Vandaar de volgende URL: www.west-vlaanderen.be/monumentenwacht.

Onze website omvat minder algemene informatie dan die van de koepel (zie 7.6) en is er dus complementair aan maar omvat wel extra informatie over de eigen organisatiestructuur zoals de Raad van Bestuur en ook de eigen historiek. Uiteraard wordt het team voor-

gesteld met alle nodige contactgegevens. Ook kunnen potentiële leden zich aanmelden via onze website en is alle informatie zoals de tarieven ook hier raadpleegbaar. Tenslotte zijn er ook een aantal links naar de website van de koepel ingebouwd. Op die manier kunnen geïnteresseerden langs verschillende wegen bij Monumentenwacht terecht komen.

Tenslotte is het de bedoeling om vanaf 2016 een nieuwsbrief te lanceren die uiteraard zoveel mogelijk gekoppeld is aan onze website en die van de koepel.

8.4 introductiefilm Monumentenwacht West-Vlaanderen

Sinds de beginjaren van Monumentenwacht West-Vlaanderen is er een korte introductiefilm van een tiental minuten opemaakt. Dit hebben we te danken aan het bestaan van een videocel bij de provincie die met eigen mensen, opnamemateriaal, geluidsstudio en montagekamer in staat is om eigen producties te maken. De laatste film dateert van 2009 en is dus aan een actualisering toe. Niet alleen is het team van monumentenwachters veranderd, ook de organisatiestructuur met de oprichting van het APB en een andere Raad van Bestuur verdiende wel een update. Tenslotte is de technologie sinds 2009 zodanig geëvolueerd dat momenteel met 'high definition' kan opgenomen worden wat toelaat om zeer exact op de seconde digitaal te monteren maar bovendien ook dat extra opnames later kunnen ingelast worden of andere opnames vervangen. Je hoeft dus niet meer een volledig nieuwe film te maken om bepaalde gegevens of beelden te actualiseren.

Anderzijds was de inhoud van deze film nog wel accuraat en de werking van Monumentenwacht blijft wel nog dezelfde zodat de structuur en het scenario voor een deel kan overgenomen worden. Het is de bedoeling om ook leden en andere stakeholders aan het woord te laten die getuigen over Monumentenwacht zodat de film ook wat dynamischer

wordt en wervender ten opzichte van de vorige versie. Deze getuigenissen zouden dan ook nog apart kunnen gebruikt worden als quotes op de website of in nieuwsbrieven.

De opnames zullen plaatsvinden in de loop van het voorjaar 2016 en montage in de zomer zodat oplevering verwacht mag worden in het najaar 2016. Daarna kan dit deze film als promotiemateriaal voor werving van nieuwe leden ingezet worden langs allerlei kanalen: website, nieuwsbrief, sociale media, infosessies, ledendag enz...

8.5 OMD: een andere aanpak

Reeds jarenlang neemt Monumentenwacht actief deel aan het erfgoedevenement Open Monumentendag of OMD telkens de tweede zondag van september, een organisatie van Herita. Dit is een unieke gelegenheid om met onze werking naar buiten te komen voor een breder publiek en Monumentenwacht beter kenbaar te maken. Dit gebeurde meestal aan de hand van demonstraties van industriële touwtechnieken vanop grote hoogte soms zelfs op 2 of 3 locaties verspreid over de provincie. Dit spectaculaire onderdeel van onze werking springt uiteraard het meest in het oog en is een sterke lokker om mensen toe te leiden naar de missie en werking van Monumentenwacht. Dit wordt steeds ondersteund met een infostand, de verdeling van folders en begeleidende uitleg door de wachters.

De laatste jaren ondervonden we echter een afname van de interesse tijdens deze demonstraties. Het hangt ook sterk af van de partners of de locatie waar deze demo's plaatsvonden. Soms werd er door de organisator die het pand openstelde voor OMD niet verwezen naar Monumentenwacht en merkten de bezoekers ons zelfs niet op. Ofwel vergaapte men zich enkel aan de demo's zonder extra informatie over onze werking en bleef het bij een spektakelnummertje.

Om daaraan tegemoet te komen is de formule van OMD in 2015 wat aangepast: met het volledige team concentreren we ons op één locatie, het liefst een provinciaal erfgoedgebouw. In 2015 was dat het Provinciaal Hof op de Markt te Brugge waar afdelingen vanop het dak goed zichtbaar waren. Tegelijk waren er elk uur rondleidingen in het gebouw maar dan wel vanuit de blik van een monumentenwachter, gegeven door interieurwachter met op een aantal plaatsen op de zolders bouwkundige wachters die specifieke aandachtspunten onder oog brachten. Er is voor het eerst gewerkt met inschrijvingen, wat misschien het aantal bezoekers of kijkers beperkte tot 25 per uur maar dan weer meer gemotiveerde mensen aantrok. Tenslotte konden niet ingeschrevenen ook aan de buitenkant de demo's volgen.

Deze formule bleek dan ook aan te slaan gezien alle tijdsblokken volzet waren en er zelfs nog extra aanmeldingen bijkwamen de dag zelf. We mochten een 200-tal deelnemers noteren op onze rondleidingen. Ook de wachters zelfs waren tevreden over de belangstelling en het gemotiveerde publiek. Alleen de infostand blijkt aan een update onderhevig wat op de planning van 2016 staat.

9

Relatie met het provinciebestuur

9.1 stuurgroep ‘transitie Monumentenwacht’

In 2012 is in de schoot van het provinciebestuur de interne stuurgroep Monumentenwacht opgericht om de transitie van VZW naar APB in goede banen te leiden. De samenstelling bestaat uit de provinciegriffier Geert Anthierens, de personeelsdirecteur Hilde Vandromme, de financieel directeur Patrick Braet, de directeur griffie Stijn Lombaert, de directeur cultuur Jan Denolf en de coördinator Reinoud Van Acker. Het grootste deel van de opdracht was vervuld toen het autonoom provinciebedrijf operationeel werd in juli 2014.

Niettemin is afgesproken om minstens één keer per jaar de stuurgroep bijeen te brengen om het APB verder op te volgen en te evalueren. Dit gebeurde dan ook op 25 maart naar aanleiding van de vereffening van de VZW en de opstart van het eerste boekjaar van het APB. In 2015 was er immers nog een belangrijk onderdeel van de transitie af te werken namelijk de definitieve ontbinding van de VZW die in de Algemene Vergadering van 22

april zijn beslag zou krijgen (zie hoofdstuk 1.1). De financieel directeur trad trouwens op als vereffenaar van de VZW zodat alle details van de vereffening konden overlopen worden. Dat hield eigenlijk vooral de financiële balans en resultatenrekening 2014 van de VZW in en de transactie van het saldo van de VZW naar het APB via de provincie.

Een ander hoofditem was de implementatie van de beleids- en beheerscyclus die enkele maanden in gebruik was. Dit vereiste heel wat concrete kleine en grotere afspraken inzake de financiële processen en verrichtingen (zie verder punt 9.2). Hoewel een APB is er een verweving te noteren met de provinciale BBC en de financiële dienst van de provincie. Tenslotte is de stand van zaken meegedeeld van het ledenbestand met de geplande opkuisoperatie (zie 3.3), de nieuwe tariefstructuur, de software-ontwikkelingen bij de koepel en de personeelssituatie en -ambities.

9.2 financiële afspraken en samenwerking financiële dienst

De implementatie van de beleids- en beheerscyclus of BBC, zoals ook voorzien is voor autonome provinciebedrijven, vereist heel wat interne regelingen en concrete afspraken afspraken met de financiële dienst van de provincie. Dit is in twee overlegondes in 2014 en 2015 gebeurd met het diensthoofd financiën, de directeur griffie en de financieel directeur. Te behandelen onderwerpen waren het derdenbeheer, de aankoopfacturen en het leveranciersbeheer, de verkoopfacturen en het debiteurenbeheer, BTW, kasprovisies, loongerelateerde verrichtingen en de boekhoudkundig-financiële continuïteit van VZW

naar APB. Daartoe zijn er allerlei praktische afspraken met het diensthoofd financiën gemaakt zodat het APB beroep kan doen op enkele medewerkers van de financiële dienst met specifieke expertise zoals BTW-aangifte, derdenbeheer in Mercurius, facturatie sjablonen, inlezen en inboeking van loonbestanden, budgetwijzigingen en aanpassingen van budgetsleutels in Mercurius enz ... Uiteraard blijft het APB wel zelf instaan voor de uitvoering van alle financiële verrichtingen.

Bijzonder aandachtspunt is een duidelijke functiescheiding bij financiële procedures van het APB zodat er geen enkel vermoeden van financieel misbruik of onrechtmatige verrijking kan zijn. In die context is de dubbele handtekening bij alle financiële transacties, bestellingen en betalingen vereist wat mogelijk is door de twee coördinatoren als onder-tekenaars te laten optreden. Daarnaast is er een doublure of back-up nodig (diensthoofd financiën en directeur griffie) voor het geval dat de één of beide coördinatoren tijdelijk niet beschikbaar zouden zijn (in geval van ziekte of vakantie) en toch dringende betalingen dienen te gebeuren zoals de nettolonen. De volmachten bij de Belfiusbank zijn dan ook in die zin geregeld. Bij grotere uitgaven boven 8.500 euro is evenwel enkel de Raad van Bestuur bevoegd.

Een ander aandachtspunt betrof het zo goed mogelijk documenteren van de financiële processen aan de hand van twee stroomdiagrammen: één voor uitgaven (aankoopfacturen) en één voor inkomsten (verkoopfacturen). Deze schema's vormen de kern van de financiële werking van het APB. Daarnaast zijn er enkele instrumenten ontwikkeld zoals een overzichtslijst waar alle aanvragen voor bestellingen in opgenomen worden dat een soort register vormt van beslissingen door de gedelegeerd bestuurder (naar analogie met de deputatie die bestellijsten goedkeurt). Ook worden alle bestellijsten, bestelbonnen, betaalopdrachten, uitgaande en inkomende facturen ondertekend door de gedelegeerd bestuurder. Uiteindelijk biedt de software Mercurius ook hele wat mogelijkheden om allerlei documenten te genereren uit de BBC van het APB zoals allerlei vormen van rapporten (o.a. voor de digitale rapportering aan Vlaanderen en de provincie per kwartaal en jaarlijks.)

9.3 relatie tot dienst cultuur en provinciebestuur

Er is altijd een nauwe band geweest van Monumentenwacht met het provinciebestuur, ook al in de VZW-periode. Als autonoom provinciebedrijf is deze band even sterk hoewel er een bepaalde mate van autonomie in de werking en structuur is. Als APB neemt MoWa West-Vlaanderen een tussenpositie in tussen enerzijds een extern agentschap en anderzijds interne dienst. Een fundamenteel element in deze relatie zijn de beheersovereenkomst en de gebruiksovereenkomst die de belangrijkste afspraken regelt tussen beide partijen inzake beleid, personeel, financiën, rapportering, faciliteiten, communicatie, ICT, huisvesting, uitrustingsgoederen e.d.m.

Het voordeel is dat Monumentenwacht als APB toch kan terugvallen op een aantal pro-

vinciale diensten (zoals financiële en personeelsdienst, communicatie en ICT) en soms aanleunen bij het grootschalig karakter van de provincie zoals voor bepaalde verzekeringen, producten en diensten.

De verplichte implementatie van de beleid- en beheercyclus is volledig parallel met de provinciale BBC als gevolg van het provinciedecreet die weinig ruimte liet voor een APB (zie hoofdstuk 4).

De band blijkt ook duidelijk uit de samenstelling van de Raad van Bestuur die voor meer dan de helft uit provincieraadsleden bestaat namelijk 8 van de 14 stemgerechtigde leden, hetzij een evenredige vertegenwoordiging uit elke fractie van de provincieraad, en voorzeten wordt door de gedeputeerde van cultuur (zie hoofdstuk 1.2). De provincieraad fungeert als de Algemene Vergadering van het APB Monumentenwacht West-Vlaanderen die de facto niet als dusdanig opgericht is (wat een duidelijk verschil met zijn voorganger de VZW maakt). De provincieraad is het ultieme beslissingsorgaan wat betreft fundamentele aangelegenheden zoals de dotatie, de beheersovereenkomst, het meerjarenbudget, de beleidsintenties, budgetwijzigingen en andere wijzigingen van aangepane engagementen. De Raad van Bestuur heeft uiteraard inzake de operationele werking van het APB alle bevoegdheden zoals bepaald in de statuten.

Inhoudelijk is de dienst cultuur de meest nabije provinciale dienst, de directeur cultuur volgt dan ook Monumentenwacht goed op en leidt mee de dossiers in voor deputatie en provincieraad. Het dotatiebudget voor Monumentenwacht wordt immers vanuit de dienst

cultuur beheerd. MoWa maakt in die zin deel uit van het provinciale C-team of coördinatieteam Leefcultuur waar andere culturele en erfgoedspelers uit de provincie in zetelen zoals de musea Mu.Zee, Raversyde maar de diensten welzijn en sport en de provinciale scholen PTI en PCVO. Dit biedt de mogelijkheid om transversaal voldoende contact te onderhouden met verwante en andere diensten wat mogelijke kruisbestuivingen kan tot stand brengen of minstens uitwisseling van informatie en op de hoogte blijven van elkaars werking. Binnen de dienst cultuur is er een goede relatie met de cel cultureel erfgoed, de medewerkers van beide diensten kennen elkaar wederzijds en af en toe zijn er acties of projecten waar beide samen aan werken. Vooral de interieurwachter heeft regelmatig contact met de depotconsulenten onder andere voor bepaalde vormingsinitiatieven.

9.4 provinciale werkingstoelage en saldo VZW

De belangrijkste factor in de relatie met het provinciebestuur is toch wel de dotatie of werkingstoelage die Monumentenwacht jaarlijks mag ontvangen. De provincie West-Vlaanderen blijft de hoofdfinancier, nu zelfs meer dan vroeger (toen de Vlaamse overheid nog meebetaalde) en is bovendien nog co-financier voor de koepel samen met de andere provincies. De impact van de provincie op financieel vlak is vanaf 2014 dus veel groter geworden dan vroeger. Vele andere afspraken zoals rapporteringen zijn daar een logisch gevolg van.

Na toepassing van de verevening met de Vlaamse overheid in 2014 ingevolge de interne staatshervorming, is de dotatie opgetrokken naar 440.750 euro in 2015. Het weggefallen Vlaamse aandeel moest immers bijgepast worden. Deze dotatie is nog goedgekeurd in de provinciale budgetbesprekingen van najaar 2014 in het kader van een meerjarenplan 2015-2019. De volgende jaren is er enkel een indexeringsverhoging toegepast voor de loonevolutie zonder rekening te houden met personeelswijzigingen. Er is een investeringsbudget voor een nieuwe bedrijfswagen in 2016 mee goedgekeurd t.b.v. 34.000 euro maar die vervroegd moest opgenomen worden wegens een verkeersongeval in 2015 (zie hoofdstuk 3.3). Ook voor de koepel is er een jaarlijkse dotatie voorzien van 75.560 euro meegenomen in het meerjarenplan 2015-2019.

Deze dotatie wordt in twee schijven opgevraagd en uitbetaald: een voorschot van 60% in het begin van het werkjaar en een saldo van 40% na indiening en goedkeuring van de jaarrekening door de provincieraad in juni. Dit is voor de eerste keer uitgevoerd in 2015 en probleemloos verlopen. Monumentenwacht heeft daardoor in het eerste boekjaar geen liquiditeitsproblemen gekend mede omdat er eind 2014 een startbedrag van 105.000 euro gestort geweest is als voorschot op het saldo van de VZW die pas in 2015 kon vereffend worden (zie hoofdstuk 1.1).

Na ontbinding en vereffening van de VZW kon het saldo of de netto-liquiditeitsbonus ten bedrage van 173.660 euro overgemaakt worden aan de rechtsopvolger het APB. Dit dien-

de volgens de VZW-statuten via de provincie te verlopen. Uiteindelijk is het saldo van de VZW na aftrek van het startbedrag, dus netto 68.660 euro aan het APB overgemaakt in de zomer van 2015 nadat het APB een dossier aan deputatie voorgelegd had ter uitbetaling ervan. Dit bedrag vormt uiteindelijk een buffer voor het APB als een vorm van werkingsreserve zoals in geval van onvoorziene uitgaven.

In het najaar van 2015 is een bijgewerkte versie van het meerjarenplan 2015-2019 ingediend waarin de dotatie uiteraard opgenomen is. De bijwerking was het gevolg van een begrotingscontrole die in de zomer van 2015 uitgevoerd is na meer dan een half jaar werking. Dan was er een inschatting mogelijk of de budgetten zouden volstaan of correct geraamd waren bij de budgetopmaak het jaar voordien en dit voor alle soorten uitgaven en inkomsten. Dit bleek vrij goed te kloppen zodat er weinig grote bijstellingen nodig waren. Het totaal budget voor 2016 werd afgeklopt op 513.420 euro en de eigen ontvangsten op 62.000 euro zodat de dotatie 451.420 beloopt. Een bemoedigende factor was alvast dat de werkelijke eigen ontvangsten (lidgelden en inspectiegelden) in 2015 hoger lagen dan initieel geraamd. Hopelijk kan die trend standhouden.

9.5 het Vlaams regeerakkoord en de relatie tot Monumentenwacht

In juli 2014 kwam er een vervolg op de zogenaamde Vlaamse 'interne staatshervorming'

van de jaren voordien, die in 2013 nog maar net afgesloten was met een bestuursakkoord. Met een nieuwe Vlaamse regering in het zadel is in het Vlaams regeerakkoord beslist om de provincies verder af te slanken door zogenaamde 'persoonsgebonden' bevoegdheden zoals cultuur, welzijn en sport te schrappen als provinciale beleidsmateries. Dit houdt een enorme operatie in van verschuiving van mensen, middelen, projecten, subsidies, reglementen, collecties, infrastructuren enz... in naar andere bestuursniveaus, vooral de Vlaamse overheid zelf.

Dit Vlaams regeerakkoord heeft geen rechtstreekse gevolgen voor Monumentenwacht op zich omdat in het bestuursakkoord van 2013 de bevoegdheid nog maar net toegewezen was aan de provincies en MoWa beschouwd werd als een 'grondgebonden' materie gekoppeld aan 'onroerend erfgoed'. Anderzijds hebben de provincies ingevolge het onroerend-erfgoeddecreet van 2013 geen enkele bevoegdheid in deze beleidsmaterie en is er geen koppeling gemaakt met Monumentenwacht (hoe onlogisch dit ook is). West-Vlaanderen had al geen breed ontplooid beleid op dat vlak zoals in andere provincies, zodat Monumentenwacht in een eilandpositie dreigt te komen als de andere culturele materies zullen transfereren. De relatie met de dienst cultuur en cel cultureel erfgoed zal dus wegvallen aangezien onroerend en cultureel erfgoed als twee aparte beleidsmateries worden beschouwd geregeld door verschillende decreten.

In het najaar van 2015 is een intern traject onder de naam Horizon17 opgestart om de transitie naar een afslanking beleidsmatig en organisatorisch in goede banen te leiden. Er dient een nieuwe organisatiestructuur op poten gezet zonder cultuur, welzijn & sport, waarbij de vraag is welke positie Monumentenwacht daarbij kan innemen. Een verwante organisatie zijn de regionale landschappen die volgens hetzelfde bestuursakkoord aan provincies toegewezen zijn maar dat zijn intergemeentelijke verenigingen die met provinciale middelen werken. In de loop van de komende periode zal zich uitkristalliseren hoe Monumentenwacht in de nieuwe provinciestructuren zal ingebed worden.

Voor redactie, april-mei 2016,
Reinoud van Acker en Stefaan Carlier